

© T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı
Kùtùphaneler ve Yayınlar Genel Mùdùrlùđù

Eser Adı: Yûsuf u Zùleyhâ
Mùellifi: Diyarbakırlı Ahmedî
Hazırlayan: İdris Kadioğlu
Yayın Yılı: 2017
ISBN: 978-975-17-3430-3
Ana Yayın Numarası: 3200
Kùltür Eserleri Dizisi- 451

Adres: Anafartalar Mahallesi, Cumhuriyet
Caddesi, No: 4, B-Blok, 06030 Ulus/ANKARA
Telefon: 00 90 312 3099001
Faks: 00 90 312 3098998
e-posta: yaphaz@kulturturizm.gov.tr

www.kulturturizm.gov.tr
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr>

DİYARBAKIRLI AHMEDÎ

YÛSUF U ZÛLEYHÂ

Hazırlayan
Dr. İdris KADIOĞLU

Ankara
2017

Kısaltmalar

- B : Beyit
C : Cilt
Hızl : Hazırlayan
Ktp : Kütüphanesi/ Kitaplığı
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
TDK : Türk Dil Kurumu
TTK : Türk Tarih Kurumu
TY : Türkçe Yazmalar
Vd. : Ve diğerleri/ ve devamı
Yay : Yayınları
yy. : Yüzyıl

Ahmedî'nin Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri

Ahmedî, 18. yüzyıl ilim adamlarımızdan olup Diyarbakırlıdır. Hayatı ile ilgili en geniş bilgi, Ali Emiri'nin *Tezkire-i Şuarâ-yı Âmid* ve *Mirâtü'l-fevâid* adlı eserlerindedir. *Tezkire-i Şuarâ-yı Âmid*'in başındaki Ahmed mahlaslı bu şaire ait malumat şöyledir:

On biñ beytten mütecâviz Pend-nâme nâzımı Ahmed-i Mürşidî hazretleridir. Hızâne-i edebîñ şâyân-ı ihtirâm-ı mahzûzâtından olan âsârını Ahmed, Ahmedî, Mürşidî imzalarıyla tezyîn eylerdi. Müşârun-ileyhiñ Pend-nâme'si aktâr-ı 'âlem-i İslâmiyette ma'rûf ve mütedâvildir. Defa'ât-ı müt'e'addide ile tab' ve temsîl olunmuşdur. Gâyet sâde ibârât ve açık elfâz ile yazılmış olan bu kitâbıñ bilhassa köylülerimizñ ahvâl-i rûhiyelerine pek büyük te'siri vardır. Köylüler tarlalarından 'avdetle geceleri bir araya cem' oldular mı, hâceleri bu kitâbı okur, onlar can kulağıyla dinlerler, vahşilikdeki sekâmet ve nedâmeti, mahâsin-i civânmerdîdeki necât ve sa'âdeti, Cenâb-ı Mürşidî öyle inleyerek beyân eyler ki, gözlerinden müddetü'l-'ömr eşk-i nedâmet akıtmayan bir kimse birkaç sahifesini dikkatle okur veya diñlerse derin hayretlere dalarak elbette ağlar, tâ'ib ve müstagfır olur.

Garibdir ki böyle bir zât-ı nâdirü'l-vücûduñ ta'rîf-i zâtîleri hakkında yalnız Pend-nâme'leri zahrında: "Ârifün kâmilün evhadî bâri'un fâzilü'l-ma'î Diyârbekirî es-Seyyid Ahmed Efendi kaddesa'llâhu sirruhû ve efâza 'aleyhi lutfühû hazretleriniñ te'lif-i elif ve tasnîf-i latîfleridir" 'ibâresinden başka hiçbir kitâbda iki satırlık olsun bir şey görülmüyor.

Velâdeti 1100 hudûdundadır. Pederleri 'Osmân Ağa'dır. "Ahmedî ma'sûm iken kaldıñ yetîm" mısra'ında beyân buyurdıkları vechile peder ve vâlideden yetîm kalmışdır. Nûr-ı 'akl-ı sidâdı rehber ederek tahsil-i 'ulûm ve kemâlât eyledi. Ba'dehû tarîkat-ı 'aliyyeye bi'l-intisâb mürşid-i muhakkak Birecikli Şeyh Ebû Bekir hazretlerinden tekmi'l-i tarîkat ve 1145 hudûdunda Haremeyn-i Şerifeyn'e 'azîmetle ifâ-yı şe'âir-i hacc ü ziyâret etdi. İki def'a te'ehhül ederek "Ahmedî evlâdını ver mektebe" mısra'-ı 'âlîlerinden añaşılacağı üzre istihlâf-ı incâl eylemiş ise de şimdi ahfâdınıñ mevcûd olması ma'lûm değıldir. (6) Hânesi şehrimiziñ Yeñikapı Senti'nde hâlen ma'rûfdur.

Evâhir-i eyyâmında şehre bir sâ'at mesâfede 'Alîpuñarı karyesine rihlet ederek 1174/1761 senesinde o karyede vefât eyledi. 'Alîpuñarı karyesine 'azîmetine sebep bir müzî kedi olmuşdur. Hikâyesi meşhûrdur. "Ahmed-i Mürşidî kedisi gibi" darb-ı meseli bundan yadigâr kalmışdır. ba'zı mahallerde tahrif ederek "Ahmed-i Bîcan kedisi gibi" derler.

Merkad-ı mübârekleri şehre ile karye arasındadır. Şehrimiziñ ekser ahâlîsi gibi Hanefiyyü'l-mezheb olduklarını kitâbında beyan buyuruyorlar.

Mağfûr-ı müşârun-ileyh ile işbu tezkiremiziñ zamân-ı tahrîri arasında 120 senelik bir mesâfe olduğundan şehrimizde o zât-ı 'âlî-kadre vâsıl olan kimse kal-mamışdır. Ancak müşârun-ileyhi idrak edenlere vâsıl olan pîrân-ı rûzgârımız mev-cuddur.

Müşârun-ileyh orta boylu, müdevver çehreli, sıyâm ü salâta ziyâdesiyle müdâvim, gâyet mütevâzî‘, halîm, kerîm bir zât olduğunu nakl ü rivâyet ederler. Hânesi ve ‘âilesi malzemesini bizzat kendileri ahz ve iştirâ ederek hânesine getirirdi. 1149/1737 senesinde kırk dokuz yaşında iken yazdığı Pend-nâme’sinde aksakallı olduğunu bi’l-münâsebe beyân buyurmasına nazaran lihye-i mübarekesiniñ vaktinden evvel ağardığı anlaşılıyor. Zamân-ı hayat-ı müşidânelerinde enfâs-ı şerifeleriyle tebrîk olunduğu gibi vefâtından sonra da el-ân merkad-ı feyz-nâki ziyâretgâh-ı erbâb-ı kulûbdür.

Müşârun-ileyhiñ târih-i vefâtını ahz için 1295/1878 sensinde ba‘zı ihvân ile merkad-ı ‘âlîlerini ziyâret eylediğimizde ser-levha-i mezârını mevki‘inde bulamadık. Birçok taharrîden sonra ikiye şakk olmak sûretiyle her parçasını bir mahalde bularak pederleriniñ ismi ve kendileriniñ Hâccü’l-Haremeyn olmaları ve târih-i vefâtı keşf ve tahrîr olundu. Müşârun-ileyhiñ merkad-ı münevverini görünce garîb bir hayrete daldım; sebebi de, ziyaretimden sekiz, on sene evvel henüz benim gibi sekiz, on yaşında iki refîk-i ma’sûm ile Hacc-ı Şerîf’den gelmekte olan akrabâdan bir zâtın istikbaline gitmişdik. Zamân-ı şitâ’ olduğundan zemin berf ile bir câme-i sefid-fâma bürünmüş idi. ‘Alîpuñarı karyesine vardığımızda hacınıñ o gün gelemeyeceği ve bizden evvel gelen müstakbiliniñ geriye döndükleri haberini alarak ‘avdet eyledik. Yolda bir mahalle vardık ki, dört tane gürg-i gazanfer-peyker yolumuz üstünde imiş. Dar bir ‘akabeden bagteten üzerlerine vardık. Henüz kurd görmediğim için köyün müdhiş köpekleri zannetdim. (7) Bu cesâmetde köpekler de görmemişdim. Ta‘accüb ediyordum, arkadaşlarımla renkleri uçmuş olduğu halde bunlarıñ köpek olmayıp kurd olduğunu baña anlatdılar. İleri gitmek mümkün olmadığı gibi geriye dönerek onlara arka vermek de mümkün olamıyor, aramızdaki mesâfe sekiz, on adımdan ibâret. Kurdlar bize bakıyorlar fakat yerlerinden kımıldamıyorlar. Yanımızda Beşîr isminde bir köle ile Reşîd nâmında bir hizmetçi var idi. Reşîd elindeki asâyı kurdlara doğru oynatarak gûyâ onları korkutup yolumuzuñ üzerinden savuşturmak istedi. Ben darıldım, onlar bize dokunmuyorlar, sen onları zor ile bizim üzerimize hücum ettirmek mi istiyorsun, dedim. Kurdlarda yine hiçbir hareket yok, yalnız cümlesiniñ gözleri bizde. Biz bu hâlden biraz cesâret alarak yavaş yavaş geriye çekilmeğe başladık. Yolumuzu saptırarak gözümüzüñ ucuyla bakıyoruz, hâlâ kurdlar sâkin bir hâlde bize bakmakta idiler. Büyük şoseye çıkar bir yola tesadüf etdik. Hemen o yola saparak kurdların gözü önünden kaybolduk. Arkamızdan gelecekler diye korkuyor ve titriyorduk. Biraz ilerleyip nefes aldıktan sonra hizmetçi Reşîd kurdlarıñ neden dolayı ve nasıl olup da yerlerinden hareket ve üzerimize hücum etmediklerini kemâl-i ta‘accüble söyler ve henüz dünyâda yaşamak mukadder olduğunu yoksa pek büyük tehlike geçirdiğimizi dehşetli sûretle anlatırdı.

İşte bu kere Ahmed-i Mürşidî hazretleriniñ merkad-ı ‘âlîlerini görünce se-kiz, on sene evvel kurdlara tesadüf ederek dendân-ı sibâ‘ânelerinden necât bulduğumuz mahalliñ burası olduğunu der-hâtır eyledim. Garîb bir hayrete daldım. Hayy-ı ma‘nevî ile hayy olan bu zât-ı velâyet-simâtıñ henüz ma’sûm iken imdâd-ı rûhânîsine nâ’il olduğumuzu añladım. Rûh-ı ‘âlîlerine rahmetler okudum.

Müşârun-ileyhiñ bâlâda zikri mürûr eden Pend-nâme-i ‘âlîlerinden başka vilâdet-i hümâyûn-ı risâlet-penâhî ile müzeyyen bir Mevlid-i Şerîf’i ve hikâye-i cenâb-ı Yûsuf u Züleyhâ gibi daha ba’zı âsâr-ı mübârekesi vardır. Şu na‘t-ı şerîf âsâr-ı mübeccelesindedir:

Saña kurbân ola cânım Muhammed
İki ‘âlemde sultânım Muhammed

Seni görmezden evvel şevk-ı ‘aşkıñ
Baña kâr etdi cânânım Muhammed

Hayâlin gönlüme nakş oldu çıkmaz
Cemâlin oldu seyrânım Muhammed

Yakar ‘aşkıñ odı cismimle cânı
Eriş dermâna sultânım Muhammed

Olursam ger yoluñda pâre pâre
Fedâ olsun saña cânım Muhammed

Visâlin teşnesiyim eylerim âh
İşit kim zâr ü giryânım Muhammed

N’olaydı erebilsem hâk-i pâye
Geçirsem anda devrânım Muhammed

Diler Ahmed ganî ümmet fakîri
Göre mahşerde sultânım Muhammed ¹

Osmanlı Müellifleri’nde Ahmedî’nin doğum yeri, ölüm tarihi, kabrinin yeri, mensup olduğu tarikatı bilgi verilmektedir. Diyarbakırlı araştırmacı Şevket Beysanoğlu da şâiri *Ahmed-i Mürşidî* adıyla tanıtmaktadır.

Bu bilgiden hareketle Ahmedî, tahminen 1100/1689 yılında Diyarbakır’da doğmuş, 1174/1761’de aynı şehirde vefat etmiştir. Osman Ağa isminde bir zatın oğludur. Birecikli Şeyh Ebû Bekir’in tarikatına mensup olan Ahmedî, daha sonra onun halifesi olmuş, 1145’te hacca gitmiş, 1174/1761’de Diyarbakır’da vefat etmiştir. Mezarı şehrin yakınındaki Ali Pınar köyündedir.

Ahmedî’nin edebî kişiliği hakkında kaynaklarda bilgi verilmemektedir. Eldeki iki eseri *Pend-nâme* ve *Yûsuf u Züleyhâ*’dan anlaşıldığı kadarıyla Ahmedî’nin şâirlik yönünden çok âlim kişiliği eserlerine yansımıştır.

¹ Ali Emîrî (1328). *Tezkire-i Şuarâ-yı Âmid*. C.1. İstanbul: Matbaa-i Âmidî. 5 vd; İdris Kadioğlu (2014). *Ali Emîrî Efendi Tezkire-i Şuarâ-yı Âmid*. Ankara: Son Çağ Yay. 33 vd.

Eserlerindeki üslûbundan, onun her zaman etrafındakilere öğüt veren ve insanları irşat eden bir şahsiyette olduğu anlaşılmaktadır. *Yûsuf u Züleyhâ*'nın başında konuya girerken söylediği;

Dinle pendî Ahmedî'den yâ ricâl

Bu meseldür kıssalardan hisse al B/ 3

beyti, insanları öğüt dinleme ve kıssadan hisse alma konusunda uyanık olmaya çağırmakta ayrıca, bu mesneviyi yazma sebebi hakkında da ipucu vermektedir.

Ahmedî'nin fikrî ve edebî kişiliğinin oluşmasında yetiştiği manevi çevre, manevî ilimlere olan merakı, tarıkata intisabı, müritlik devresinden geçip şeyhlik yapması gibi faktörlerin etkili olduğu görülmektedir. Bu etki sonucunda şâir, eserlerini daha çok mesnevi şeklinde yazmış, böylece geniş halk kitleleriyle kurduğu manevi irtibatı güçlendirmeye çalışmıştır. Fânî dünyanın vefâsızlığını etrafındakilere anlatmakta, gerçek mutluluğa da ahirette kavuşulacağına inanmaktadır. Ölüm ve ahiretle ilgili düşüncelerini hikâyenin sonlarında yazdığı beyitlerle özetleyen şâir, “her nefsin ölümü tadacağına, dünya hayatının geçici olduğuna, dünyada rahat yaşamanın imkansızlığına” dikkat çektikten sonra, “dostlarla kavuşma yeri olan, sonsuz nimetlerle dolu, ebedî zevk ve sefâ sürülecek” ahiret âlemini şöyle tanımlar:

Meclis-i yârân-ı sohbet andadur

Lezzet-i sultân-ı 'işret andadur

Andadur zevk u safâ hürrem ebed

Andadur bâkî ni'am yokdur hased

Gitdi yârân biz dahı gitmeliyüz

Bu yir altına girüp yatmalıyuz

(B/ 2565- 2566- 2567)

Eserdeki bu ve buna benzer beyitler, onun “inanç dünyası” hakkında bize bilgi vermektedir.

Ahmedî, meydana getirdiği eserlerinde özellikle *Yûsuf u Züleyhâ* mesnevisinde, doğrudan halka hitap etmekte, halkı hem bilgilendirmekte hem de eğitmektedir. Halkı bilgilendirirken ve eğitirken kullandığı dil ve üslûp, insanların kolaylıkla anlayabilecekleri sade, akıcı ve katıksız ifadelerden oluşmaktadır. Dolayısıyla halk, dinlediklerini ve okuduklarını bir zorlama olmadan, zevk alarak sahiplenmekte ve bu kültürü sonraki nesillere kolayca aktarmaktadır.

Ahmed Mürşidî'yi daha iyi anlayabilmek, dil ve üslûp özelliklerini belirgin bir şekilde ortaya çıkarabilmek için, yazdığı *Yûsuf u Züleyhâ* mesnevisinin anlatımında dikkat çeken özellikleri tespit etmek gerekir. Eserde, tespit edebildiğimiz anlatım özelliklerini şöyle özetleyebiliriz:

1. Eser, besmele ile başlamakta, bölüm sonlarında Peygambere *salât ü selâm* getirilmekte, tahmidiye ile sona ermektedir.
2. Eserde, dinleyicilerin dini ve milli duygularını uyanık tutmak, “kıssadan hisse almak” düşüncesiyle anonim bir konu hikâyeleştirilmektedir.
3. Eser, temel bir konu etrafında iç içe girmiş hikâyelerden oluşmaktadır.
4. Eserdeki canlı tasvirler, fizikî ve ruhî portreler, dramatik sahneler, ayrılma ve kavuşma sahnelerindeki trajedi, eserin yazıldığı şartlar içerisinde, dinleyici ve okuyucuya roman ve tiyatrodan beklenen hazzı aldirabilecek seviyededir.
5. Şâir, yeri geldikçe olaylardan sonuçlar çıkarmakta, olayların değerlendirmelerini yapmakta, düşüncelerini okuyucuya aktarmaktadır.
6. Heyecanın arttığı, duygu yoğunluğu yaşanan yerlerde şâir devreye girerek kahramanların ağzından şiirler söylemekte, sanatçı kimliğini daha çok bu şiirlerde ortaya koymaktadır. Kahramanların içinde buldukları durum karşısında duygu ve düşüncelerini bu şiirlerle ifade etmeleri, onların ruh halleriyle ilgili önemli ipuçları içermektedir.
7. Eserdeki monolog ve diyaloglar anlatımı güçlendirmektedir. Ayrıca eser bir peygamber kıssası olduğu için peygamber mucizelerine göndermelerde bulunulması doğaldır. İslam inancına göre saatçilerin pîri Yûsuf peygamberdir. Olayın muhtevası eserde *der-beyân-ı tasnîf-i saat* başlığı altında işlenmekte, Yûsuf peygambere zamanı tasnîf etme ilminin öğretildiği mucizeye gönderme yapılmaktadır.
8. *Koyun, kurt, deve, melek, taş* gibi insan dışındaki varlıkların konuşturulması ve eserde olağanüstü olayların olması, destan ve masal özelliği taşıyan anlatım şeklini çağrıştırmaktadır. Mesnevinin bir yerinde şâir: “Biz geledüm Yûsuf’un destânına” (B/ 2081) diyerek Yûsuf’un hikâyesini destana benzetmektedir.

9. Eserde, sosyal hayattan kesitler bulmak da mümkündür. Devrin aile sistemi, toplum kuralları, ulaşım araçları, haberleşme sistemi, merasimleri, ziyafetleri, araç ve gereçleri şiire yansıyan ya da şiirin yansıttığı belli başlı unsurlardır. *Kayış kuşak, kanlık gömlek, şifa gömleği, altın tas, sarık* gibi eşyaların belli göndermeleri olup bunlar, bazı anlamlar içeren sembollerdir. Semboller de esere ayrı bir gizem katması bakımından önemlidir.
10. Ahmedî, halkın kullandığı dili, deyimleri ve atasözlerini ustalıkla beyitlere aktarmış, ayetlerden iktibaslar yapmış, kullandığı Arapça Farsça terkiplerle dili ağırlaştırmamıştır. Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik özelliklerini taşıyan bazı arkaik kelime ve eklerle Azerbaycan Türkçesinin özelliklerini taşıyan ifadeler, dilin mahalli tabir ve kelimeleriyle birlikte sunulmaktadır.
11. Ahmedî'nin *Yûsuf u Züleyhâ* mesnevisinde kullandığı kelime sayısı yaklaşık 2150'dir. Bunların 1077'si Arapça, 315'i Farsça kökenli kelimeler olup geriye kalanı Türkçedir. *Acâyip, âciz, âdet, âdil, af, âferîn, ahbâb, âhîret* gibi Arapça, Farsça kökenli kelimelerin çoğu uzun yıllar kullanılagelen ve Türkçeleşen kelimelerdir. Bu bakımdan eserdeki kelimelerin çoğunluğunun Türkçe olduğunu söylemek yanlış olmaz. Kullanılan fiillerin çoğu da Türkçe olup bunlar, *ağla-, al-, ara-, bil-, bul-, de-, eyle-, gel-, git-, gör-, et-, kul-, ol-, söyle-, var-, ver-, ye-* gibi fiiller ve bunların çekimli şekilleridir.

Bu özetten de anlaşılacağı gibi, şâirin dili sade ve anlaşılır, üslûbu da akıcı ve berraktır. Eserlerinde (*Pend-nâme, Yûsuf u Züleyhâ*) kullandığı Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün aruz vezninin, üslûbunun akıcılığında etkili olduğunu söyleyebiliriz. Müstensihlerden kaynaklandığını düşündüğümüz, eserde, imlâ özellikleri noktasından birlik sağlanamamış olması, dil yönünden eserin önemli bir eksikliğidir.

Şâir, şiirlerinde Ahmed, Ahmedî ve Mürşidî mahlaslarını kullanmıştır. *Pend-nâme* adıyla bilinen *Ahmedîyye* adlı eseriyle tanınmaktadır. *Pend-nâme* taş basma, harekeli ve 482 sayfa olarak İstanbul'da basılmıştır.

Ahmedî'nin *Pend-nâme*'den başka, *Yûsuf u Züleyhâ, Mevlid-i Nebî ve Vilâdet-i Hümayûn Risâletpenâhî* adlı üç eseri daha vardır. Bu üç eser de yazmadır.

Ahmedi'nin Yûsuf u Züleyhâsı

Eser, *mesnevi* nazım şekliyle yazılmış olup beyit sayısı 2590'dır. Mesnevinin sözlük anlamı "ikişer ikişer, ikili" demektir. Her beytin mısraları kendi aralarında kafiyelidir.

aa, bb, cc, dd, ee. . . gibi

Mesnevilerde genellikle konuya doğrudan girilmediği halde Ahmedî, geleneğe uymayıp eserin başında yazdığı şu üç beyitten sonra direk konuya girmiştir:

*Ahmedî çok bunda noksânıñ seniñ
Leyki çokdur sâ'ir ihvânın seniñ*

*Yâ İlâhî kıl bu nazmın sâtırın
Rahmetiñle râzı eyle hâtırın*

*Diñle pendi Ahmedî'den yâ ricâl
Bu meseldür kıssalardan hisse al*

Yûsuf u Züleyhâ, *mesnevi* nazım şekli dışında yer yer *gazel*, *kasîde*(*kıt'a*), *muhammes* gibi nazım şekillerini de ihtiva eder. Eserde, Züleyhâ ağzından söylenmiş, biri sekiz (B/691-698), diğeri altı beyit (B/982-987) iki *gazel*; altı bentlik bir *muhammes*; üç bentlik *koşma-şarkı* türünde bir şiir ile, kasîde başlığı altında Hz. Yakûb ağzından söylenmiş dört beyitlik bir *kıt'a* vardır. Daha çok Türk şâirlerin mesnevilerinde görülen bu uygulama, eserdeki monotonluğu ortadan kaldırmak, okuyucuyu dinlendirmek, dinleyicilerin dikkatlerini toplamak ve okuyucuda duygu yoğunluğu yaşatmak amaçları taşımaktadır.

Yûsuf u Züleyhâ yazan şâirler, Şeyyat Hamza (13. yy.), Erzurumlu Darîr (14. yy.), Süle Fakih (14. yy.) gibi Diyarbakırlı Ahmedî de, eserini aruzun Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün kalıbıyla yazmıştır. Bu temel kalıbın yanında eserdeki altı beyit (B/114-115, 1503, 1609-1610, 1618) Mefâilün/ Mefâilün/ Feülün; *muhammes*, Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün kalıbıyla yazılmış; *gazel*, *kıta*, *koşma-şarkı* gibi diğerk değişik nazım şekilleri eserin esas kalıbı ile yazılmıştır.

Hemen hemen her şâirin şiirlerinde az çok rastlanan, özellikle aruzun Türkçeye uygulanmasından doğan aruz kusurları *Yûsuf u Züleyhâ*'da da vardır. Arapça ya da Farsça'da uzun okunması gereken bir hecenin kısa okunması sonucu ortaya çıkan ve *zihaf* denilen aruz kusurunu, Ahmedî de, "hemşîre, îmân, *Yûsuf*, ilâhî, ta'bîri..." gibi bir hayli kelimedede, kelimelerin belirtilen hecelerinde işlemiştir.

Yûsuf u Züleyhâ hikâyeleri, konuları kutsal kitaplardan ya da Arap ve Fars edebiyatlarından alınmış anonim hikâyelerimizdendir. Bu hikâyeler, konuları ve niteliği yönünden *dini hikâyeler*, kahramanlarının durumu bakımından *çift kahramanlı aşk hikâyeleri*'dir. *Yûsuf kıssası*, önce Tevrat'ta geçtikten sonra Kur'ân'da da yer almış ve *ahsenü-l-kasas* olarak nitelendirilmiştir. Kur'ân'da, daha önce yazılan *Yûsuf u Züleyhâ* hikâyelerinde bulunan ve Ahmedî'nin mesnevisine de yansıyan ortak tema, konu ve motifleri şöyle sıralayabiliriz:

1. Rüya teması ve rüya ile ilgili motifler.
2. Haset, kıskançlık, hile teması ve ilgili motifler.
3. Ayrılık, şefkat, ağlama teması ve ilgili motifler.
4. Tevekkül, sabır teması ve ilgili motifler.
5. Kuyuya atılış ve kervana satılış ile ilgili motifler.
6. Kayış kemer, altın tas; kanlı gömlek, şifa gömleği motifleri.
7. Saat ilmi ve rüya tabiri ile ilgili motifler.
8. Güzellik teması, Yûsuf'un güzelliği karşısında kadınların ellerini kesmesi motifi.
9. Olağanüstü olaylarla ilgili temalar. Kurt, koyun, deve, taş gibi varlıkların konuşması motifleri.
10. Sayılar (özellikle, yedi ve kırk sayıları) ile ilgili motifler.
11. Aşk teması. beşerî aşkın (*Zelîhâ'nın aşkı*) ilahî aşka dönüşmesi motifi.
12. Misafirperverlik, ziyafet teması ve ilgili motifler.
13. Dua, beddua teması ve ilgili motifler.
14. Kıtık yılları ile ilgili motifler.
15. Sırrı ifşa etme teması ve ilgili motifler.
16. İslama girme, nikah teması ve ilgili motifler.
17. Haberleşme (mektupla) teması ve ilgili motifler.
18. Tılsımlı sarık motifi.
19. Gurur, kibir, nefis terbiyesi teması ve ilgili motifler.
20. Kavuşma, vuslat teması ve sevinç gözyaşları motifi.

Ahmedî'nin eserindeki konular, ufak tefek farklarla kutsal kaynaklardaki Yûsuf kıssası ile kendinden önce yazılan *Yûsuf u Züleyhâ* hikâyelerinde işlenen konularla benzerlikler göstermektedir.

Eserde, işlenen konulara göre başlıklar yazılmıştır. Mesnevideki bu başlıklar ve başlıklar altında anlatılan hikâyelerin beyit sayıları sırayla şöyledir:

Hikâyet-i Ya 'kûb 'aleyhi's-selâm,

97 beyit (B/1-97)

Yûsuf'ı Kardaşları Alup Çâha Saldılar,

65 beyit (B/98-162)

Hikâyet-i Koyun,

163 beyit (B/163-325)

Yûsuf 'aleyhi's-selâm Kuyudan Halâs Oldığıdır,

28 beyit (B/326-353)

Der-Beyân-ı Tasnîf-i Sâ'at,

20 beyit (B/354-373)

Kârubânın Kuyuya Geldigidür,

33 beyit (B/374-406)

Hazret-i Yûsuf 'aleyhi's-selâmı Kardaşları Satdığıdır,

37 beyit (B/407-443)

Hazret Anasınıñ Makberi Üstüne Geldigidür,

31 beyit (B/444-474)

Hazret-i Züleyha'nın Aslını Bildürür,

100 beyit (B/475-574)

Hazret-i Yûsuf 'aleyhi's-selâm Mısır'a Dâhil Olmasıdır,

116 beyit (B/575-690)

Kasîde-i Zelîha 'aleyhi'r-rahme,

51 beyit (B/691-741)

Hazret-i Zelîha 'İşk Sırrını Tâyesine Söyleyüp Tâye Dahi Hîle Tuzagını Düzmekdür,

223 beyit (B/742-964)

Hazret-i Yûsuf 'aleyhi's-selâm Zelîhâ'dan Cüdâ Oldığıdır,

148 beyit (B/965-1112)

Yûsuf 'aleyhi's-selâm Zindâna Girmesidür,

30 beyit (B/1113-1142)

Hazret-i Yûsuf 'aleyhi's-selâma 'ilm-i Ta'bîr Virildüğüdür,

28 beyit (B/1143-1170)

Çeşniğîr ve Sâkîdârı Zindâna Gôndürdügidür,
66 beyit (B/1171-1236)
Sâkîdâr Halâs Çişniğîr Salb Oldugıdur,
86 beyit (B/1237-1322)
Hazret-i Ya'kûb 'aleyhi's-selâm Yûsuf'unı Aramaga Adam
Gôndürdügidür,
17 beyit (B/1323-1339)
Ahvâl-i Cemel-i Yûsuf 'aleyhi's-selâm,
79 beyit (B/1340-1418)
Melîk Reyyân Vâkı'a Görüp Yûsuf 'aleyhi's-selâm Zindândan
Halâs Olmasıdur,
116 beyit (B/1419-1534)
Hazret-i Yûsuf 'aleyhi's-selâm Mısr'a Pâdişâh Olup Züleyhâ
Yoluna Gelüp Yalvardıgidür,
130 beyit (B/1535-1664)
Hazret-i Zeliha İslâm'a Gelüp Nikâh İle Yûsuf 'aleyhi's-selâm
Aldugıdur,
302 beyit (B/1665-1966)
Hazret-i İbn Yâmen'i Kardaşına Getürdükleridür,
233 beyit (B/1967-2199)
Hazret-i Ya'kûb 'aleyhi's-selâm Nâme-i İbn Yâmen'i
İstedigidür,
47 beyit (B/2200-2246)
Hikâyet Beşîr Ve Gômleg-i Şifâ,
126 beyit (B/2247-2372)
Hazret-i Ya'kûb 'aleyhi's-selâm Mısr'a Geldügidür,
107 beyit (B/2373-2479)
Vefât-ı Hazret-i Ya'kûb 'aleyhi's-selâm,
111 beyit (B/ 2480-2590).

Hikâyede genel olarak üç kahraman ve başlarından geçen olaylar öne çıkmaktadır. Bunlar; Ya'kûb peygamber, Yûsuf ve Zeliha'dır. Eserin başında *Hikâyet-i Ya'kûb (as)* ve sonunda da *Vefât-ı Hazret-i Ya'kûb (as)* başlıkları vardır. Bu yönüyle, Ya'kûb peygamberle ilgili olduğu için mesnevi, *Kıssa-i Ya'kûb* olarak da adlandırılabilir. Ancak, kaynaklarda farklı bir ada rastlanmadığı için eser, tarafımızdan da *Yûsuf u Züleyhâ* olarak adlandırılmıştır.

***Yûsuf u Züleyhâ*'nın Nüshaları**

Yûsuf u Züleyhâ'nın bir nüshası Diyarbakır İhtisas Kütüphanesi'ndeki 1892 numarada kayıtlı yazmadır. 89 sayfa olan bu nüshada, her sayfada 14 beyit yazılmış olup harekelidir. Nüshanın müstensihleri iki kişi olup eserin yarısını Çapukçulu Molla Ahmet, yarısını da Molla Mahmud İbni Hasan İbni Beyzâde yazmıştır. Eserin istinsah tarihi ise 1288/ 1872'dir.

Yûsuf u Züleyhâ'nın diğer bir nüshası, Diyarbakırlı yazar Esmâ Ocak'tan temin ettiğim ve bu çalışmada esas aldığım nüshadır. Bu nüsha 88 sayfa olup her sayfada 15 beyit yazılmıştır. Başlıkları kırmızı mürekkeple yazılan bu nüsha, harekeli ve okunaklıdır. Aynı imla özelliklerine, şâirin diğer eseri *Pend-nâme*'de de rastlanmaktadır. Bu nüsha, 1264/ 1847'de yazılmış olup müstensihi belli değildir. Karşılaştırmalı metindeki numaralandırma sistemi de bu nüshaya göredir. Bunların dışında eserin yurtiçi kütüphanelerde bulunan dört nüshası daha vardır. Bu nüshalar karşılaştırılarak eser üzerinde Ramadan Doğan tarafından bir Yüksek Lisans tezi hazırlanmıştır.

Sonuç

18. yüzyılda, Diyarbakırlı Ahmedî tarafından yazılan *Yûsuf u Züleyhâ* mesnevisi üzerinde yaptığımız çalışmadan çıkarabileceğimiz sonuçları şöyle özetleyebiliriz.

Yûsuf Kıssasının kutsal kaynakları Tevrat ve Kur'ân-ı Kerim'dir. Kıssa, Tevrat'ta, Tekvin bölümünün yirmi babında bütün teferruatıyla anlatılmakta, sonra, Kur'ân-ı Kerim'in 12. sûresi olan 111 ayetlik Yûsuf sûresinin ilk 104 ayetinde geçmekte ve Kur'ân'ın ifadesiyle *Ahsenü'l-Kasas* (Hikâyelerin en güzeli) olarak adlandırılmaktadır.

Kıssa, Arap, İran ve Türk şairleri ve yazarlarının eserlerine konu olmuş, yüzyıllar boyu aynı konu farklı kişilerce defalarca işlenmiş, önemini kaybetmeden geniş kitlelerce beğenilerek okunmuş ve dinlenmiştir. Yazılan manzum ve mensur onlarca *Yûsuf u Züleyhâ* mesnevisinin konusu kutsal kaynaklardaki Yûsuf Kıssası'nın ana teması ile benzerlikler arz etmekle beraber, hepsinin ayrı bir yazılış amacı, üslûbu ve anlatım şekli vardır. Önce İran şairleri Firdevsî (öl. 1020?) ve Câmî (öl. 1492) tarafından mesnevî şeklinde işlenen konu, Türk şairlerine de ilham kaynağı olmuş 13. yüzyıldan başlayarak yaklaşık altı yüzyıllık uzun bir sürede, şairlerimizce ele alınıp *Yûsuf u Züleyhâ* türünün eşsiz eserleri meydana getirilmiştir. Türk edebiyatında manzum ve mensur çok sayıda *Yûsuf u Züleyhâ* mesnevisi

yazılmıştır. Ali (XIII. yy.), Şeyyat Hamza (XIII.yy.), Sule Fakih (XIV.yy.), Erzurumlu Darir (XIV.yy.), Hamdullah Hamdi (öl. 1503), Kemâl Paşazâde (öl. 1533), Taşlıcalı Yahyâ (öl. 1582)... Türk edebiyatında yüze yakın *Yûsuf u Züleyhâ* hikâyesi yazan şairden sadece bir kaçıdır.

Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi yazan şairlerden biri de Ahmedî'dir. Ahmedî 18. yüzyılda Diyarbakır'da yaşamış, 1761'de aynı şehirde vefat etmiştir. Birecikli Şeyh Ebû Bekir'in tarikatına mensup olan Ahmedî, daha sonra onun halifesi olmuş, aynı şehirde irşat vazifelerinde bulunmuş âlim bir kişidir. Kaynaklarda *Diyarbakırlı evliyalar* arasında adı geçmektedir.

Ahmedî, *Pend-nâme (Ahmediyye)* adlı eseriyle meşhur olmuştur. Diyarbakır'da verdiği vaaz ve nasihatler, yürüttüğü irşat vazifesi ve manevî rehberlikten dolayı insanların dikkatini çekmiş ve *Mürşidî* lakabıyla anılmıştır. Araştırmamıza konu olan *Yûsuf u Züleyhâ* mesnevisini yazmasının amacı da, halkı, yaşanmış olaylardan ibret alarak bilgilendirmek, öğüt ve nasihatlerle eğitmektir.

Yûsuf u Züleyhâ, aruzun Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün vezniyle yazılmış 2590 beyitlik bir mesnevîdir. Ahmedî, Kur'ân-ı Kerim'de geçen Yûsuf Kıssası'ndaki ana temaya bağlı kalarak, tefsirlerden ve kendisinden önce yazılan aynı konulu mesnevîlerden de ilham alarak, kendine özgü anlatım tarzıyla yeni bir eser meydana getirmiştir. Eserde oldukça sade bir dil kullanan Ahmedî, mahallî unsurlara yer vermiş, yer yer atasözleri ve deyimlere başvurmuş, halk söyleyişlerini ustalıkla şiire taşımıştır. Yeri geldiğinde Eski Anadolu Türkçesi kelime ve eklerini ve Azeri Türkçesi söyleyiş tarzını da şiire yansıtan Ahmedî, böylece anlatıma ayrı bir renk katmıştır.

Çalışmamızda, elde bulunan iki nüshayı karşılaştırarak eserin tam metnini ortaya çıkardık. Her iki nüsha da harekeli olduğu için, kelimelerin imlalarını olduğu gibi koruyarak transkripsiyon işaretlerini de kullanıp eseri yeni yazıya çevirdik. Karşılaştırmalı metni hazırlarken yazısı okunaklı, konu akışı daha düzenli ve şairin üslûbunu daha iyi yansıttığını düşündüğümüz "Ö" nüshasını esas almakla beraber, nüsha farklarını sayfa altlarında bir dipnot vererek, sayfadaki birden fazla farkı beyit numaraları belli olacak şekilde gösterdik.

Çalışmamız, Eski Türk Edebiyatı ile ilgili bir çalışma olmakla beraber, üçüncü bölümde, dil alanındaki çalışmalara da kolaylık sağlaması ve kelimelerin mesnevîde nasıl geçtiğinin görülmesi için dizin hazırlanmış, kelimelere sözlük anlamları da verilerek çekimleriyle birlikte gösterilmiş,

hangi dilden oldukları önlerine yazılmıştır. Yaptığımız bu bölüm kelimelerin sayımı ve tasnifi açısından da ayrıca önemlidir. Ahmedî, *Yûsuf u Züleyhâ* mesnevisinde yaklaşık 2150 kelime kullanmıştır. Bunların 1077'si Arapça, 315'i Farsça kökenli kelimeler olup geriye kalanı Türkçedir. *Acâyip, âciz, âdet, âdil, af, âferîn, ahbâb, âhîret . . .* gibi Arapça, Farsça kökenli kelimelerin çoğu uzun yıllar kullanılagelen ve Türkçeleşen kelimelerdir. Bu bakımdan eserdeki kelimelerin çoğunluğunun Türkçe olduğunu söylemek yanlış olmaz. Kullanılan fiillerin çoğu da Türkçe olup bunlar, *ağla-, al-, ara-, bil-, bul-, de-, eyle-, gel-, git-, gör-, et-, kıl-, ol-, söyle-, var-, ver-, ye-* gibi fiiller ve bunların çekimli şekilleridir.

Sonuç olarak, *Yûsuf u Züleyhâ* mesnevisi, içerdiği motifler, anlatımındaki sahneleme ve imaj oluşturma tekniklerinin başarıyla kullanılması, imkanlar nispetinde yazıldığı devrin dil özelliklerini yansıtması, en önemlisi kültürümüzün bir parçası olması açısından, konuyla ilgilenen araştırmacılarca değerlendirileceğini umduğumuz önemli bir eserdir.

KAYNAKÇA

- Ahmed Mürşidî (1304). *Ahmediyye (Pend-nâme)*. İstanbul: Sahhaf İbrahim Efendi Matbaası.
- Ali Emîrî Efendi. *Esâmî-i Şuarâ-yı Âmid*. Millet Kütüphanesi Manzum Eserler. Tarih No. 781/1.
- Ali Emîrî (2013). *Cevâhirü'l-Mülûk*. (Hzl. İdris Kadioğlu vd). Diyarbakır: Diyarbakır Valiliği Yay.
- Ali Emiri (2014). *Mir'âtü'l-Fevâ'id Mukaddimesi ve Mir'âtü'l-Fevâ'id fî Terâcimi Meşâhîri Âmid* C. 2. (Hzl. Günay Kut vd). Ankara: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yay.
- Ali Emîrî (1328). *Tezkire-i Şuarâ-yı Âmid*. C.1. İstanbul: Matbaa-i Âmidi.
- Beysanoğlu, Şevket (1985). "Ahmedi'nin Yûsuf u Zeliha Mesnevisi Üzerine". *Ziya Gökalp Dergisi*.
- Beysanoğlu, Şevket (1998). *Anıtlar ve Kitâbeler ile Diyarbakır Tarihi*. C. 2. Ankara: Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Kültür Yay.
- Beysanoğlu, Şevket (1996). *Diyarbakırlı Fikir ve Sanat Adamları*. C. 1. Başlangıçtan Tanzimata Kadar. Ankara: Diyarbakır Tanıtma Kültür ve Yardımlaşma Vakfı Yay.
- Çavuşoğlu, Mehmed (1979) *Yûsuf u Zelîhâ Yahyâ Bey*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.
- Doğan, Ramadan (2005). *Ahmedi-i Âmidî'nin Yûsuf u Züleyhâsı*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Dolu, Halide (1952). "Yûsuf Hikâyesi Hakkında Birkaç Söz ve Bazı Türkçe Nüshalar". İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi. IV (4): 419-445.
- Dolu, Halide (1953). *Menşeinden Beri Yûsuf Hikâyesi ve Türk Edebiyatındaki Versiyonları*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.
- Erzurumlu Darir. *Kıssa-yı Yûsuf*. İstanbul Üniversitesi Ktp. T.Y. No: 311.
- Hamdullah Hamdi. *Yûsuf u Züleyhâ*. Süleymaniye Ktp. Hacı Mahmut No: 3616.
- Kadioğlu, İdris (2014). *Ali Emîrî Efendi Tezkire-i Şuarâ-yı Âmid*. Ankara: Son Çağ Yay.
- Karahan, Leylâ (1985). *Erzurumlu Mustafa Darîr Kıssa-i Yûsuf*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

- Karahan, Leylâ (1994). *Kıssa-i Yûsuf Erzurumlu Darîr*. Ankara: TDK Yay.
- Kavruk, Hasan (1998) *Eski Türk Edebiyatında Mensur Hikâyeler*. İstanbul: MEB Yay.
- Kemâl Paşazâde. *Yûsuf u Züleyhâ*. Süleymaniye Ktp. Lâlâ İsmail Efendi No: 621.
- Kitâb-ı Mukaddes, Eski Ahit (Tevrat)* (1958). İstanbul: Kitâb-ı Mukaddes Şirketi.
- Köksal, M. Asım (2004). *Peygamberler Tarihi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.
- Köktekin, Kâzım (1994). *Süle Fakih'in Yûsuf u Zelihâsı (İnceleme- Metin-Dizin)*. C.1. Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali* (1993). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.
- Külekçi, Numan (1999). *XI-XX. Yüzyıllar El Yazması Metinler ve Özetleriyle Mesnevi Edebiyatı Antolojisi*. C. 2. Erzurum: Aktif Yay.
- Levend, Agah Sırrı (1967). "Divan Edebiyatında Hikaye". *TDAY Belleten*. Ankara: TDK Yay. 71-111.
- Levend, Agah Sırrı (1968). "Hamdî'nin Yûsuf u Züleyha'sı". *TDAY Belleten*. Ankara: TDK Yay. 173-211.
- Levend, Agâh Sırrı (1988). *Türk Edebiyatı Tarihi Giriş*. C. I. Ankara: TTK Yay.
- Onur, M. Naci (1991). *Yûsuf ve Züleyhâ. Hamdî*. Ankara: Akçağ Yay.
- Onur, M. Naci (1986). *Yûsuf ve Züleyhâ*. İnceleme ve Seçmeler. Ankara: Ertem Matbaacılık.
- Öztürk, Zehra (1997). "Hamdullah Hamdi". *İslam Ansiklopedisi*. C. 15. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. 452-454.
- Süle Fakih. *Yuzuf u Zelihâ*. Konya Büyükşehir Belediyesi İzzet Koyunoğlu Şehir ve Müze Kütüphanesi. Koyunoğlu Müzesi Kitaplık No: 11846.
- Taşlıcalı Yahya Bey. *Yûsuf u Züleyhâ*. Süleymaniye Ktp. Hacı Mahmud No: 3441.
- Tuman, Mehmet Nâil (2001). *Tuhfe-i Nâilî Divan Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri*. (Hızl: Cemal Kurnaz ve Mustafa Tatcı). Ankara: Bizim Büro Yay.

II. BÖLÜM

KARŞILAŞTIRMALI METİN

HİKÂYET-İ YA‘KÛB ‘ALEYHİ’S-SELÂM Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm ve bihî neste‘în

Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilâtün / Fâ‘ilün

- 1 Ahmedî çok bunda noksânîñ seniñ
Leyki çokdur sâ’ir ihvânîñ seniñ

Yâ İlâhî kıl bu nazmın sâtırın
Rahmetiñle râzı eyle hâtırın

Diñle pendî Ahmedî’den yâ ricâl
Bu meseldür kıssalardan hisse al

Mısr ilinde var durur Ken‘ân ili
Anda mesken kılmış enbiyâ velî

- 5 Ol Nebî Ya‘kûb olurdu orada
On iki ogul aña virdi Hudâ

Her ikisi bir anadan togdılar
Bu cihân mülkine anlar geldiler

Yûsuf ile İbn Yâmen ikisi
Kardaş idi cümlesiniñ kiçisi

Râhile Hâtûndan anlar togdılar
Râhile gitdi anasız kaldılar

Ya‘kûb iytdi yâ kuzular n’olduñız
Gitdi ana böyle öksüz kalduñız

- 10 Geldi Ya‘kûb’uñ yanına bacısı
Dir ki gördüñ öksüz ogul acısı
- Yûsuf’ı vir baña ogul ideyim
Besleyüp gönölünce anıñ gideyim
- Anasız kaldı diyü gamlanmaya
Ohşiyum anı gözi nemlenmeye
- Yokdur oglum ideyim ogul baña
Key temennâ ideler kardaş saña
- Hazret-i Ya‘kûb sever gâyet katı
Gayrı evlâdından artuk Yûsuf’ı
- 15 Bir uşagın olmasa ger anası
Merhamet eyler aña çok atası
- Hemşiresi gâyet ibrâm eyledi
Aldı gitdi Yûsuf’ı söylemedi
- Gitdi Yûsuf ‘ammetesi yanına
Düşdi firkat atasınıñ cânına
- İytdi göndür Yûsuf’ı baña bacı
Ol firâkı geldi baña key acı
- Hemşiresi didi yâ kardaş saña
Bunca oğlın var bir oğlan vir baña
- 20 Ol didi ki Yûsuf’ı eyle isâl
Gayrı ogullarımıñ birini al
- İytdi bârî bu gice mühlet baña
Vir anı göndüreyim yarın saña
- Anıñ esbâbını bugün yuyayım
Bu gice anı toyunca göreyim

İster ol Yûsuf'ı aña virmeye
Göñli aslâ istemez ayrılmaya

Çünkü ibrâm itdi ister atası
Gör ne hîle eyledi 'ammetesi

25 Cedit İbrâhîm Halîlu'llâh eriñ
Bir kayış kuşağı var idi anıñ

Yâdigâridur diyü saklar idi
Her nazar idince ol aglar idi

Ol kayış kuşağı alur eline
Uykuda baglar Yûsuf'ıñ biline

Sevbiniñ altına itdürür nihân
Görmesin biri anı didi 'ayân

Ceddimiñ kuşağı itdi söyleyim
Yûsuf'ı ugrı diyü ahz eyleyim

30 Ol zamân içre şerî'atde yeri
Böyle idi ugruluk itse biri

Sâhib-i mâla iderdi hizmeti
İki sene almaz idi ücreti

Yûsuf'ı alup gider 'ammetesi
Anı teslîm ider alur atası

Gitdi 'ammete evine kaygulu
Turdı biraz geldi yine aglayu

Ya'kûb iytdi niçün aglarsız bacı
Saña n'oldı ne sebep böyle acı

35 Ol didi kardaş niçe aglamayım
Bu hüzünli göñlimi taglamayım

Ceddimiñ kuşagını itürmişem
Başıma bunca elem getürmişem

Ya‘kûb iytdi ara ev halkını sen
Dikkat eyle ol kuşagı bulasen

Aradılar cümle ev halkını hep
Bulmadılar gördiler gâyet ta‘ab

Yûsuf’ı dahı aradır atası
Dir uşakdur ne bilür ‘ammetesi

40 Ya‘kûb iytdi arayın elbet didi
Olmasın aña mazanne söyledi

Soydılar Yûsuf’ı anda ol zamân
Çıkdı ol kuşak bilinde nâgihân

Çün bulandı anda kuşag-ı Halîl
Hazret-i Ya‘kûb olur anda hacîl

Hemşîresi dir aña kim yâ ahî
Bu işe gamlanma aslâ sen dahı

Bir uşaklık eylemişdür n’idelim
Şer‘ ile biz anı te’dfb idelim

45 Ceddimiziñ şer‘i buyurur aña
İki yıl hizmet gerek ide baña

Şer‘imiz budur n’idem dir atası
Yûsuf’ı alur gider ‘ammetesi

İki yıl itmâm olunca ‘ammete
İtdi rihlet fânîden âhirete

Geldi Yûsuf ol atası yanına
Kul iken âzâd irişdi cânına

Bir gice düş görür ol dür dânesi
‘İlm-i ta‘bîri bilürdi atası

50 Didi gördüm vâkı‘amda yâ ata
Cümle ihvânımla irdüm sohbete

Her birimiziñ elinde var ‘asâ
Leyki benüm ulu anların kısa

Cümle ihvânım ‘asâsın atdılar
Ol benim ‘asâmı yire dikdiler

Gögerüp payraklanup âgâz ider
Dalına kuşlar konup âvâz ider

Ben oturdum sâyesinde taht ile
‘İzz ü rif‘at saltanat u baht ile

55 Ay ile gün on bir ahter geldiler
Taht öñünde baña secde kıldılar

Böyle gördüm yâ ebî rü’yâda ben
Ta‘bîri anıñ nicedir eyle sen

Atası iytdi ogul sen rif‘ate
İreceksin saltanata devlete

Devletiñ bu ‘âleme ser-tâc ola
Cümle ihvânın saña muhtâc ola

Yâ ogul sen bu diřiñi söyleme
Gayrılara anı izhâr eyleme

- 60 Söyleme sakın bunı ihvânıña
İşidince kasd iderler cânıña
- Gizlü bir ‘avrat bu sözi diñlemiş
Varup ol kardaşlarına söylemiş
- Anlar iyder ne sebep zâhir haff
Bizden artuk ne sever ol Yûsuf’ı
- Gör nice ta‘bîr idüpdür dişîni
Cümlemizden ‘âlî kılmış başını
- ‘Âleme Yûsuf’ı ser-tâc eylemiş
Bizleri hep aña muhtâc eylemiş
- 65 Ya‘ni ol şâh ola biz aña nöker
Biz buña râzı olur mıyuz meger
- Biz gerek oldı aña mekr idelüm
Atadan ol Yûsuf’ı ayıralum
- Ödürelüm soñra tevbe idelüm
Atamızıñ hâtırınca gidelüm
- Tâ ki bizden râzı idelüm anı
‘Afv ide cürmümüzi Rabbü’l-ganî
- Ol Yehûzâ adlu bir kardaşına
İ‘tibâr iderler idi işine
- 70 Ol didi bu işe râzı olmazam
Katl-i nefis olur günâh eylemezem
- Birisi iytdi biz anı satalum
Yâhud anı bir kuyuya atalum
- Zâyi‘ olur anı kimse bilemez
Hâline ata haberdâr olamaz

Atalım anı kuyuya didiler
Bu söz üzre ittifâk eylediler

Eyle âgâh Ahmedî sâmi'leri
İtmesinler bunlara sû'-i zanı

75 İşiden ihvâna söyle sakına
Yûsuf' uñ kardaşlarınıñ hakkına

İşlerini işidüp bu'z eyleme
Anların hakkına bir kem söyleme

Bu Hudâ'nın hikmetidür yâ kişi
Âyet ile nush ola anlar işi

Kim bu dünyâ mekrine itse kibâr
Uyuban oldılar âhir şermesâr

Bile kullar 'aczini noksânını
Hâlikınıñ 'afvını gufrânını

80 Kimi peygamber kimisi zâdeler
Tâ'ib u magfûr hem âzâdeler

Birbirinden râzı hoşnûd oldılar
Rahmet-i gufrânı anlar buldılar

Her kim anlara iderse bu'z u kîn
Kalmaz ol kimsede îmân ile dîn

Ol Yehûzâ anları inandurur
Düşüp õñlerince Ya'kûb'a varur

Geldiler atalarınıñ yanına
Söylediler sözleriñ dîvânına

85 Vir bugün Yûsuf'ı bile alalım

Ol koyunların yanına varalım

Av iderüz ol aña seyr eylesün
Ok ataruz görüben meyl eylesün

Açılır göñli uşagın yâ ebî
Gözedirüz anı kardaşlar hepi

İşidüp Yûsuf dahı meyl eyledi
Yâ ebî göndür giderem söyledi

Hâtırından giçmeyüp bunı didi
Göndüreyim yâ ata cânı didi

90 Döndi oğlanlarına dir yâ benûn
Yûsuf' uñ hakkına siz olun hanûn

Korkarın ki ava meşgûl olasız
Korkarın ki Yûsuf' ı tuymayasız

Anlar iytdi yâ ebâ bizler size
N'iyledük kem endîşe itdün bize

Kardaşımızı bize inanmasın
Hakkımıza fâsid işler sanasın

On kişiyüz hep bahâdur cümle er
Bir uşagı hıfz idemeyüz meger

95 Ya'kûb iytdi yâ ogul cümleñize
Yûsuf' ı virdüm emânet ben size

Yanış itdi ol Nebî bu fi'lini
Virmedi Hakk'a emânet oglunu

Gör anıñçün ne geliser başına
Gark olıyardur göziniñ yaşına

YÛSUF'İ KARDAŞLARI ALUP ÇÂHA SALDILAR

Yûsuf'ı ihvânı alup gitdiler
Çâh-ı Şeddâd'a çün anlar yitdiler

İki fersah yirden öte bir kuyı
Var idi yüz 'araş olurdu boyı

100 Beytü'l-Aksâ yolu üzredür aña
Şimdi Yûsuf Kuyusu dirler aña

Varup anlar ol kuyuya irdiler
Birbiriyle meşverete girdiler

Didiler gömlegini çıkaralum
Kana bileyüp ataya varalum

Yûsuf'ı kurd yidi aña diyelüm
Şermesâruz diyüben aglayalum

Biri dir Yûsuf'a gömlegi çıkar
Yûsuf anlara turur mâ'il bakar

105 Soyup anıñ gömlegini aldılar
Biline anıñ bir ip bagladılar

Çimdürürler zann ider ol söylemez
Havf ider kuyuya inmek dilemez

Dir o dem kardaşlarına çimmezem
Ben yalañuzca kuyuya inmezem

Anlar iytdi bu kuyuya biz seni
Atalum kurtara ol dişiñ seni

Ay ile gün on bir ahter geleler

Buradan anlar seni kurtaralar

110 Bildi Yûsuf başına işbu belâ
Dili ucundan aña irdi ‘anâ

Dil ucundan zahmeti görür bu baş
Gözlerinden akıdur kan ile yaş

Aglayu anlara Yûsuf yalvarur
Ol Yehûzâ kardaşına sarılır

Aglar iyder yâ ahîler el-amân
Siz benüm hakkıma kılmayın yaman

Beni atam size virdi emânet
Emânete kılınur mı hıyânet

115 Benim cürmüm nedür ki zulm idersiz
Ki Hakk’a varmayan râha gidersiz

Diñlemeyüp anı çâha saldılar
Ol koyunlarına anlar vardılar

Hâlik’ı Cebrâ‘il’e emr eyledi
Tiz yûri tut Yûsufumı söyledi

Anda bir taş var durur yâ Cebrâ‘il
Ol müheyâyâ muntazırdur niçe yıl

Var o taşın üstüne kogıl anı
Vir tesellî râhatı bulsun cânı

120 Hâtırınca ben anıñ gitmeliyüz
Anı tizce ben halâs itmeliyüz

İrdi Cebrâ‘il hemân tutdı anı
Taşın üstüne selîm koydı anı

Viridi bir gömlek aña Cibrîl Emîn
Didi korkma ki halâs ider yakîn

Sen bu dârdan tîz halâs olsan gerek
Âhirinden râhatı bulsan gerek

İşidin bu kıssa içre hocalar
Maksadına nâ'il olur niçeler

125 Bunda kırk bir dürlü maksûd anı Hak
Hâsıl itmişdür bu kıssa içre bak

Bunda mü'min kullara çok müjde var
Kim bileler 'usrîñ âhir yüsri var

'Usr ile yüsriñ evidür bu fenâ
Görmelidür âdemi bunda 'anâ

Tâ cefâlar görmeyince bir kişi
Nâ'il olmaz râhata anîñ başı

Virmese dünyâda anı ger Rahîm
Saklar uhrâsında virür ol Kerîm

130 Virir anı mahrûm aña eylemez
Hüznün odına anı mûm eylemez

Yûsuf'a irer ol vakıt çok pîr
Bir kişi virir selâm nûrânî pîr

Yûsuf'ı kuçup dir oğlum merhabâ
Hayli demler muntazıram ben saña

Yûsuf iytdi aña kimsen yâ ebî
Baña şefkat eyledin atam gibi

Ol didi bil beni Hûd Peygamberin
Vasfiñi gördüm kitâb içre seniñ

135 Ben niyâz idüp Hudâ'dan diledüm
Yûsuf'ı göstür baña Yâ Rab didüm

Bir nidâ geldi baña oldum hafî
Göstürelüm biz saña ol Yûsuf'ı

Biñ ikiniñ âhirinde iresin
Çâh-ı Şeddâd'a var anda göresin

Bugün âhir oldı ol yıllar tamâm
Geldüm aniñçün bu çâha yâ hümâm

Hamdü li'llâh olsun ol Hâlik'a hâs
İntizârımdan beni itdi halâs

140 Gerçi bu çâha girüpsin sen bugün
Nâ'il oldum maksûdıma ben bugün

Çün görüşdi ol iki devletlü baş
Bir sadâ itdi oturdukları taş

Dile gelüp vasf-ı hâlin söyledi
Ben dahı müştâk idüm size didi

Sen ki bu vaslı temennâ eyledin
Ol zamân üstümde anı söyledin

Ben dahı Hakk'a niyâz itdüm o dem
Üzerime basasız sizler kadem

145 Bu iki peygamberi didüm Hudâ
Sen görüşdür üzerimde kıl 'atâ

Yâ İlâhî kıl müyesser görelüm
Yüzimi ayaklarına sürelüm

Hâcetimi kıldı makbûl ol Ganî

Ol zamân bu çâha göndürdi beni

İntizârem bunca yıl bu sohbeta
Biñ iki yıl oldı irdüm vuslata

Âb-ı çâha beni hâ'il eyledi
Ol beni maksûda nâ'il eyledi

150 Hâlık'a olsun şükürler bî-kıyâs
İntizârımdan beni kıldı halâs

Hazret-i Hûd iytdi Yûsuf'a o dem
Çâha girdin takdîr imiş yime gam

Gerçi hayli zahmeti görsen gerek
Âhirinde râhata irsen gerek

Ol zamân kardaşların sen 'aybını
Urma özlerine aslâ sen anı

Sal üzerlerine şefkat sâyesin
Sakın anları utandurmayasın

155 Kamuların 'aybını setr eyle sen
Hulk ile dâ'im mülâyim söyle sen

Hazret-i Hûd iytdi ey Bâri Hudâ
Sen benüm maksûdımı kıldın 'atâ

Kalmadı şuglum dahı bu fânîde
İntizârım kaldı ancak bâkîde

Yûsuf'a bunları ta'lîm eyledi
Vardı rûhın Hakk'a teslîm eyledi

Ol kuyu içre olan tîn ü hacir
Nûra müştâk idiler anlar meger

160 İntizâr idi ki nûrı göreler
Nûr ile ziyâ nicedür bileler

Yûsuf' uñ nûrını anlar gördiler
İntizârı gitdi râhat oldılar

İrdiler anlar merâma ol zamân
Hâlik'a hamd eyledi anlar hemân

HİKÂYET-İ KOYUN

Yûsuf' ı ihvânı çâha saldılar
Ol koyunları yanına geldiler

Birbiriyle meşverete girdiler
Gömlegin tedbîrini söylediler

165 Didiler bir koyunu zebh idelim
Kanını gömlege sürüp gidelim

İşbu kavle söyler iken ol benûn
Diñler imiş yanlarında bir koyun

Hâl lisânıyla koyun dir Hâlik'a
Bahtulu ol koyun ola lâyık

Kanı ile Yûsuf' uñ peyrâheni
Boyana varup göre Ya'kûb anı

Yûsuf' uñ nûr kânına teşbih ola
Böyle devleti 'aceb kimdür bula

170 Yâ İlâhî baña kıl anı yesîr
Eyleme yarın hisâbımı 'asîr

Zebh için bir koyunu anlar arar
Yanlarında hep koyun ider firâr

Bilmedi ahvâli anlar kaçdılar
Râhatını bilmeyüp savuşdılar

Ol koyun ol dem gelür yanlarına
Cânını îsâr ider sultânına

Ol koyun geldi ayagıyla hemân
Anı bogazladı anlar ol zamân

175 Boyadılar gömlegi ol kanına
İrdi vuslat ol koyunuñ cânına

Ol dahı irdi maksûdına hemîn
Râhatını buluban oldu emîn

Hazret-i Ya‘kûb tefe’’ül eyledi
Kurd yimeye Yûsuf’umı söyledi

Eyledi Yûsuf’a ol bu niyyeti
Geldi aniñ başına ‘âkıbeti

Eyyüce niyyet gerek âdem kura
Eyyü işi kendüye halka göre

180 Kendüye gayrına gerek bir kişi
Yormaya havf u hatar olan işi

Kurdugundan âdem ugrar ‘âkıbet
Bu misâlim saña besdür derdümend

Bu ölüm ‘ibret yirişmez mi saña
Korkar andan cümlesi ugrar aña

Didi kardaşlar ataya varalım
Yûsuf’ı kurdlar yidi söyleyelüm

Bir işitdiñ atadan bu sohbeti
Kim yer imiş kurd meger âdem eti

- 185 Vâkı'â ol vakte dek âdem eti
Kurd yimezdi yer idi gayrı eti
- 'Ahd-i peymân eylemişdi her biri
Âdeme varmazdı kurdun hîç biri
- Anların bu 'ahdini peymânını
Ol mahallinde kılâm takrîr anı
- Yûsuf' uñ ihvânı söz bir itdilir
Kanlu gömlegini alup gitdiler
- Gömlegi aldı Yehûzâ eline
Öñce vardı atasınıñ yanına
- 190 Aglayu söylediler vâveyletâ
Şermesâr olduk yanında yâ ata
- Ol didügün geldi Yûsuf başına
Firkat irişdi kamu kardaşına
- Yakdı anıñ firkat odı bizleri
Hâtıra geldükce anın sözleri
- Âh n'olaydı varmayayduk ava biz
Hem tefe''ül itmeyeydin aña siz
- Biz giyik avına meşgûl olmuşuz
Yûsuf'ı şeyler yanında koymışuz
- 195 Görüben kurd anı tenhâ avlamış
Ol mübârek cismini anıñ yemiş
- Sen bize inanmadugun bilmişüz
Kanlı gömlegin saña getürmişüz
- Gömlegi aldı eline ol kibâr

Gözleriniñ yaşını itdi puñar

Dir ogullar baña bir ok urduñuz
'Ömriniñ binâsını siz yıkdıñız

Bu ne hâletdür ki geldi başıma
Gark olısaram gözimiñ yaşına

200 Gümlege kıldı nazar gördi kanı
Kokladı gözlerine sürdi anı

Kokladı kanı ve hem peyrâheni
Şübhelendi dir degil Yûsuf kanı

Didi kuzum kanda kokun yok seniñ
Gömleginde kokun çok ogul seniñ

Mekr idüplerdür bu ihvânın saña
Bir yalan kanı getürmişler baña

Söyledi ogullarına yâ benûn
Kurd aña olmış meger sizden hanûn

205 Kurd eger yemişse ol nâzik teni
Pârelememiş 'aceb peyrâheni

Kurd yiyerse yemiş anıñ etini
Var getürüñ 'uzvunuñ siz birini

Ol teniñ bir 'uzvunuñ tâ görelim
Söziñüz sıdkına vâkıf olalım

Anlar iytdiler kamu a'zâların
Çok imiş kurdlar yemiş eczâların

Ol didi yog ise mekriñüz aña
Sayd idüñ bir kurdı getürüñ baña

210 Varuban bir kurdı anlar tutdılar
Agzına kanı sürüp getürdiler

Kurdı görüp Ya'kûb aña söyledi
N'eylediñüz anasız oglum didi

Ol benim yavrucıgımı yediñüz
Bed-du'âmı siz meger bilmediñüz

Dile gelüp kurd didi va'llâhi ben
Yimemişem oğluñı bi'llâhi ben

Ben garîbem bu ile kıldım nüzûl
Mısır ilinden oluram ben Yâ Resûl

215 Var idi bir kardaşım itürmişem
Şâm ilinde haberini almışam

Firkatinden olmuşam dîvâne ben
Ara ara gidecekdım Şâm'a ben

Kardaşıma gelmiş idim hayli yol
Yorgın idim tutdı bunlar Yâ Resûl

Agzıma bunlar bu kanı sürdiler
Bu siyâk ile saña getürdiler

Bilmedim ben bunların ahvâlini
Böyle bühtân ile mekr ü âlini

220 Bilmezem kardaşımı bulur mıyam
Yoksa bu firkât ile ölür miyem

Kardaşımiñ firkati yakdı beni
Sen beni 'avk itme yoldan Yâ Nebî

Hizmetiñ var ise baña söyle sen
Kardaşa varuram itlâk eyle sen

Ya‘kûb iytdi yâ ogullar görinüz
Kardaşa şefkat nicedür biliñüz

Gör bu hayvânlıg ile kardaşını
İtürüpdür arar ol yoldaşını

225 Ol arar görmek diler hayvân iken
Zâyi‘ itdüz kardaşı insân iken

Kurd iyder Ya‘kûb’a yâ sâdık Nebî
Üç güne mühlet virüp göndür beni

Biz benî âdem yimenüz kâ’imâ
‘Ahdimiz vardur tururuz dâ’imâ

Bu ilin kurdından anı sorayım
Gelüp ahvâlini saña diyeyim

Destûr alup gitdi ol kurd ol zamân
Yûsuf’uñ teftîşine oldı revân

230 Yûsuf’uñ kardaşları dir n’idelüm
Biz gerek ol kurdı döndürmeyelüm

Atamız yanında nice söyledi
Varup oglun hâlini bilem didi

Her kaçan varursa ol kurd öteye
Gelse işimiz tuyurur ataya

Varalum yolına tuzah kuralum
Tutalum anı dahı öldürelüm

Vardugı yolu varup izlediler
Bir niçe yire tuzah gizlediler

235 Varup ol kurd izledi yurtlarını

Çagırup cem‘ eyledi kurtlarını

Söyledi ol kurlara bilin beni
İlçi göndürmiş size Ya‘kûb beni

Hazret-i Ya‘kûb’uñ oğlı Yûsuf’ı
Nice yiyüp aña itdüñiz hayfı

Beddu‘âsından anıñ korkmadıñuz
Ne cesâret sizde anı yidiñüz

Arañızda var idi ‘ahd-i amân
Siz niçün anlayasız böyle yaman

240 Anlar iytdiler benî âdem bize
İftirâyı eylemiş hakkımıza

Biz gelürdük ol nebîniñ yanına
‘Arz iderdük sözimiz dîvânına

Leyki halk ider bize belki zarâr
Yok benî âdem olana i‘tibâr

Çün bize ilçi seni kılmış o hân
Var bizim da‘vâmızı eyle dîvân

Söyle Ken‘ân illeriniñ kurdları
Cümlesi olmuşuz anıñ itleri

245 Beklerüz koyunlarını dâ‘imâ
Biz kıluruz hizmetini kâ‘imâ

Bizler anıñ yimenüz koyununu
Nice yirüz ol nebîniñ oglunu

Ceddimiz bize vasiyyet eylemiş
Yimeñüz âdem bu ilde söylemiş

Yimeñüz âdem sakınıñ siz n'ola
Şâyet ol nesl-i peygamberden ola

Enbiyâlar meskenidür ÷lkemiz
Yimenüz âdem eti var tevbemiz

250 Lahm-ı peygamber harâmdur kamuya
Her kim isterse giriser tamuya

Bu sebebdan lahm-ı âdem yimenüz
Şâyet ol peygamber ola bilmenüz

Tâ harâm yimeyelüm diyü anı
'Ahdimiz var yimenüz âdem teni

Biz nice lahm-ı peygamber yiyelüm
Hâlik'a nice cevâbı virelüm

Söyle aña oglunı biz görmedük
Ol Hudâ hakkıyçün anı yimedük

255 Gayrı et yirdik yimezdik âdemi
Yimenüz şimden girü lahmı demi

Tevbeler olsun bize lahm-ı gıdâ
Eyledük bundan girü lahmı gıdâ

Dişlerimize dahı kan degmesin
Lahmı kanın lezzetini bilmesin

Otlaruz ota kanâ'at iderüz
Dahı bundan soñra lahmı yimenüz

Şimdi hâlâ ol diyârın kurdıları
Ot yiyerler yimez aslâ etleri

260 Tevbeyi bozmazlar anlar dâ'imâ
'Ahd-i peymân üzrelerdür kâ'imâ

Tevbesi üzre turur hayvân iken
Turmanuz bizler niçün insân iken

Gayrı yirin kurdı yir lahmı demi
Ol zamândan berü yirler âdemi

Ol zamândan iftirâya irdiler
Âdeme andan ‘adâvet kıldılar

İlçi kurd iytdi virin haber baña
Yûsuf için atası bakar baña

265 Ger bilürsüz Yûsuf’uñ ahvâlini
Söyleyin baña anıñ akvâlini

İntizâr üzre turur şimdi beni
Muntazırdur gözedür şimdi beni

Didiler anlar ki ihvân hâlini
Bilmenüz biz anların ahvâlini

Biz anı bilsak da aña dimenüz
Kardaş arasına kem söylemenüz

Kem sözi bizler aluban satmanuz
Ol nemîme kumsulıkdur itmenüz

270 Anı kardaşlarına sorsın yine
Anlar ile arayu bulsun yine

Gayrı yol ile döner kurd ol zamân
Görmez ol tuzahları bulur amân

Geldügin yol ile dönme sen giri
Belki düşmânın ola gözler seni

Gayrı yol ile giri gel yiriña

- Bir ziyân ırmeye dimişler saña
Geldi ilçi kurd nebîniñ yanına
'Arz kıldı sözleri dîvânına
- 275 Kurdların ol 'ahd-i peymân itdigin
Tevbe ile âdemi yimedügin
Cümle akvâli aña bir bir didi
Ya'kûb'ı hâle haberdâr eyledi
Kurdı Ya'kûb anda âzâd eyledi
Var murâdın Hâlik'in virsin didi
Şâm iline vardı kardaşın bulur
Ol dahı maksûdına nâ'il olur
Çünkü bildi ol nebî bu işleri
Bildir mekr itmiş aña kardaşları
- 280 Söyledi ogullarına yâ benûn
Bu sizin itdigiñiz itmez cünûn
Mekr idüpsiz ol sabî ma'sûma siz
Eylemişsiz zulmı ol mazlûma siz
Ol benim kurdarım anı yimemiş
Bu sizin bühtânı kimse dimemiş
Sizden olmuşdur ne ırmışse aña
Bu yalan akvâli düzmişsiz buña
Gelmez elden gayrı bir iş n'ideyim
Bu firâka yaz u kış sabr ideyim
- 285 Görelim encâmı bunuñ n'olısar
Ol dişiñ ta'bîri vâkî' olısar

Beytü'l-Ahzân'a girüp aglar idi
Firkat odına ciger taglar idi

Gömlege bakup sürürdi gözine
Aglar idi yaş akardı yüzine

Geldi Cebrâ'îl didi kim Yâ Resûl
Hak selâm itdi buyurdi saña ol

Ne çok aglar didi anı söylesin
Ne sebebden bize takrîr eylesin

290 Havfımızdan aglar ise biz anı
Yarlıgadım râhata irsin cânı

Ya'kûb iytdi Rabb'üm a'lemdür aña
Zîrâ ol virmiş bu efkârı baña

Kılmasa ol Yûsuf'ı benden ırak
Virmez idi ol baña hüzn-i firâk

Ne sebebden oglumı dûr eyledi
Firkatıyla beni mehcûr eyledi

Dilerem andan ki yol virsin aña
Ol benim yavrucıgım gelsin baña

295 Cebrâ'îl ol demde aña söyledi
Tevbih-i Yezdân'ı teblîg eyledi

Hak buyurdi didi saña Yâ Resûl
Ne sebep bizden diler ogluna yol

Oglunı virdi emânet gayrıya
Firkat-i hüzn ile döndi sayruya

Her kime virdi emânet oglunı
İstesin ânî getüreler anı

Ger bize virse emânet anı biz
Kendüne ulaşdururduk anı biz

300 İşidine bu ‘itâbı ol resûl
Bildi kendüden açılmış hüzne yol

İtdigi ef‘âline nâdim olur
Bir iken hüzni anıñ yüz biñ olur

Yûsuf’ı ogullarıyla yollamış
Sizlere virdim emânet söylemiş

Ol sebebden Yûsuf’ı itürdi ol
Ol ecilden bu ‘itâbı gördi ol

Her işi Hakk’a emânet eyle sen
Her münâcâtı Hudâ’ya söyle sen

305 Oldı Ya‘kûb’ıñ ziyâde hüzni çün
Emr ider Azrâ‘îl’e Ferd-i bî-çün

Var benüm Ya‘kûb’uma sorar saña
Yûsuf’ıñ sıhhat haberin vir aña

Ol cevâb ile tesellâ olsun ol
Arayu tâ Yûsuf’ımı bulsun ol

Ol benüm peygamberimdür isterem
Baña yalvarsın ki oglun gösterem

Geldi Azrâ‘îl aña virdi selâm
Ol didi kabza mı geldin yâ peyâm

310 Ol didi geldim ziyâret kılmaga
Yâre-yi hüznüñe dermân urmaga

Sen safâ geldin eyâ kardaş didi

Bir iken derdim biñ oldu söyledi

Âdemî-zâdem hatâdur işimiz
Fi'limizden râhat olmaz başımız

Bilmeyüp sehven hatâ ben kılmışam
Yûsuf'ı gayra emânet virmişem

Ol bize virdi fenâda fursatı
İhtiyâr ile buluruz zahmeti

315 Çünkü kendüne emânet olmamış
Bu işim Hâlik'a hoşca gelmemiş

Ol sebebden baña eyledi 'itâb
Âteşi kıldı benüm bagrum kebâb

Yâ ahî ol Yûsuf'umuñ firkatı
İrdi üstüne Hudâ hacâleti

Bu iki hüzn âteşine yanaram
Baña tuzah oldu dünyâ sanaram

Ey bürâder bir sü'âlim var saña
Sen anıñ vâkı' haberin vir baña

320 Öksüz oglum Yûsuf'ı itürmişem
Kanlı gömlegini anıñ bulmuşam

Ol kuzumuñ görmedüm ben tenini
Sen 'aceb aldın mı anıñ cânını

Vir baña anıñ haberin bileyim
Tâ ki ahvâline vâkıf olayım

Ol didi almadım anıñ cânını
Sagdur oglun ara bul dermânını

Bildi sâlim bilmedi yakın ırak
Mevtiniñ fikri gidüp kaldı firâk

325 Fahr-i ‘âlem ol resûl-i kâ’inât
Ol Muhammed Mustafâ’ya vir salât

YÛSUF ‘ALEYHİ’S-SELÂM KUYUDAN HALÂS OLDIGIDUR

Ahmedî di Yûsuf’uñ ahvâlini
Çâh içindeki olan encâmını

Çün bize virdin hayâtından haber
Söyle ol çâhı necâtından meger

Eyle ma’sûm çâh içinde tura mı
Nûr olan zulmâta lâyük ola mı

Di halâsını bizi mesrûr kıl
Bu harâbe gönümüz ma’mûr kıl

330 Hâlik’ı anı giriftâr eyledi
Atasınıñ işini zâr eyledi

Dostına zindân ider dünyâsını
Çekdürür ahbâbına gam yasını

Hikmetine kimse anıñ iremez
Sun’ına her kimse vâkıf olamaz

Ol Yehûzâ kardaşı bir gün turur
Yûsuf’uñ ol çâhına tenhâ varur

Yûsuf’u bilmezdi sag giderdi ol
Ol kuyuya vararak aglardı ol

335 Nâdim olmuş işine dir n’eyledüm
Eyle bir ma’sûmı zâyi’ eyledüm

Havf-ı Hakk ile benüm bagrum kebâb
Ben niçe virsem gerek yarın cevâb

Gitdi kardaşım elimden n'ideyim
Câh-ı kabrini ziyâret ideyim

Varup ol çâha irişince hemîn
Zâr-ı feryâdımdan iñlerdi zemîn

Dirdi ey bî-çâre mazlûmum ahî
Ey benüm âvâre magbûnum ahî

340 Mekr-i ihvâna giriftâr olınan
Kahr ile zulmât-ı çâha atılan

Bî-günâh idüñ saña zulm eyledüm
Nefse uyup ulu 'isyân eyledüm

Çün Yehûzâ eyledi böyle hitâb
Çâh içinde eyledi Yûsuf cevâb

Aglayurak söyledi cânım ahî
Beni çıkarmaya mı geldin dahı

Muntazır idüm ahî gâyet saña
Sen ne giç geldin ahî cânım baña

345 Yâ ahî ata beni sormadı mı
Kanı ya Yûsuf size dimedi mi

Yâ ahî çıkar beni âzâd kıl
Bu hüznü kalbimi sen şâd kıl

Ol didi cânım çıkaramam seni
Töhmet ider cümle ihvânım beni

Sen biraz sabr eyle varam anlara
Söleyim ahvâliñi ihvânlara

Anları râzî kıluban geleyim
Çâh içinde ben seni kurtarayım

350 Virdi gıdâsın aña gitdi o dem
Yûsuf'a virdi tesellâ gitdi gam

Yûsuf iytdi ey benüm cânım ahî
Benden ataya selâm eyle dahı

Çâh içinde oldugumuñ hâlini
Söyleme aña benüm ahvâlimi

Hüzni artar işidince aglar ol
Firkat odıyla cigerin taglar ol

DER-BEYÂN-I TASNÎF-İ SÂ'AT

Yâ ahî diñle sü'âlüm var saña
Ne vakitdür şimdi vir haber baña

355 Ol didi yâ nûr-ı 'aynım bilmiş ol
Bu duhâ vaktidür anı bilmiş ol

Bildi vakti anda çün ol pâk zât
Zâhir itdi enfi ile mu'cizât

Sâ'at-i vakti nefes ile bulur
Çâh içinde ol namâzını kılur

Gör ne san'at virdi enfe Kirdigâr
Hizmet ider cismine leyl ü nehâr

Her taraf bir sâ'at ider hizmeti
Biri işler biri eyler râhatı

360 Her birisi on iki sâ'at medâr
Hizmet ider kendine leyl ü nehâr

Gice gündüz bu yigirmi dört sâ'at
Hazret-i Yûsuf'dan oldu mu'cizât

Andan evvel kimse bilmezdi bunı
Giçirürlerdi hemân gice günü

Ol Yehûzâ aglayuban tutdı yol
Varuban kardaşlarına yitdi ol

Yûsuf' uñ sıhhat haberin söyledi
Ben gıdâ virüp aña geldüm didi

365 Didi tâ ki bunları râzı kılam
Varup ol ma'sûmı andan kurtaram

Râzı olmayuban aña didiler
Sen niçün itdüñ bunı söylediler

Biz anı ol çâha salduk öle ol
Sen varup gıdâyı virdüñ kala ol

Sen niçün bize muhâlif olasın
İstemedüñ işi niçün kılasın

Gördi niyyetlerini ihvânların
Var imiş gayzı mukaddem anların

370 Ol sükût itdi dahı söylemedi
Yûsuf'ı bunlara anmayım didi

Yûsuf'a varurdu kendi gizlüce
Hem gıdasını virürdi eyyüce

Söyler idi sâbır ol kardaşların
Hûş idim hâtırlarını anların

Anları dahı bile getürelüm

Ey gözüm nûrı sini kurtaralum

KÂRUBÂNIN KUYUYA GELDİGİDÜR

Gitdi bunuñ üstüne üç gün revân
Geldi bir kavm-i ‘Arab’dan kârubân

375 Gelüben ol çâha yakın irdiler
Ol kuyunuñ yakınına irdiler

Mâlik İbn Zu‘re dirler bir kişi
Var idi anlarda kârubân başı

Kul karavaş sâhibiydi ol emîr
İki kulı var idi Büşrâ Beşîr

Delveyi alup su için gitdiler
Ol kuyunuñ agzına çün yitdiler

Ol Beşîr indürdi delve kuyuya
Varuban delve yirişdi çün suya

380 Tutdı Yûsuf delveyi ol dem nihân
Çekmek ister ol Beşîr anı hemân

Çekemez ol delveyi oldı ‘asîr
Çagırır Büşrâ’yı anda ol Beşîr

Baňa imdâd eyle yâ Büşrâ didi
Gel bu delveyi çekelim söyledi

Geldi birbirine yardım itdiler
Delve ipiñ alup zorla çekdiler

Hîç mi çeke bir nebîyi ol kişi
Cümleden a‘zamdur anlarıñ işi

Virdi her peygambere ol müste‘ân

Cismine yüz er ağırlığı girân

Biriniñ yüz erce olur kuvveti
Anlara virmiş Hudâ bu kudreti

Anlara göndürdi ol Ferd ü Samed
Çok melâ'ik anlara kıldı meded

Çekdiler her birisi biñ zûr ile
Gördiler ki tolmış ol çâh nûr ile

Her kaçan itdi yirinden ol hurûc
Nûrınıñ ol pertevi itdi 'urûc

390 Ol kuyunuñ agzına irdi 'ayân
Nûrına gark oldu anlar ol zamân

Su yirine anlar nûrı buldılar
Görüp anı reng-i hayrân oldılar

Didiler kuldur firâr itmiş dürür
Bu kuyı içre karâr itmiş dürür

Biz bunu Mısr'a bile iletelüm
Hayli kıymet ile bunu satalum

Ol kuyudan olıcak âzâdesi
Yeddi yaşda idi ol mâh-pâresi

395 Şekli tokkuz halk idüpdür 'âleme
Biri taksîm oldu cümle âdeme

Sekkizini Yûsuf'a viridi Hudâ
Bunca hûbânlık aña kıldı 'atâ

Hîç aña beñzer cihâna gelmedi
Ol hüsünde kimse âdem görmedi

Her ta‘âm iyende ol dür dânesi
Bogazında görünürdi lokması

Yarın erler böyle mahbûb olalar
Cennet ehli ol cinâna gireler

400 Alup anlar Yûsuf’ı oldı revân
Kârubânîñ halkına irdi ‘ayân

Her kaçan anlar Yûsuf’ı gördiler
Gözlerini aña diküp turdılar

Didiler yörden bu mâhın pâresi
Cümlemüz olduk bunuñ dîvânesi

Bu ‘aceb yerilerin sultânıdır
Yâhud cennet bâgınıñ gilmânıdır

Cümlesi Yûsuf’a meftûn oldılar
Girdiler ‘ışkına Mecnûn oldılar

405 Vardı Yûsuf Mâlik’in dîvânına
Mâlik ohşayup oturdı yanına

Didi âdem midür aslın mâh-ı tâb
Âdemem didi aña Yûsuf cevâb

HAZRET-İ YÛSUF ‘ALEYHİ’S-SELÂM’I KARDAŞLARI SATDUGIDUR

Kârubânîñ geldüğini bildiler
Yûsuf’uñ ihvânı cümle geldiler

Yûsuf’ı Mâlik yanında gördiler
Gayrı dilince aña söylediler

Kardaşı Şem‘ûn o dem dimiş aña
Biz seni kuldur diyü virrüz buña

410 Biz dirüz bunlara kaçgundur bu kul
Söyleme yok katl iderem bilmiş ol

Satalum seni kulam ben söylegil
Var Mısır şehrini seyrân eylegil

Sen var anda çok ‘acâyib göresin
Kullugun lutfını anda bulasın

Didiler Mâlik bu oğlan kuldurur
Korkar anlardan Yûsuf dimez turur

Bu bizim kuldur firâr itmişdi bu
Nice gündür arar idük sû-be-sû

415 Mâlik iytdi kul ise baña satın
Kaçmasından kurtulun anı atın

Anlar iytdi satalum saña velî
Küllü ‘aybı var kaçucıdur belî

‘Âdetidür dâ’imâ kaçar hemîn
Satalum fikrinden olalum emîn

Mâlik iytdi alalum ammâ cânım
Yok durur akça metâ‘ım var benüm

Anlar iytdi biz metâ‘ı almanuz
Akça az olsun biz aña râzıyuz

420 Mâlik iytdi on sekiz akça hemân
Var durur koynumda şimdi bu zamân

Anlar iytdi râzıyuz virin anı
Küllü ‘aybıyla alup varın anı

On sekiz akçaya anı satdılar

Kulluga anı giriftâr itdiler

Yûsuf' uñ ol kıymetine bunların
İhtiyâcı yog idi ol hânların

Hem bilürlerdi harâm oldugunu
İstemezlerdi anıñ çoklugunu

425 Gördi Mâlik gözleri toh anların
Mâla yokdur ihtiyâcı bunların

Didi Mâlik kimsiñiz diyin bize
Yok mı ihtiyâcıñız dünyâñıza

Böyle bir agnâ tabî'at kıldıñız
Böyle kulı kem bahâya virdiñiz

Anlar iytdi aslımız bilme sen
Bir kul aldın anı bizden sorma sen

Yûsuf ihvânına gayrîce kelâm
Didi benden ataya idin selâm

430 Söyleyin oglun ol itürene
Başına firkat gamı getürene

Söyleyin oglun Yûsuf atıldı di
Kul diyü pezigâna satıldı di

Ol benimçün aglamasın firkate
Mekr ile düşdüm diyâr-ı gurbete

Gitdi kardaşları Yûsuf agladı
Firkat odıyla yüregin tagladı

Mâlik iytdi yâ uşak aglama sen
Boşına cân u ciger taglama sen

Ben seni dahı mu‘azzez tutayım
Ol ‘Azîz-i Mısr’a seni satayım

Bizlere lâıyk degilsin nûr-ı tâm
Sen gerek ki şâha olasın gulâm

Eyle agalardan ayrıldın sebeb
Ol ecilden agladığım bu ‘aceb

Seni anlar kem bahâya satdılar
Kıymetin bilmezlig ile atdılar

Yûsuf iytdi anlar için aglamam
Ben anıñçün yüregimi taglamam

440 Anların bir atası var idi pîr
Ol beni gâyet severdi lâ-nazîr

Ol pîr agamdan ayurup atdılar
Bir dahı ‘ayb ile beni satdılar

Bunlar için aglaram ben yâ emîr
Ol benüm ahvâlcıgazıma habîr

Bir deveye bindürüp bir kulına
Virüp anı girdi Mısr’ıñ yolına

HAZRET ANASINUÑ MAKBERİ ÜSTÜNE GELDİGİDÜR

Ol yolun yanı mezâristân idi
Anda Yûsuf anesi medfûn idi

445 Ol mezâristâna irince hemân
Vâlıdesi kabrine indi nihân

Dir ana ‘arza kılam hâlim saña
Gör ne zulm itdiler ihvânım baña

Beni kardaşlarım ana satdılar
Ma'sûm iken gurbet ile atdılar

Kimse yok hâlim aña 'arz eyleye
Atama varup bu hâli söyleye

Yitmez elüm atama varup gidem
Bilmezem ben bu derde çâre n'idem

450 Ben bugün olısaram sizden ırak
El-vedâ' ey ata ana el-firâk

Yolumuzda var imiş böyle kazâ
Kul gerek kazâ işe ola rızâ

Söyleyüp böyle hazîn aglar nihân
Görmez anı kul deve ider revân

Gitdi hayli ardına bakdı o kul
Görmedi Yûsuf'ı deve üzre ol

Bir mezâr üzre dönüp gördi anı
Sen kaçır mısın diyü urdı anı

455 Kaçmağı kâr eylemişsin kendiña
Vâkıf oldum ben seniñ bu fendiña

Agladı Yûsuf aña âh eyledi
Âhı aniñ göklere râh eyledi

İytdi Yâ Rabbi bu kuldân dâdım al
Bir belâya ugradup zahmete sal

Ol kulun şill oldı eli itdi âh
Kârubânı kapladı ebrü siyâh

İtdi bârânı yire ser-nigûn
Kârubânın halkı oldu tedrigûn

460 Havf idüp birbirine sarışdılar
Bir yire derc oluban ağlaşdılar

Mâlik iytdi aramızda biriñiz
Gâlibâ fi‘l-i yaramaz kıldıñız

Her kim âşikâre söylesin
Tevbe kılın ki Hudâ ref‘ eylesin

Ol kul iytdi yâ emîrî bilmiş ol
Baña teslîm itdigin Ken‘ânî kul

Kaçmak itdi ben anı darb eyledüm
Yine kaçmak mı dilersin söyledüm

465 Bed-du‘â itdi bize irdi belâ
Bir elim şill oldu oldum mübtelâ

Vardı Mâlik Yûsuf‘a ol dem hemân
Ohşayu hâtırın aldı ol zamân

Didi sen eyle du‘âyı yâ sabî
İtme sen bulur helâk işi hepi

Kıldı Yûsuf anlara kula du‘â
Müstecâb itdi du‘âsını Hudâ

Def‘ olup açıldı gördiler havâ
Ol kulun ol şill eli buldı şifâ

470 Mâlik ol dem aña tahsîn eyledi
Bu uşak sâhib-kerâmetdür didi

Kârubânıñ halkına iytdi biliñ
Kimse kalbine dokanmasın bunuñ

Mâlik aña sevb-i fâhir giydürür
Devesini bile anuñ yedürür

Râhat olup yola girdi kârubân
Râh-ı Mısır'a düşüp oldılar revân

Gelmede Yûsuf Mısır diyârına
Biz gelem ol Zelîha yârına

HAZRET-İ ZÜLEYHA'NIN ASLINI BİLDÜRÜR

475 Ahmedî feth eyle 'ışkın bâbını
Gir anıñ bezmine gör âdâbını

Âşinâ ol 'ışk ile bul ülfeti
Sâkîsinden al şarâb-ı hayreti

Vir Zelîhâ 'âşıkından bir haber
Yûsuf-ı ma'sûka bak aña gider

'Işk-ı Zelhâ'dan haber söyle bize
Aslı nirden vir haber bezmimize

Mısır ilinden tâ gide magrib zemîn
Altı ay yol varılır il var hemîn

480 Ol ile Sultân Taymuş şâh idi
Bir kızı var idi Zelha mâh idi

Ol 'asırda yog idi öyle güzel
Hüsn içinde yog idi aña bedel

Hayli hânlar ister ide tâ mezâd
Eylemezdi ol Zelîhâ iltifât

Diñle ahvâl-i ser-encâmı nice
Düşde gördü Yûsuf'ı ol bir gice

Çünkü Yûsuf hüsnüne seyrân olur
Ol cemâle ‘âşık u hayrân olur

485 ‘Işk-ı Yûsuf tolar anıñ kalbine
Râgıb olur sâhibiniñ celbine

Gice gündüz âh ider dâ’im nihân
Râhatı yok incelür hâli yaman

Âteş-i ‘ışkı döküpdür sîneye
Söylemezdi hâlini bir kimseye

Tâbe-i ‘ışk içre ol leyl ü nehâr
Kavrulurdu söylemez iderdi ‘âr

Atası bir gün aña iyder kızım
Söyle ahvâlin baña iki gözüm

490 Erden özge eksügün yokdur seniñ
Ne sebebden râhatı yokdur cânıñ

Niçe hânlar isteyor benden seni
Sen begen gör birine virem seni

Ol didi ben her kişiye varmazam
Gayrı erleri gözime almazam

Gözlerim hûrşîdi ahter n’eylerem
Bahre daldım dürr-i yek-tâ dilerem

Derdimiñ dermânı yokdur n’eyleyim
Söyletilmez bilmezem ne söyleyim

495 Bu sözünden atası bildi anı
Birine ‘âşık durur anıñ cânı

Atası iytdi baña söyle kızım

Birine ‘âşık mısan iki gözüm

Saklama benden utanma söylegil
Derdiña idem ‘ilâcı şöyle bil

Ol Zelîha dir ata ben uyuram
Vâkı‘amda bir cemâli görürem

Görelî ben aña meftûn olmuşam
‘Âşık-ı dîvâne Mecnûn olmuşam

500 Cân göziyle görürem dâ’im anı
Olmışam hayrânı itürdüm beni

Râhatım yokdur karârım kalmadı
Gitdi elden ihtiyârım kalmadı

Bilmezem ol baña ne fend eylemiş
Zencîr-i ‘ışka beni bend eylemiş

Bu şekilde bu sîmâda bir cemâl
Cümle cismi aña uygun pür-kemâl

Görünür kemügi içre iligi
Vasfa gelmez yüzünüñ enverligi

505 Atası iytdi bu sûretde kızım
Yokdur âdem şehrimizde ey gözüm

Bu sıfatda benî âdem mi olur
Gayrı olunca saña râm mı olur

Ey benüm iki gözüm yatınca sen
Sor yirini ismini aslını sen

Niredendür aslı gör âdem midür
Yâ melek mi yâ perî yâ cin midür

Yatdı Zelha gördi sorar adını
Aslını hem şehrini bünyâdını

510 Söyledi kim aña nesl-i âdemüz
Yûsuf adım Mısır-ı Kâhir şehrimiz

‘İşkım itdiyse seniñ kalbiña yol
İster isen gel beni Mısır içre bul

Ben Mısır sultânıyam bilgil beni
Mısır’a gel alsam gerek âhir seni

Ol Zelîhâ’nıñ uyanur gözleri
Atasına söyledi bu sözleri

Ol didi sultân-ı Mısır olan emîr
Bed-likâdur çehresi kendüsi pîr

515 Bu şekil ki vasf idersin yâ kızım
Ol degildür Mısır’a sultân ey gözüm

Ol Zelîhâ iytdi yâ ata anı
Almalıyam Mısır’a şâh olan hânı

Vir beni sen şehr-i Mısır’a varuram
Yoksa ‘ışk ile helâki buluram

Atası görüp bunu fikr eyledi
Virmesem bu tîz helâk olur didi

İlçi göndürür Mısır sultânına
Varuban irdi anıñ dîvânına

520 Ol Mısır şâhı Melik Reyyân idi
Ol vakitde Mısır’a ol sultân idi

İlçi virdi nâmesini eline
Sanki virdi kuvveti key tenine

Yazmış anda bir kızım var bil anı
Ben saña gördüm münâsib al anı

Bir vezîriñ baña göndür istegil
Men' iden olursa anı dost degil

Dir cânım sevmiş seni virdim saña
İsteyecek âdemüñ göndür baña

525 Bundan ahsen var mıdur söz yâ ricâl
Bir kişi saña diye gel kızım al

Çün işitdi kız alur ol nâ-tüvân
Pîr iken oldı Melîk eyyü civân

Koşdı göndürdi aña niçe vezîr
Tuhfeler göndürdi aña lâ-nazîr

On sene kıymet harâcı Mısır'ıñ
Boynına bir halka göndürdi anıñ

Çenberi zerle düzülmiş cevheri
Gözleri şimşek kılurdu enveri

530 Şâh Taymuş'a çün anlar irdiler
Buluşup ol tuhfeleri virdiler

Anları alup kabûl itdim didi
Âyinine kızını 'akd eyledi

Nice yükler tuhfeler cihâz ile
Râh-ı Mısır'a girdi tabl u bâz ile

Gice konup göçerek hem gitdiler
Ol Mısır şehrine bir gün yitdiler

Şehr-i Mısır'ıñ halkı bahsin eyledi

- Ol cihâza cümle tahsîn eyledi
- 535 Dügüne ulu tedârik kurdılar
Nice gün tabl u nekâre urdılar
- Koydılar zifâfa ol dür-dâneyi
Saldılar dalgıcı ol dîvâneyi
- Ol dür-i yek-tâyı almak diledi
Hâfızı gör anı mahfûz eyledi
- Ol Züleyhâ çün nikâbından nihân
Baka tururdu göre anı ‘ayân
- Kudret-i Yezdân’ı sen gör yâ kişi
Hikmet iledür Hudâ’nın her işi
- 540 Hızr ararken hırsıza tüş eyledi
Tûtiye baykuşu yoldaş eyledi
- Ol Züleyhâ anı görünce nihân
‘Aklı gitdi pîre düşdi nâgihân
- Ol Melik çün anı ‘âkıl görmedi
Taşra vardı elin aña urmadı
- Geldi ol tâye Züleyhâ yanına
Gördi anı düşdi âteş cânına
- Gül suyu saçdı anıñ gül yüzüne
Geldi ‘aklı ol zamân kendüzine
- 545 Didi ey tâye bu diş mi yâ hayâl
Çıkmadı ol aradığım nûr cemâl
- Atamıñ sözine uymadım sebab
Ol durur başıma geldi bu ‘aceb

Bed-likâdur söyledi anda baña
Yâ niçün oldum muhâlif ben aña

Ben bu ‘âlem içre bir nâm eylerem
‘Âleme kendimi bed-nâm eylerem

‘Âşıkam irdüm bu ‘ışkın iline
Cânımı îsâr iderem yoluna

550 İhtiyâr itdüm ölümü kalmazam
Katl iderse ben buñaram ölmezem

Gördi hâlis niyyetini ol ganî
Gör nice hıfz ider ol hâlis anı

Geldi hâdim didi tenhâ eyleyin
Şâh irer sultâna anı söyleyin

Gitdiler andan halâyıklar hemân
Ol Zelîhâ’yı Hudâ kıldı nihân

Bir ecinne kızını göndürdi ol
Ol Melîk’e var musahhar didi ol

555 Ol Melîk ol tîz ile oldı zifâf
Oldı ol cinnî kız ile sîne sâf

Ahmedî sen kudret-i Yezdân’a bak
‘Aklın irmez hikmet-i Rahmân’a bak

Gicelerde Zelha’yı pünhân ider
Ol Melîk’e cinnîyi mihmân ider

Kâfire idi Zelîha ol zamân
Putu tapardı tanımazdı îmân

Yusuf’uñ hâtırı içün ol ganî
Dosta saklar gör nice kâfir zeni

560 Bunda nükte var bize mü'min ahî
Anı i'lâm ideyim añla dahı

Kâfire zen sevdi mü'min kulunı
Kalbine saldı mahabbet meylini

Gayra meyyâl olmadı bir zerrece
Hıfz iderdi ol Melîk'den her gice

Virmedi 'ırzını agyâra anı
Sakladı mühr ile ol yâra anı

Virmedi agyâra andan bir sehim
Var ise 'aklın buña eyle fehim

265 Sen hod mü'minsin ki dostı Tengri'nüñ
Kalbiña girmiş mahabbeti anıñ

Küfr-i şirki zerre itmezsın hırâm
Ol îmânıñ nice hıfz itmez müdâm

Ol saña 'arz eyledi îmânıñı
Aña agyâr eylemiş şeytânını

Hâlis itdinse mahabbet Rabb'üne
'Irziñi agyâra virdirmez saña

Ger mahabbetiñ olursa gayrı kul
Kalbiña bulur seniñ agyâr yol

570 Beklemez hâfız seni 'ırzın gider
Yıkılır îmân dîn feyzin gider

Yâ İlâhî kıl mükemmel 'ırzımız
Her dü-'âlem yıkma Yâ Rab feyzimiz

Yâ ahî bu dînin üzre kâ'im ol

Hakka kıl meyl ü mahabbet dâ'im ol

Her dü-âlem içre istersin halâs
Sen mahabbet-i Hudâ'ya eyle hâs

Bizleri saña muhibb it Yâ Ganî
Şermesâr itme bizi mahşer günü

HAZRET-İ YÛSUF 'ALEYHİ'S-SELÂM MISR'A DÂHİL OLMASIDUR

575 Ahmedî koy Zelha'yı dilden bu dem
Yûsuf'ı Mısr'a ilet bassın kadem

Eyle bir hû çek ayagıyla gele
Ol Zelfhâ 'âşıkı bulsun hele

Görsün ol 'âşık-ı nâzır nicedür
'Âşık-ı gâ'ib aña zerrecedür

'Âşık-ı nâzırda görsün ne bula
Bir iken 'ışkı anıñ yüz biñ ola

Kârubân ile gelür ol âfitâb
Pertevinden zâ'il olur mâh-ı tâb

580 Kârubân içre kimesne kalmadı
Yûsuf'ıñ hüsnüne mâ'il olmadı

Kimi mâ'il kimi meftûn oldılar
Kimi hayrân kimi Mecnûn oldılar

Kimisi diler yanınca varayım
Kimisi iver cemâlin göreyim

Kiminiñ Yûsuf'da gözi rû-be-rû
Kimisi mest oldı varur ilerü

Kimi vardı halk-ı Mısır'a buyura
Kârubânın geldiğini duyura

585 Didiler Mâlik getirür bir esîr
Misli yok dünyâ içinde lâ-nazîr

Gulgula düşdi o dem bâ y u fakîr
Oldılar hayrân cümle muntazır

Ol Melik Reyyân'a irdi bu haber
Göndürür ol kârubâna bî-cid er

Ol Zelîhâ vâkıf oldı bu işe
Düşdi ol dem gönline bir endîşe

Olmasın dir gönlimüñ mahbûbesi
Ayrı oldum hûb cemâlin müjdesi

590 Ol gelür yarın diyü oldı haber
Ol Mısır halkı kamu turdı seher

Taşra vardılar kamu pîr ü civân
Sayılı ayrıldı dört biñ nev-civân

Tâze oğlanlar kamu sîm zenak
Hep zerîn kuşaklu dîbâce garak

Merdî da'vâ ile anlar geldiler
Yûsuf' uñ yoluna nâzır oldılar

Medh idüp birbirine iderler and
Hiç ola mı bu gelen bize menend

595 Turdular yol üstüne bay u fakîr
Kârubânıñ gelmesine muntazır

Cümle gelmiş hüsn-i Yûsuf seyrine
Yol bulunmaz kârubân gele yine

Hak Te‘âlâ’nuñ meger ol gün işi
Kaplamişdı bulud ile güneşi

Kârubân itdi tarîkından şürû‘
Sandılar şems itdi burcundan tulû‘

Ol Zelîhâ ol nûr görmiş idi
Vâka‘ada âşinâ olmuş idi

600 Cümleden evvel görür Zelha anı
Didi buldum derdimiñ dermânını

Hâdimi Reyyân’a göndürür hemâ
Alsın ol oğlanı göndürsin baña

Ol cemâlin pertevi halk üstüne
Düşdi anlar görmek anıñ kasdına

Halk arasına düşer bir gulgula
Birbirin basup iderler velvele

Nûr-ı pertev irdi halkın gözine
Bakamazlar dikkat ile yüzine

605 Merdî da‘vâ ile ol dört biñ civân
Yûsuf’ı gördükde oldılar nihân

Hâs rikâbında turabilmez ‘umûm
Âfitâba karşı tursun mı nücûm

Rûz irince şeb karasın paturur
Gün togunca ay ziyâsın itürür

Didiler âdem degil gaybânîdür
Cennet-i ‘adnin büyük gilmânıdur

Her gören recâ ider olsa benüm

Âh n'olaydı buña ireydi elim

610 Geldi hâdim bir dahı şâha didi
Hânım ister ol kulı alsın didi

Cânı iver bir kez anı göreyim
Sohbetine bir müşerref olayım

İzdihâmından ol mahlûkın üni
İşidür Reyyân o hengâme üni

Taşradandur didiler bu gulgula
Halk içinde bir sadâ var velvele

Didiler gelen gulâm içündür bu
Bu anıñ hengemesi yâ bahtulu

615 Bir gulâm için nedür bu velvele
Fitne irmesin didi işbu ile

Yûsuf idi taht-ı revâna dühûl
Sanki güneş itdi garbına nüzûl

İzdihâmından bu halkın yitmega
Su olur yol bulamazlar gitmega

Birbirin basup iterek gitdiler
Şâh sarâyın işigine yitdiler

Çün sarâya indi zehr-i ahterî
Oldılar cümle o zâta müşterî

620 Ol Melik dir söyleyim ağır bahâ
Gayrılar almaz anı kalur baña

Dir ağırınca virem altun eri
İzdiyâd iderse kim gelsün beri

Müşterîler içre ‘İmlâk’ın kızı
Söyledi Reyyân’a karşı kendüzi

Zer nedür kıymet ola aña şehâ
Böyle hüsne hîç irişür mi bahâ

İki ağırınca misk ü ‘anberi
Virürem kıymet virin bu dil-beri

625 Ol Züleyhâ’ya irişdi bu haber
Oldı gönli gussadan zîr ü zeber

Ey meded almasın anı didi ol
Bir dahı hâdim şehe göndürdü ol

Yûsuf itdi taht-ı revândan duhûl
Sanki güneş itdi garbına nüzûl

Ol mücevher tavkı boynından hemân
Çıkarup Reyyân’a göndürdi ‘ayân

Hep cevâhirlle müzeyyen zîneti
Mısır’ıñ ol sene harâcı kıymeti

630 Bunı virsin dahı ‘anber misk ü zer
Ağırınca her birinden ikişer

Söyle virsin bunları kıymet aña
Alsın ol oğlanı göndürsin baña

Geldi hâdim tavkı teslîm eyledi
Ol sifâriş olunanı söyledi

Böyledür ‘âdetleri nesl-i kibâr
‘Avratın mahkûmıdur sözün tutar

Ol Melîk emr itdi misk-i ‘anberi
Getürüñ meydâna mîzân-ı zeri

635 Misk-i ‘anber kokusuyla ol mekân
Toldı aña kurdılar ‘âlî mîzân

Girdi ol mîzâna ol bedrü’l-büdûr
Bir gözine koydılar ‘anber ‘ubûr

Koydılar ‘anber ne deñlü gelmedi
Tâ yüz âdem ağırınca olmadı

Bir o deñlü misk o deñlü dahı zer
Vezn olundı yıgdılar taglar kadar

Hüsn-i Yûsuf’a kurulmuşdı bâzâr
Bak anıñ dellâlına nice satar

640 Ol bahâ ile satılmaz bir metâ‘
Aña hâs oldı cihâna ola şâ‘

Gördi ağırlığını Yûsuf o dem
Geldi bir ağırı anıñ yüz âdem

Ben bu deñlü ağıram fahr eyledi
İmtihân için Hudâ gör n’eyledi

On kelef iplik getürdi bir karı
Ol dahı Yûsuf’a oldı müşterî

Halk gülişdi bu karınıñ işine
Didiler sevdâ getürmiş başına

645 Ol Melik kıldı tebessüm dir hâtûn
Üç ağırınca alınmış ol satun

Virmişem bunca zeri misk ü ‘anber
Bir mücevher halka misli yok meger

Ol karı dir bunların hürmetleri

Sizlerin katında var kıymetleri

Dirhemi kurmuş be-zârî ‘âm u hâs
Kimi zer peydâh ider kimi penas

İpligiñ bizlerde vardur hürmeti
Oldı zîrâ iki ‘âlem sitreti

650 Gerçi bu hafif görünür sûretâ
Leyki bu zımnem agırdur sîretâ

Bu kelefler ile vezn idin anı
Ger berâber gelse bey‘ idin anı

Ol Melik iytdi degil bu söz tehî
Biz ‘aceb bu kıymete olduk sahî

Ol Melik dir hâtırınçün yâ zenân
Vezn olunsun iplik ile bu civân

Üç kelef bu iplik ile gelse ol
Saña virdim ol kulu var eyle kul

655 İşbu kavle râzı oldılar hemân
Koydılar mîzâna anları ‘ayân

Çekdiler geldi berâber ikisi
Halk aña itdi ta‘accub kamusu

Ol karı dir pâdişâha yâ hânım
Kavl-i va‘diñle bu kul oldı benim

Aluban anı kabûlen eyledüm
Bey‘imi saña ikâle eyledüm

Ba‘zılar didi melekdür ol karı
İmtihâna geldi ola müşterî

660 Bildi Yûsuf sun'unı ol dem hemân
Tevbe kıldı Hâlik'a ol pâk cân

Ol Melik virdi şü deñlü kıymeti
Yûsuf'a virdi aña çok rif'ati

Yûsuf'ıñ kalbine geldi bu 'aceb
Bu Melik dîvâne midür ne sebep

Virdi bunca kıymeti aldı beni
Ma'rifetim ne benim bilsem anı

Kardaş iken baña kıymet koydılar
On sekiz akçaya beni satdılar

665 Çünkü Yûsuf kendini gördi hakîr
Hâlik'a hûş geldi ilhâm itdi dir

Yâ Yûsuf sen koydığın kıymet ile
Hiçbir olsun mı bizim kıymet ile

Sen fülân günde bilürsin yüziñi
Gösterüp mir'âta gözün yüziñi

Ben kul olsaydum baña kimse bahâ
Yitürebilmez didüñ bay u şehâ

Gayra kulluğı münâsib kendiña
Sen tefe''ül eyledin irdi saña

670 Ol söz için kem bahâya tutdılar
On sekiz akçaya seni satdılar

Şimdi biz tutduk saña bu kıymeti
Biz saña virdük bu 'izz ü rif'ati

On sekiz sene Mısır harâcına seni
Virmişüz dellâl-ı meddâhın tanı

Gördi Yûsuf Rabbiden bu rif'ati
Şükr idüben buldı göñli râhatı

Gâret-i dünyâ ider böyle mürûr
Gâhî gam bulur kişi gâhî sürûr

675 Bâyi'îne söyledi Yûsuf nihân
Kıymetimi mâlîña katma hemân

Kul diyü ad itdiler anlar baña
On sekiz akçaya virdiler saña

Sen 'aceb tasdik idersin bu işi
Hiç inanur mı buña 'âkıl kişi

Kul degilem sen beni bey' eyledin
Ol didi evvel niçün söylemedin

Yokdur evlâdum seni ogul baña
İder idim kul dimezlerdi saña

680 Yûsuf iytdi ben anıñçün dimedim
Saña irerdi ziyân söylemedim

Şehre şây oldı ki komasın velî
Şâh alurdı zûr ile senden beni

Sen bulamazdın o deñli kıymeti
Ben dahı bulmazdım işbu 'izzeti

Bunda vardur hikmet-i Yezdân işi
Al bahâmı var nasîbindür kişi

Mâlik iytdi sen baña kıl bir du'â
Yokdur evlâdım Hudâ kılsın 'atâ

685 Ol du'â kıldı Hudâ ogul virür

Ol dahı maksûdına nâ'il olur

Aldı bunca mâlı vardı yolına
Biz gelelim ol Zelîhâ hâline

İntizâr idi gele Yûsuf göre
Sohbet ile ol visâline ire

Yûsuf'ı göndürdiler i'zâz ile
Ol Zelîhâ Hânıma biñ nâz ile

Her kaçan Yûsuf aña karşı çıkar
Hayrete düşmiş aña Zelha bakar

690 İytdi bu cânân imiş iden hırâm
Hiç buña lâyıık mı oluna gulâm

KASÎDE-İ ZELÎHA 'ALEYHİ'R-RAHME

Ben buña rü'yâda seyrân olmuşam
'İşkınıñ yoluna kurbân olmuşam

Başımı tob eyledüm çevgânına
Bu gelen hûbâna kurbân olmuşam

'İşkı ayırdı diyârımdan beni
Ben anıñçün terk-i evtân olmuşam

'Aklımı yagma iden budur benüm
'İşkına nöker perîşân olmuşam

695 Cism-i cânımdan haberdâr olmadum
'İşkına düşeli hayrân olmuşam

Şeb nehârım zâr ile yok râhatım
'İşkınıñ odına biryân olmuşam

Devlet ü dünyâmı virdim ugrına

Ben bunuñ yolına talan olmışam

Bunca yıldur hüsnünüñ gülzârına
Bülbül-i şeydâ-yı nâlân olmışam

Ol Mısır sultânımı gördüm bugün
Müjde cisme cânımı buldum bugün

700 Bahr-ı 'ışkın ka'rına daldım henüz
Dürr-i yek-tâ gevheri buldum henüz

Derdimiñ buldum henüz Lokmân'ını
İltimâs itdüm vire dermânını

Ahmedî sen gör Zelîhâ n'eyledi
Bir iken derdini yüz biñ eyledi

Bu meseldür halk arasında zükûr
Dîdelerden dür olan göñüldedür

Gözlerin hizmetleri tene müdâm
Leyki fikr olmuş durur câna gulâm

705 Fikrin ef'âli sözi câna giçür
Dîdeniñ hem cisme hem câna giçür

Sevdigin fikrinde olsa cânı zâr
Görse göz anı ten-i cânı azar

Var aña 'âşık karındaşım misâl
Diñle ey cânım anı añla misâl

Şem'a bak pervâne 'âşıkdur müdâm
Râhatı yokdur arar subh ile şâm

Fikr ider cânı diler gündüz arar
Gelmez aniñ cism-i cânına zarâr

- 710 Leyki Şem‘i görse anıñ gözleri
Sabr idebilmez yakar cân u teni
- Bilmeyen ‘ıŐkı meger n-dn ola
Ol degil dem nice insân ola
- ‘Őık olan ‘ışk odı anı tutar
‘rif olan deme bu söz yeter
- Bulunur ‘ışk-ı hakkyle kemâl
Ol mecz ‘ışk ile olur zevâl
- Ol Züleyhâ Yusuf’a dürlü dib
Geydrp virdi aña zeyn  ziyâ
- 715 İstemezdi ol dib kaftanı ol
Geydi n-r bulunmiŐ aña kul
- Eyle oldı bir kimesne zine
Dikkat ile bakamazdı yüzine
- Kim aña dikkatle olunca basr
Zencr-i ‘ışkında olunur esr
- İstemez gayrı aña kla nazar
Gz tokenmasın diyü eyler hazer
- Kem nazarlar bakmaya t zine
Bir nikb tuturdu anıñ yüzine
- 720 Kimseye gstrmez idi anı ol
Saklar idi cn içinde cânı ol
- Bunca yıllar gördi ol hayrnnı
Şimdi buldı kılmasın seyrnnı
- Bg-ı hüsne kendi olmiŐ bgbn
Seyr ider ammâ alamaz zevk-ı kn

Kendi hüsni Yûsuf'a olmuş dahîl
Gayra göstermez anı olmuş bahîl

725 Cümle hased eyler aña hâs 'âm
Ol nice alsın dahı andan merâm

Râhatı olmazdı aslâ Yûsuf' uñ
Ol Züleyha andan ayırmaz gözün

Bir sâ'at ayrılmaga hiç ara yok
N'eylesin kul olmuş aña çâre yok

Ol Züleyhâ'nıñ o idi niyyeti
Kim fesâd üzre dilerdi vuslatı

Havf ider Yûsuf diyü nisyân idem
Azdıra şâyed beni 'isyân idem

730 Dirdi Yâ Rabbî sığındım ben saña
Gâlib itme nefsimi Yâ Rab baña

Yâ İlâhî kılma 'avrat mekrini
Bizlere gâlib fenânın fikrini

Geldi Yûsuf kalbine Yâ Rabbi dir
Ne idi cürmüm beni itdüñ esîr

Aña ilhâm olunur dirler bunı
Atan evinde bilür misin anı

Dögdüñ ol fülân kulun evlâdını
Atan işitdi anıñ feryâdını

735 Ben esîr oldum garîbem söyledi
Atan aña iltifât eylemedi

Sen dahı kulluk tefe''ül eyledin

Baňa kıymet olmaz diyü söyledin

Bu sebebden kul olunduñ bilesin
Kullugun ahvâlini öğrenesin

Âh idüp hasret çeker Yûsuf hemân
Dir yine ben itmişem baňa ziyân

Yâ İlâhî kılmışam ben çün hatâ
'Affi kıl bağışla cürmüm kıl 'atâ

740 Sen bizi kayd eyle hıfzın bâğına
Girmeyelüm her hatâ tuzagına

Vir salavât ol habîbiñ rûhına
Âline evlâdına ahbâbına

HAZRET-İ ZELÎHA 'IŞK SIRRINI TÂYESİNE SÖYLEYÜP TÂYE DAHI HÎLE TUZAGINI DÜZMEKDÜR

Ahmedî meydân-ı 'ışka gir yine
Âşinâsın demlerini sür yine

Vir bize Zelhâ-yı 'âşıkdan haber
Söyle ol Yûsuf-ı sâdıkdan haber

Sen bize söyle bu 'ışk âteşini
Nice yakar kendi âşinâsını

745 Ol Zelîhâ ile Yûsuf yedi yıl
Bir arada oldılar her ay u yıl

Ol Zelîhâ 'ışkı kılmışdı delil
Kandîl-i 'ışk içre olmuşdur fitil

Çün irişdi Yûsuf on dört yaşına
Ol Zelîhâ girdi 'ışk âteşine

- Ol Zelîhâ câna ister sarmaga
Yûsuf'undan vuslat-ı kâm almaga
- Meclis-i 'ıŖkından giryân oldu ol
Tâbe-i 'ıŖk içre biryân oldu ol
- 750 Cilveler kılurdu Yûsuf'dan yaña
İltifâtı eylemez Yûsuf aña
- Yeddi yıl yanında kaldı çıkmadı
Ol Zelîhâ Hâtûna kem bakmadı
- Ol Zelîhâ 'ıŖkını bir kimseye
Söylemezdi hâlini bir özgeye
- 'ıŖk ucundan gözünün turmaz yaşı
Tâkatini kesdi 'ıŖkın âteŖi
- İtdi 'ıŖkı saklama ile firâc
Bulmadım bu derdime andan 'ilâc
- 755 Söylesem ben tâyeme bu 'ıŖkımı
Belki ol bula baña dermânımı
- Çağırır gizlüce dir ey tâye gel
Em bilürsin derdime ser-mâye gel
- Bir sözüm var gizlü aña anı kıl
Hem-çirâğ idem seni eyyüce bil
- Ben bu Yûsuf kulumuñ meftûniyam
Bunca yıllardur anıñ Mecnûniyam
- Atam evinde iken rü'yâda ben
Görmüşem 'âŖıkıyam dünyâda ben
- 760 Ol zamândan 'âŖıkam ben buña bil
Gizlerem 'ıŖkını ben de bunca yıl

Bunca yıllar ‘ışk ile dıvâneym
Ol cemâlin şem‘ine pervâneym

Bunca yıldur şîveler kıldum aña
İltifâtı eylemez aslâ baña

Bilmezem n’idem baña meyl eyleye
Yâ baña bir kez bakup seyr eyleye

Gizlüce direm bu esrârı saña
Şâyi‘ itme sırrımı yandan yaña

765 Ey gözüm tâye ne istersin virem
Bul ‘ilâcı ben visâline irem

Sen ‘aceb tedbîrini bilür misin
Âh bunuñ dermânını kılur mısın

Tâye dir sen mi yalañız ‘âşıkı
Aña ‘âşıkdur bu şehrin mahlûkı

Zabtuña aldıñ anıñ seyrânını
Eyledin mahrûm kamu hayrânını

Saña anlar cümle ider inkisâr
Yâ nice ola visâline zafer

770 Bir tarîkın idelüm saña anıñ
Belki vuslat kâr ola aña cânıñ

Aña bir tenhâca hâne isterem
Anda saña kâr u vuslat göstürem

Zelha’nın var idi bir put-hânesi
Biş kapudan içre nekbet-hânesi

Bir mücevher putı var idi aña

- Ma'bûd idinüp tapar idi aña
Tâye varup hâneleri gezdi ol
Gördi ol put-hâneyi begendi ol
- 775 Tâye iytdi baña bir nakkâşî bul
Hep muhallâ âlet ile gelsün ol
- Zelha fermân eyleyüben vardılar
Bir ehil nakkâşî alup geldiler
- Tâye anıñla varur put-hâneye
Girdiler idbâr-ı nekbet-hâneye
- Tâye iytdi bu evin her yanına
İki sûret yaz tola birbirine
- Sarılıban biribirine kucuşa
Sîne-ber-sîne leb-e-leb emişe
- 780 San'atı göstür bu işde sen bize
Hayli dünyâlık vire sultân size
- Ol didi hâtûn bunı direm saña
Nakş olan 'avratları göstür baña
- Anların nakşına bir dem göreyim
Aña göre san'atı göstüreyim
- Vardılar bunlar Zelîhâ'ya hemîn
Görben anlar bûsun itdiler zemîn
- Gördiler ay ile güneş oturur
Hâne tolmiş nûr ile enver dürür
- 785 Yûsuf'a nakkâş o dem seyrân olur
Nakş iden nakkâşına hayrân olur

Kıldı nakkâşın ta‘accüb işine
Vâlih olup geldi ‘aklı başına

Dir bunı yazmış o Nakkâş-ı Ezel
Kılmasun buña dimiş kimse bedel

Hîç benî âdem bunı uydura mı
Rengini yâ nakşını kondura mı

Her şeyin rengine buldılar bedel
Reng-i nûra kimse bulmadı bedel

790 Belki nakşına göre uydurayım
Rengine zâmin olamam n’ideyim

Leyki bir resm ideyim aña bedel
Beñzemez ammâ yine virmez halel

Gördi nakkâş usta anda anları
Zihnine aldı ol iki cânları

Vardı ol put-hâneniñ dîvârına
Yazdı ol sûretleri her yanına

Vardı taşra usta nakkaş ol zamân
Vardı anı görmega Zelha nihân

795 Gördi kucmuş dil-berini didi hû
Âh olur mı Yûsuf ile baña bu

Vâfir altun virdi nakkâşa o dem
Kim ferahlar göñlüme virdi bu dem

Ol Zelfhâ buña mesrûr oldı çün
Tâye iytdi re’yim ile var bugün

Sen buyur Yûsuf’ı put-hâneye git
Sen kapulara ur ardınca kilit

Bagla cümle kapuyı gir içerü
Var otur zânû-be-zânû rû-be-rû

800 Ol dîvâra bakıcak nakşın görür
'Avrat ile yatduğı hatra gelür

Çün saña göstürmeyüpdür gözünü
Ol zamân saña çevürür yüzünü

Bir görem dir Zelha bu sûretde mi
Saña bakarsa irer vuslat demi

Ol tüvânâ vaktidür anıñ dahı
Hem güzellik çağıdur seniñ dahı

Bir elin sal boynına kuc dalusın
Hüsnünüñ bâğında al şeftalusın

805 Bir elin dahı sal ukçur bendine
İresin vuslat diyârı kendine

Kân-ı dildâra odur evvelki bâb
Feth olursa kâm irer kalkar hicâb

Ol seni böyle beşâretde görür
Vuslatına râğıb oldıgın bilür

Arada dellâl olur şeytânıñız
Uydurur maksûd olan bâzârıñız

Şâyed ol senden utanur eylemez
Havf ider vuslat kelâmı söylemez

810 Görse bu işde seni ol âfitâb
Ref' olur kalmaz ara yirde hicâb

Meyl ider saña ol vakit ol perî

Kâna irüben emesin dil-beri

Kandadur Yûsuf ben aña gideyim
Ben seni bir aña tergîb ideyim

Ol didi bakçada vardur bir sofa
Anda varup oturur var Yûsuf'a

Tâye varup gördi iytdi yâ Yûsuf
Bu tüvânâ vaktiña gâyet hâyf

815 Sen 'aceb Zelha'ya râm olmayasın
Lezzet-i dünyâda kâm almayasın

Yanına var gör anıñ peymârını
Lokman'ısın kıl anıñ dermânını

Zahmına ur merhemi bulsun şifa
Hem görürsin sen dahı zevk u safâ

Ol efendindür anıñ söziyle git
Ol saña emr itdügi fermânı it

Varmasın mı ol aña kuldur bugün
Kim aga efendisi oldur bugün

820 Vardı Yûsuf ol Zelîhâ yanına
Ol kıyâm itdi anıñ dîvânına

Ol Züleyhâ nâz ile itdi hırâm
Zînete gark eylemiş kendini tâm

'İşk ile (gir) didi ol dür-dâneye
Bir kadem rencîde kıl put-hâneye

Vardı Yûsuf kapulardan içerü
Gördi bir uşak bişikde sarılı

Ol Melîk'in kardaşınıñ oğlu o
Hastelenmiş yokdur anda reng-i rû

825 Anı koymışlar meger put-hâneye
Ya'ni sıhhat ire ol bî-çâreye

Kapuları bağladı Zelhâ nihân
Geldi Yûsuf yanına irdi hemân

Gördi uşagı Zelîha orada
Unutulmuş turur ol put-hânede

Didi uşakdur işi bilmez 'ayân
Putu asdı perdesin itdi nihân

Yûsuf iytdi ne sebebden putını
Gizledürsin görmeyen ma'bûdını

830 Dir Züleyhâ bir işim var kıluram
Ma'bûdumdur görmesün utanuram

Yûsuf iytdi düzdi âdem put anı
Sen nice idinmisin ma'bûd anı

Zâtı görmez put didügin gözleri
Hem işitmez söyledügin sözleri

Sen utanursın meger bu a'mâ putdan
Yâ utanmazsız seni gören ma'bûddan

Kâfire imiş Zelîhâ ol zamân
Putu tapardı tanımazdı îmân

835 Putuna yalvarur isterdi murâd
Yûsuf'ı râm it diyü isterdi dâd

Ahmedî virdi îmânı Hak saña
Hamdi şükri kıl îmân için aña

‘İbret al gör ehl-i küfrüñ cehlini
Nice ma‘bûd ahmak eyler ehlini

Zelha’yı gör küfr içinde bilmesin
Ben mi fisk itdi ‘ibâdet hânesin

Kâr-ı fiskı ister anda eyleye
‘Akl-ı dîni yok bî-çâre n’eyleye

840 İki dürlüdür ‘akıl mukarr-ı baş
Biri ‘akl-ı dîn biri ‘akl-ı ma‘âş

Müşterek ‘akl-ı ma‘âşa cümle nâs
‘Akl-ı dîni viridi mü’minlere hâs

‘Akl-ı dîn arar îmân uhrâ işi
Hill ü hürmet âhiret endîşesi

Az bulur ‘akl-ı ma‘âşı anda dad
San‘at-ı dünyâsına irer kesâd

Şol zekî mü’minlere bak yâ ricâl
Var mı dünyâ san‘atında zî-kemâl

845 Leyki ‘akl-ı dîni olmayan kişi
Dürlü san‘at göstürür dünyâ işi

Var delîlin söyle dîn kardaşına
Bak firenk kâfirlerinin işine

Yok îmân ile baka endîşesi
Göstürür san‘at ‘acâyib-pîşesi

‘Akl-ı ma‘âş ile bulmuşlar kemâl
‘Akl-ı dîn ile îmân olmuş zevâl

Yâ İlâhî ‘akl-ı dîn ile bizi

Behre-yâb eyle bulak yirimizi

850 Biz geledüm mâ-cerâ ahvâline
Put-hâne içre Züleyhâ kârına

Zelha aña göstürürdi yüzüni
Yûsuf utanur yumardı gözünü

Zelha nâzırdı münevver yüzüne
Hasret idi ol mübârek gözüne

Dil-berin bakışı ‘âşık kandurur
Bakmasaru ‘âşıkını yandurur

Gördi Yûsuf nakş olunmuş sûreti
Aña sarılmış yatur bir ‘avratı

855 Dir nice ‘avrat ola görmüş beni
Bu hayâl ile nice sarmış beni

Gördüğüm var mı bu sûret ‘avratı
Kim baña kılmış bu fi‘l-i bid‘atı

Bu Züleyhâ olmasun kılmış bunı
Buña beñzer mi görem bir kez anı

Bakdı ol demde Züleyhâ yüzüne
Cism-i pertev irdi Zelhâ gözüne

Ol Yûsuf Zalhâ’sına göstürdi göz
Zelha’niñ rûhı gıdâlandı henüz

860 Gördügi vâkı‘ Züleyhâ sûreti
Cümle kendi hep libâsı hey’eti

Yûsuf’a atdı Zelîhâ elini
Sînesine aldı kuçar bilini

‘Âşıkam saña didi yâ nevcivân
Zencîr-i ‘ışkındayam bunca zamân

Bunca yıllardur seniñ meftûnınam
‘Âşık-ı zâram seniñ Mecnûnınam

Zâhir oldum ben saña gerçi emîr
Leyki ‘ışk itmiş beni saña esîr

865 Bil habîbim saña râm olsam gerek
Vuslat-ı cân ile kâm alsam gerek

Gördi böyle ol Zelîhâ ‘avratı
Kim zinâ kılmakdur anıñ niyyeti

Yûsuf iytdi böyle kavli söyleme
Ben kulun bulunmuşam cebr eyleme

İtmezem ben kâr-ı fiskı bilmiş ol
Kim bizim neslimize gelmemiş ol

Ol Zelîhâ didi lâbûd kıluram
Ya bugün yoluña cânım virürem

870 Bu hicâb ile nice bir turayım
Nice bir ‘ışk odına kavrulayım

Taşdı ‘ışk odı Zelîha n’eylesin
Açdı yandurdu hayânın perdesin

Bir elin sardı Yûsuf’uñ boynına
Bir elin salar anıñ diz tonuna

Bugünüñ havfun Yûsuf çeker idi
Ukçurun yeddi düğün düger idi

Çizdi üç düğününi ol Zelha cân
Yûsuf iytdi Rabbi imdâd el-amân

875 Geldi anıñ gûşına dirler sadâ
Didiler Yûsuf kılur mısın zinâ

Bir dahı dirler yarıldı bir dîvâr
Bir melek görüdi ol Ya'kûb-vâr

Barmagı agzında ısırılmış turur
Yûsuf anı görüp atası sanur

Bunda oldı çok rivâyet yâ ebî
Cümleden essah rivâyetdür sabî

Dile geldi ol bişikde söyledi
Yâ Yûsuf zinâ kılur mısın didi

880 Enbiyâ olan zinâ ider mi hîç
Hakka varmayan yola gider mi hîç

İytdi Yûsuf Yâ İlâhe'l-'âlemîn
Sen bu tuzahdan beni eyle emîn

Ger 'inâyet eylemezsin baña sen
Kurtulamam düşerem hizlâna ben

Yûsuf' uñ oldı du'âsı müstecâb
Hâlikı Cebrâ'îl'e kıldı hitâb

Var yûri ol kapuları aç hemân
Tâ ki Yûsuf yol bulup ola revân

885 Geldi Cebrâ'îl kapuları açar
Gördi kapular açuk Yûsuf kaçar

Düşdi destârı yire itdi firâr
Ol Zelîhâ ardına düşüp kovar

Düşer anıñ dahı dülbendi yire

Cehd ider ki Yûsuf'a eli ire

Varuban irdi elin sundı aña
Gömlegini tutdı ardından yaña

Çekdi anı kendüye kıla yakın
Pârelendi gömlegi anıñ hemîn

890 Ol halâs olup yine itdi firâr
Ol Zelîhâ ardına düşüp kovar

İrdi Hakk'ın hikmeti ol araya
Ol Melik gelür meger put-hâneye

Niyyeti ol put evine gitmega
Kardaşı oğlun ziyâret itmega

Gördi Yûsuf çıkdı andan nâgihân
Ol Zelîhâ ardına olmuş revân

Gördi Melik anların bu fendini
Başlarında görmedi dülbendini

895 Bu ne hâletdür sizin bu işiñiz
Böyle midür dâ'imâ cünbişiñiz

Hayret içre itmediler kâl u kîl
Ol Melîk katında oldılar hacîl

Cürmi basılmag içün Zelha n'ider
Ol Melîk Reyân'a ol ta'zîr ider

Kendüsi cürm eylemiş gayre atar
Uğrı güçlü gelse ev eyesin tutar

Ol Melîke dir Zelîhâ yâ kişi
İtdüren sensin baña böyle işi

900 Onca yüz virdin bu oglana didi
Cânıma böyle gelüp kasd eyledi

Söyleyince bu sözi Zelha kibâr
Gâyet ile Yûsuf oldı şermesâr

Ol Melik anda tehevür eyledi
Beñzini gayet tegayyür eyledi

Göñlüne irdi Zelîhâ'nıñ meger
Kim Melik anda Yûsuf'ı katl ide

Ol Melik'in fikrine göstürdi yol
Kim bu oğlanın cezâsı bilmiş ol

905 Sû'-i kasdını bu hâna eyledi
Bunı zindâna kosunlar söyledi

Zann ider Zelhâ ki Yûsuf söylemez
İşbu sırrı halka ifşâ eylemez

İşbu töhmetle anı habse koram
Bir nice günden soñra kurtarıram

Anı Yûsuf saklamadı söyledi
Yok durur cürmüm bu işde bil didi

Ger inanmazsın bu kavle yâ Melik
Sor bu ahvâli uşaga yâ Melik

910 Ol didi fâsid makâle söyleme
Bunı uşaga havâle eyleme

Altı aylık uşak anı ne bilür
Gizlü işe ol nice vâkıf olur

Yâ nicesi ol kelâmı söyleye
Ol sizin hâli şehâdet eyleye

- Ol didi sen sor anı söyler saña
Hakkın emriyle beyân eyler saña
- Varuban Yûsuf uşagı getirür
Ol Melik Reyyân'a anı yitürür
- 915 Ol Melik dir yâ uşak nedür bu hâl
Ol uşak geldi dile fasîh makâl
- Yûsuf' uñ gömlegine dir nâzır ol
Yırtığı önden ola kâzibdür ol
- Ensedem olursa sâdıkdur katı
Zelha itmiş aña şâyet töhmeti
- Söyledi gerçi sabî böyle fasîh
Koydı mechûl itmedi anı sahîh
- Ahmedî gör Hâlik-ı Perverdgâr
Nice kullar 'aybını eyler sitâr
- 920 Vâkı'ını ol uşak söylemedi
Müttehim olanı risvây itmedi
- Koydı mechûlen anı bilmeyeler
Ol işin fâ'ilini bulmayalar
- Gömlege itdi havâle sırrını
Tâ ki itüre Melîk'in zannını
- İstemez kulları risvây olmaga
Dilemez hîçbir kulı utanmaga
- Ol ki ifşâ oluna bir işde kul
Kendi sun'ıyla açupdur aña yol
- 925 Yâ İlâhî setrî kıl cürmümüzi

Her dü-‘âlemde utandırma bizi

Eylemezsin kâfire zeni hacîl
Hâşâ mü’min kulu idesin zelîl

Rabbenâ ‘uyûbumuz şây eyleme
Her dü-‘âlem bizi risvây eyleme

Bakdı Yûsuf gömlegine ol Melîk
Pârelenmiş enseden olmuş delik

Ol Melik Zelhâ’ya bakup söyledi
Gâlibâ sen kılmısın bunu didi

930 Ol Zelîhâ eyledi gâyetde ‘âr
Ol Melîk katında oldu şermesâr

Kalbi içre sırrı dir şây eyledin
Yûsuf’um sen beni risvây eyledin

Ummaz idüm ben bu akvâli saña
Söyleyesin bu vakitte sen baña

Sâkit olup söylemeyeydin sözi
Bu Melîk bilmez idi sırrımızı

Yûsuf’a dir âh beni zâr eyledin
K’în cihânı başıma dâr eyledin

935 Ser-nigûn olup bakar Zelha yire
Oldılar yir yarılup yire gire

Hizmet itdim bunca yıl esrâra ben
Dimedim esrârımı agyâra ben

Saña keşf itdüm anı şây eyledin
Bu Melîk’e beni risvây eyledin

- N'eyleyim 'ışka haberdâr olmadın
Bencileyin 'ışk ile yâr olmadın
- Yûsufum saklamadın esrârı sen
Andan âgâh eyledin agyârı sen
- 940 Gayb ilinden Yûsuf'a irdi hitâb
Kıldı Hallâk-ı cihân aña 'itâb
- Ol Zelfhâ'nın bu esrârını sen
Kim didi ifşâ kılasın anı sen
- Bunca yıllardur saña ol yâr idi
Âteş-i 'ışk ile ol yanar idi
- Senden ötri düşdi bunca gurbete
Seniñ ucundan irişdi mihnete
- Ol saña dostum diyü olmışdı yâr
Sen gerek ki sırrın eydeydin sitâr
- 945 Sen ne içün keşf-i esrâr eyledin
Yâr olanı böyle risvây eyledin
- Sen bu deñlü sırrını gizlemedin
Şâyi' itdüñ rû-be-rû anı didin
- Bu sebebden mihnete oldun sezâ
İrmelidür saña te'dîben kazâ
- Bunda müjde görünür mü'minlere
Gör ne didi Rabbi 'İzzet anlara
- Kâfire 'avrat didi Yûsuf'a yâr
Ol anıñ sırrını kıldı âşikâr
- 950 Biz aña tevbîh ile zâr eyledük
Habs ile kendüni bî-dâr eyledük

Ya baña mü'min kulam dostum diye
Lutfum umma hüsn-i zannı eyleye

Hâlik'ıyam anı mahrûm eylemem
Âteş-i hüzne anı mûm eylemem

Sırr ile ol kılduğı 'isyânını
Setr idüben eylerem gufrânını

'Âlimem 'ilmimdedür cümle 'uyûb
Sâtirem setrimdedür cümle zünûb

955 Zî- 'uyûb mü'minlerin settâriyam
Zî-cürüm mü'minlerin gaffâriyam

Ben ziyâde isterem 'aff itmeyi
İstemem me'yûs mahrûm gitmeyi

İstemem kullarım ola şermesâr
Kendi sun'ından irer kula zarâr

Ahmedî 'aybın sitâr eyler ganî
Kılmadınsa kullara izhâr anı

Hâlikın settâr durur setri sever
Kul kulun 'aybını izhâra iver

960 Biñ 'uyûbun Hâlik'ın bilsin nihân
Bilmesin bir 'aybını kullar hemân

Yâ İlâhî sen bizi şây eyleme
'Aybımız setr eyle risvây eyleme

Cümlemiz ecrâm ile âlûdeyiz
'Affa muhtâcız ki âdem-zâdeyiz

Senden özge yok ümîdüm Yâ Rahîm

Her dü-‘âlem kıl bizi gamdan selîm

Hürmetine ol Resûl-i kâ’inât
Virelüm aña selâm ile salât

HAZRET-İ YÛSUF ‘ALEYHİ’S-SELÂM ZELÎHÂ’DAN CÛDÂ OLDUGIDUR

965 Ahmedî söyle Zelîhâ yârını
Nice aldırđı Yûsuf dildârını

Bezm-i Zelhâ’dan nice gitdi çirâğ
Nice Yûsuf oldı Zelhâ’dan ırag

Yûsuf işitdi Hudâ’sından ‘itâb
Âteş-i tevbîh anı itdi kebâb

Nâdim olup âh ider ben n’eyledüm
Ben niçün dir keşf-i esrâr eyledüm

Çün Zelîhâ ile Yûsuf hâlini
Bildirdi Reyyân anların ahvâlini

970 İytdi bu işi gerek te’hîr idem
‘Âkılâne ben buña tedbîr idem

Cürmi olmamak gerek bu oğlanın
Katl idüp niçün akıdalum kanın

Yâhud virsem anı zindân içine
Güft-gû irer bu ‘âlem içine

Hânedâna kâsd olunmuş diyeler
Hiçbir âdem bilmez iken bileler

Aramızda şimdilik bîgâne yok
Gizlemeden gayrı bunı çâre yok

975 Gizli sır çıksa ağızdan şây olur
Ol düşer dilden dile risvây olur

Yûsuf'a söyle Melîk anda katı
Girme hareme baña it hizmeti

D,34b

Yûsuf' uñ cânına minnetdür 'ayân
Kurtula mekr-i Zelîhâ' dan hemân

Vardı Reyyân'a kıla hizmet kerem
Ol Zelîhâ göñlüne toldurdu gam

Ol Zelîhâ eyledi derd ile âh
Kapladi hurşîdimi ebr-ü siyâh

980 Gitdi çün yanından ol cânânesi
Oldı anıñ 'ışkınıñ divânesi

Firkat ile odına düşdi yanar
Râhatını kesüp oldı bî-karâr

'Âşık olan kişide 'âr olmaya
Nice 'âşık ola kim zâr olmaya

Vây o 'âşika ki ma'sûkı aña
Ola agyâre aña yâr olmaya

Derd ile ölmekdür işi 'âşıkıñ
Çünkü ma'sûkı vefâdâr olmaya

985 'Âşika hiç 'ömr-i bâkî olmasun
Çünkü dil-ber aña dildâr olmaya

N'ideyim ben bûsitânı gülüstân
Çünkü Yûsuf aña gülzâr olmaya

Gözlerim ayruk cihâna bakmasun
Çün baña Yûsuf'dan envâr olmaya

Gitdi bakmaz baña ol çeşm-i humârım hayf hayf
Perde-neşîn oldı mâhım perdedârım hayf hayf
Turmadı yanımda n'idem gitdi yârim hayf hayf
Bî-vefâlık zâhir itdi dir ki yârim hayf hayf
Gitdi zâyî' olmalıdur şeb-nehârım hayf hayf

Bî-vefâ yârin gamından hayli ibrâm eyledüm
İhtiyârım kalmadı kendümi bed-nâm eyledüm
Dil-berây yolunda bunca râhı hırâm eyledüm
Hayli dünyâlık sarf idüp ol hûyı râm eyledüm
Gitdi elden nâgihân vahşî şikârım hayf hayf

Dil-berâ şol gamze-i gammâzıña cânım fedâ
Kılmasın ayru beni bir dem hayâlinden Hudâ
Görelî hüsnüñ şehâ ben şâh iken oldum gedâ
Hastedür dîvâne göñlüm olalı hüsnüñ cüdâ
Bâg-ı hüsnüñ düşdi ayru gül'izârım hayf hayf

İştîyâk-ı vasl ile düşdüm belâ-yı 'ışka ben
Çeşm-i fettânın işidür dil-berâ mekr ile fen
Kıldı sevdâ-yı gönül zülf-i perîşânın vatan
Yandı 'ışkın âteşine dil-berâ cân ile ten
Firkatin yagmaladı sabr u karârım hayf hayf

Dûr olup hüsnüñ ziyâsı cânıma saldı gamı
Firkatin gam agladur her dem bu cism-i pür-nemi
Baña kısmet eylemiş rûz-ı ezelden mâtemi
Giceler feryâd u efganım uyutmaz 'âlemi
Sem'iña irmez 'aceb bu âh-ı zârım hayf hayf

Dil-berâ muhtâcınım ben şimdilik sensin ganî
Cân zülâlin teşnesidür la'liña kandur beni
Firkatiñle yaktı 'ışkın âteşi cân u teni
Sırrı ifşâ eyleyüp agyâra aldurdum seni
Halka şây oldı benüm esrâr-ı kârım hayf hayf

Ol Zelîhâ Yûsuf'undan oldu dûr
Eyledi üç ay bu hâl üzre mürûr

Usta nakkâş ile tâye bu işe
Vâkîf oldılar çün anlar bilişe

1005 Her birisi mahremine didiler
Düşdi bu kez dillere söylendiler

Söylesen gizlü işin bir âdeme
Söylemiş olduñ o sırrı 'âleme

Bildi bu sırrı kamu a'vâm u hâs
Söyler oldu bunu dilde cümle nâs

Çün Zelîhâ bildi bu bed-kârını
Halk-ı 'âlem söyler ol esrârını

Âh idüp yaşın döker kılur figân
Halka dir olmuş bu esrârım 'ayân

1010 Bunca yıllar sakladum 'ışkı nihân
Şimdi n'oldı eyledüm anı beyân

Kalmadı fikrim perîşân olmuşam
Düşüben dillere destân olmuşam

Ben niçün itdüm bu halka 'ışkı şây
Âhiri kıldı ol 'ışk beni risvây

Ol Mısır a'yânının 'avratları
İtdiler Zelîhâ'ya kem töhmetleri

Ta'n ider oldılar aña kamusı
Kim Zelîhâ atdı 'ırzı nâmûsı

1015 Zevci Mısırın ulu sultânı ola
'Ayb aña kim göñlüni virmiş kula

Atdı 'ırzı şâh-ı Mısır'ın gelini
Kul nedür ki aña virmiş gönlünü

Ol Zelîhâ bildi ol 'avratları
Kendine ta'n eyleyen nekbetleri

Anları ben didi da'vet itdürem
Yûsuf'ı anlara bir dem göstürem

Yûsuf' uñ hüsnüne nâzır olalar
Baña ta'n itdüklerini bulalar

1020 Kıldı Reyyân'a Zelîhâ 'arz-ı râz
Ya efendim eylerem senden niyâz

Biş ulu a'yân fülânlar 'avrata
İstemişler benden anlar da'veti

Zann iderler Yûsuf'ı katımdadır
Bilür anlar hâle hizmetimdedür

Kılmak isterler benümle sohbeti
Söylemişler Yûsuf itsün hizmeti

Yûsuf'ı göndür ki hizmet eylesün
Ol müsâfirlere 'izzet eylesün

1025 Böyledür kâfirlerin 'âdetleri
Gayra nâ-mahrem degil 'avratları

Yûsuf'a virdi izin geldi o dem
Ol Zelîhâ yâresine irdi dem

Ol Züleyhâ her kaçan anı görür
Müjde cism-i câna hayâtı gelür

Gözleri rûşen boluban oldu şâd

Eyledi bu şi'r ile kıldı güşâd

Hayli demlerdür gözüm arar seni
Ben saña kurbân olum buldum seni
Korkaram cânım unuttun bu teni
Ey benim rûh-ı revânım nirdesen

Sen olasın bî-vefâ agyâr ile
Ben nice turam bu âh-ı zâr ile
Gam görür misin yine efkâr ile
Ben seniñ hayrânınam sen nirdesin

Halk-ı 'âlem üstümüze handedür
Firkatin odı yanar bu tendedür
Rûz-i şeb fikr ü hayâlüm sendedür
Ben seniñ kurbânınam sen nirdesin

1035 Ya Yûsuf cânım saña olsun fedâ
Da'vetüm var hizmeti eyle edâ

Kılma hizmet anlara yâ nûr-ı tâm
Bir görüñ anlara karşı kıl hırâm

Görmezem lâyıık seni yâ nûr-ı 'ayn
Hizmet itmeyi saña ey hûr-ı 'ayn

Her ne vakit çağırır olsam seni
Ol zamân salın gel ey cânım cânı

Perde ardında anı itdi nihân
Zenlere göndürdi âdem ol zamân

1040 Vardı da'vet kıldı anlar geldiler
Zelha ile sohbeta oturdılar

Öñlerine koydılar zerrîn tabak
İçlerinde mîveler altun pıçak

Aldılar mîvelerin de soyalar
İç idüp ağızlarına koyalar

Ol Züleyhâ Yûsuf'a kıldı hitâb
Perdeden togdı görürler âfitâb

Ol cemâl-i Yûsuf'a seyr itdiler
Vâlih olup kendilerden gitdiler

1045 Hüsn-i Yûsuf bâğına ugradılar
Mîve diyü ellerin togradılar

Ma'roke-yi 'ışka meydân aldılar
Ceng içinde kana galtân oldılar

Ol Zelfhâ yidi ol turuncını
Gördi anların o zahm-ı rencini

Ol Zelfhâ Yûsuf'a dir ol zamân
Perdedâr ol ey gözüm nûrı nihân

Gitdi Yûsuf geldi anlar kendine
Girdiler zencîr-i Yûsuf bendine

1050 Ceng-i 'ışk içre görüp zahmı kesîr
Zencîr-i 'ışk içre olmuşlar esîr

Elleriniñ zahmetini duydılar
Kana boyanmış libâsı buldılar

Ol Züleyhâ dir ne iş irdi size
Sür'atıñız var anı diyin bize

Bu ne hâletdür ki size ugradı
Nâz ile elleriñizi togradı

Anlar iytdi ser'imiz yok cânımız
Bir melek gördük eyâ sultânımız

1055 ‘Aklımız gitdi perîşân olmuşuz
Mîve diyü elleri togramışız

Dir Züleyhâ anlara Yûsuf’ dur ol
İtdi Mecnûn sizleri bir eyle kul

Kul nedür ki aña meftûn olasız
Zevciñizden anı evlâ bilesiz

Anlar iytdi yâ Zelîhâ bu kemâl
Hiç benî âdemde var mı bu cemâl

Bu hüsünde kimse görmedi enâm
Nice lâyıkdur buña dirsın gulâm

1060 Bu melekler ulusıdur didiler
Yâhud Cennet hûrisidür didiler

Hiç menend olsun mı aña gencimiz
Aña kurbân olsun cümle zevcimüz

Dir Züleyhâ ey denî bî-çâreler
‘Âşıkâ hecr eyleyen âvâreler

Sundı mı meyden size sâkî-yi ‘ışk
Urdu mı sizi âmâcen ok-ı ‘ışk

Takatiñiz yokdur anı görmega
Bir dem anıñ sohbetine irmega

1065 Bir görüşde ‘ışkına ugradıñız
Hayret içre elleri togradıñız

Haddiñizi bildiñiz miskîneler
N’eyesün hem-niş olan sâkineler

Anlar iytdiler saña ‘ayb eyledük

Bilmedük bunca seni ta‘b eyledük

Sen meger girdin tahammül hânına
İrmesün anda hayâtın kânına

Biz seniñ yiriña olayduk hâtûn
Taglara kaçır götürürdük cünûn

1070 Dir Züleyhâ siz baña ta‘n itdiñiz
Siz dahı ol ta‘n-ı tıga batdıñız

Girdiñiz bencileyin zencîrine
Siz dahı irdiz Zelîhâ sırrına

Zâhir oldum ben bu dildâra emîr
Belki ‘ışk itmiş beni aña esîr

Bilmezem baña nice fend eylemiş
Zencîr-i ‘ışka beni bend eylemiş

Eylemişdür ol beni ‘ışkına hayl
Kendisi kılmaz baña bir kerre meyl

1075 Bunca yıllardur anıñ meftûniyam
‘Âşık-ı zârem anıñ Mecnûn’ıyam

Eyledüm çok vuslatına sa‘yı bol
İltifâtı kılmadı hîç baña ol

Zabtı kıldım hüsnünüñ harmânını
Bulmadum ol vaslınıñ dermânını

Anlar iytdi sen bize vir ruhsatı
Varup anuñla idelim sohbeti

Seni tergîb eyleyelim aña biz
Arañızı idelim şâyed temiz

- 1080 Saña mâ'il itdürelim biz anı
Tâ ki ülfet eyleye saña cânı
- Bunların niyyetleri ki varalum
Bir dahı anıñ cemâlin görelüm
- Ol Zelîhâ'yı aña medh idelüm
İstemezse bizi tergîb idelüm
- Geldiler anlar Yûsuf dîvânına
Girdiler ol bezminiñ eyvânına
- Yûsuf' uñ hüsnüne seyrân oldılar
Göz diküp vâlî vü hayrân oldılar
- 1085 İstediler ideler bunlar peyâm
Hayret aldı dilleri itmez kelâm
- Gördi Yûsuf bunların hâli yaman
Yüzine urdı nikâbı ol zamân
- Ol zamân nutka gelüp dirler aña
Bir sözüme var münâsibdür saña
- Sen niçün Zelîhâ'ya râm olmayasın
Lezzet-i dünyâda kâm almayasın
- Ol Zelîhâ şimdi hûblar şâhıdır
Hep güzeller ahteriniñ mâhıdır
- 1090 Geşt ider olsan cihânı bir güzel
Böyle bilmezsın Zelîhâ'ya bedel
- Sen aña râm ol usandurma anı
Âteş-i nâz ile yandırma anı
- Oldı meftûnı ve yârı sâdıkın
Nâzı çok itme usanur 'âşıkın

Ol gazab idüp seni zindâna kor
Zahmeti virüp iderler saña zûr

Soñra râm olsan anıñ meyle gider
Son peşîmân fâ'ide itmez meger

1095 İstenürken söyle gör olmaya ad
Sonra irer ol mahabbete kesâd

Zelhâ'ya vir meyliñi izine git
Bâri meyl itmezsın aña bize it

Belki hoş gelmez Züleyhâ çün size
İstemezsın ger anı meyl it bize

Gör ne hûbânuz bize kim seyr ider
Câmı yok mevtâ olursa meyl ider

Kıl bize meyli saña râm olalum
Lezzet-i dünyâda bir kâm alalum

1100 Yok mıdur nefsiñ melek misin 'aceb
Lezzet-i dünyâyı itmezsın taleb

Acıruz saña kamumuz katı çok
Bu seniñ reftârıña gâyet yazuk

Nesl-i âdem sâhib-i nefs olasın
Lezzet-i nefsi 'aceb bilmeyesin

Bizlere râm ol eziyyet görmeden
Ol der-i zindâna habse girmeden

Yûsuf iytdi habse girsem baña hoş
Olmayım tâ sizlerin mekrine tuş

1105 Ol zamân Yûsuf münâcât eyledi

Hâlik'ına 'arz-ı hâcât eyledi

İtdi Yâ Rab bunların mekri 'azîm
Firkatî vir aramıza kıl selîm

Râzıyam zindâna girsem baña hâs
Bunların mekrinden olayım halâs

Hak kabûl itdi du'âsını anıñ
Takdîr imiş habse girmesi anıñ

Didiler hâtûnlar ol demde aña
Bilmedin sen râhatı yazuk saña

1110 Vardılar mekr için anlar ideler
Ol Züleyhâ'yı gazabnâk ideler

Yâ İlâhî ol habîbiñ hürmeti
Bizlere göstürme mekr-i 'avratı

Sen bizi kayd eyle hıfzın bâğına
Girmeyelüm zenlerin tuzâğına

YÛSUF 'ALEYHİ'S-SELÂM ZİNDÂNA GİRMESİDÜR

Geldi hâtûnlar Zelîhâ yanına
'Arza kıldı sözlerin dîvânına

Mâ-cerâ hâli aña söylediler
Eylük ile râm olunmaz didiler

1115 Sen bunu te'dîb için zindâna ko
Halk arasından gider bu güft-gû

Hem diyeler Zelha'yı sevse bu kul
Hiç anı zindâna mı virirdi ol

Bu iş ile 'âlemiñ sözi yeter

Hem seniñ dahı o maksûduñ biter

Bir nice gün gitse aniñ râhatı
Meyl ider saña görünce zahmeti

Ol Zelfhâ gördi bu hâtûnların
Sa'yi var işinde gayet anların

1120 Anların kanlu siyâbın soydurur
Yengiden fâhir dibâlar geydürür

Nice anlar geymesin hil'at dibâ
İtdiler hizmet pezevengi edâ

Ol Züleyhâ tutdı zenler re'yini
Habse göndürmek diler dildârını

'Avrat ile kim kılar sa meşveret
Olmaz aniñ ol işinde meymenet

Yûsuf'ı zindâna virdi Zelha cân
Çagırır zindânçıyı Zelha nihân

1125 Aña tenbîh itdi anı eyyü tut
Hâs-ı matbahdan viresin aña kût

Soyma sakın sen aniñ libâsını
Hem aña bildürme zindân yasını

Virme zahmet di mülâyim kâl aña
Her ne ister gönli aniñ al aña

Ger eziyyet ider olursan aña
Katl iderem seni yazukdur saña

Biñ fülûrı virdi ol zindâncıya
Yüz dahı virin dahı kullukçıya

1130 Saña ikrâm eylerem gayet katı
Sen var aña eyyüce kıl hizmeti

Ol didi ben Yûsuf'ı cânım gibi
Saklayım cân içre cânânım gibi

Vardı hizmet kılmaga aña kişi
Şâdimerd olmuş n'ide bilmez işi

Vardı Yûsuf dâr-ı habse ol cevri
Zulmet-i zindânı giderdi nûrı

Girdi zindân içre zindânı görür
Her mülevves yirlerini süpürür

1135 Ehl-i zindânın siyâbını soyar
Ol mübârek elleri ile yuyar

Ehl-i zindâna iderdi hizmeti
İhtiyâr iderdi anda rahmeti

Ehl-i zindânın sagîri ulusu
Oldılar anuñla râhat kamusu

Ol nefâyis sükkerîn işi ta'âm
Göndürürdi Yûsuf'a Zelha müdâm

Ehl-i zindânı yıgardı başına
Yidürür ortak iderdi aşına

1140 Ehl-i zindân anda râhat oldılar
Râhat u lezzet merâmın buldılar

Anlara zindân idi zahmet yiri
Şimdi oldu anlara rahmet yiri

Anların dahı murâdı ol zamân
Hâsıl olup buldılar râhat amân

**HAZRET-İ YÛSUF ‘ALEYHİ’S-SELÂMA ‘İLM-İ TA‘BÎR
VİRİLDÜGİDÜR**

Hak Te‘âlâ Cebrâ‘îl’e dir o hâl
Yûsuf’uñ yanına var hâtırın al

Sor sen ol hâtırını söyle aña
‘İlm-i ta‘bîr eyledüm ihsân aña

1145 Geldi Cebrâ‘îl o demde yanına
‘Arz-ı fermân eyledi dîvânına

Hâlik’in saña selâm itdi didi
‘İlm-i ta‘bîrîni ihsân eyledi

Girdi zindâna didi görür melâl
Hâtırın sorar seniñ ol Lâyezâl

Ol iyder zindâna koydı Hak beni
Bunda var hikmetleri bilsem anı

Vardırur her işde anıñ hikmeti
Boşına virmez kuluna zahmeti

1150 Cebrâ‘îl iytdi giriftâr oldığın
Râhatıñı kaldurup zâr oldığın

Ol vakitte sen ‘acele eyledin
Sırr-ı Zelhâ’yı Melîk’e söyledin

Şermesâr oldı katı ol ‘avrata
Ol sebebden bulduñ işbu zahmeti

İstemez ol kulları risvây ola
Sırr olan ef‘âli anıñ şây ola

Hem seni lutfen bu zindâna kodı

Tâ seni azdurmaya zenler didi

1155 Sen dahı zindânı kıldıñ ihtiyâr
İtmeye tâ kim seni zenler şikâr

Bu işin halka nasîhat olısar
Sıdkıñı ‘âlemler içre tolısar

Çünkü Cebrâ’îl didi böyle haber
Yûsuf’uñ kalbi ferahlandı meger

İki ‘usrın arası yüsrâ olur
Gör nice kalbini ol mahzûn kılur

Yûsuf iytdi bir sü’âl idem saña
Atamñ hâlini i’lâm it baña

1160 Yûsuf oglunı itüren atamı
Nicedür hâli görür mi mâtemi

Sen benüm hâlimi aña söyleme
Hüzni yiter anı gangîn eyleme

Ol eger bilse ben olmuşam esîr
Zulmet-i zindâna girmişem ‘asîr

Tâbe-i hüzn içre ol biryân olur
Aglamakdan gözleri giryân olur

Ol didi çün atañı sorduñ baña
Söyleyim ahvâlini anıñ saña

1165 Beytü’l-Ahzân’a girüpdür aglar ol
Firkatin hüzniyle kalbin daglar ol

Kandîl-i hüzniña olmuşdur fitîl
Aglamakdan gözleri olmuş ‘alîl

Bu sözi işitdi Yûsuf agladı
Söylemeyeydin bunu kardaş didi

Kem haber söyler mi âdem dostuna
Sen baña urdun dagı dag üstüne

Ol didi geldi ferah kalbiña çün
Her ferah encâmına irer hüzün

1170 Bu ferah yurdı degildür bilesin
Bunda mahzûn ol ki yarın gülesin

ÇEŞNİĞİR ve SÂKÎDÂRI ZINDÂNA GÖNDÜRDÜGİDÜR

Ahmedî söyle bize hâldeşleri
Hem-neşîni Yûsuf' uñ yoldaşları

Sâkî ile çişnigîr ol hânları
Nice habse koydı ol sultânları

Ne sebebden girdiler zindâna di
Kıl beyân anı bize zindâna di

Şâh-ı Mısır ile Urum sultânının
Var imiş bu'zı mukaddem anların

1175 Şâh-ı Rûm iyder bir âdem göndürem
Hîle ile şâh-ı Mısır'ı öldürem

Öldürüp anı diyârın alayım
Ol diyâr-ı Mısır'a mâlik olayım

Virdi bir 'ayyârına agu zeher
Virdi hem vâfirce bile sîm ü zer

Al didi git bunu Mısır'ın yoluna
Vir Mısır sultânınıñ bir kuluna

Çişnigîr ola veyâ sâkîsi ol
Bu ikiden birini tenhâca bul

1180 Vir bu vâfir altunı gizlü aña
Söyle bu zehri yidür sultânîña

Zabt ide şâhım Mısır diyârını
Saña virmiş hükmüniñ fermânını

SÂKÎDÂR İLE ÇİŞNİGİR ZİNDÂNA GİRMESİDÜR

Dest hattımı dahı virem saña
İ'timâdı eylesin virgil baña

Aldı 'ayyâr anları çün tutdı yol
Vardı Mısır'ın şehrine irişdi ol

Girdi bir eve görür bir 'avratı
Hüzn içinde yas ider aglar katı

1185 Didi ne aglarsın ey hâtûn kişi
Yüzüña yir eylemiş gözün yaři

Didi zevcüm öldi hüznüm mevtine
Şâh alupdur mâlı mülkün zabtına

Kalması andan bir evlâdım benüm
Ol sebebdendür bu feryâdum benüm

Ol didi şâhın meger gaddâr imiş
Zulm idici halka sitemkâr imiş

Bir işim vardur sen anı eylesen
Yâhud anıñ tedbîrini söyleyen

1190 Hep umûrın cümlesini göreyim
Mâlı mülkün saña cümle vireyim

Sen bu şâhın sâkîsin bilür misin
Yâ ‘aceb çışnigîrin tanur mısın

Anları bildür beni olam selâk
Ben virem tâ birine zehr-i helâk

Şâha yidürsin anı kurtulasız
Kahr u zulmünden halâsı bulasız

Hâtûn iytdi anları tanumazam
Var ara bul anları ben bilmezem

1195 Bir emîrâne libâsa girdi ol
Varuban sâkîsin tenhâ buldı ol

Sâkîye altûnı teklîf eyledi
Ol hıyânet sözlerini söyledi

Sâkî iytdi ben hıyânet bilmezem
Ben efendime ihânet kılmazam

Gördi sâdık anı ‘ayyâr ol zamân
Başladı ol sözleri ide nihân

Didi ey sâdık kişi merd âferîn
Ben seni buldum hıyânetden emîn

1200 Ben bunu saña latîfe eyledüm
İmtihân için saña böyle didüm

Âferîn gördüm seni sâdık kişi
Görmedin efendiña kemlik işi

Geldi andan çışnigîrin yanına
Gör ne şekkerler ezer dîmâgına

Didi remmâlem saña reml itmişem
Ahterinde tâli‘in yoklamışam

Ben Urum sultânınıñ remmâlıyam
Şâh-ı Rûm'un derdiniñ dermânıyam

1205 'Adl-i insâfı ziyâde eyler ol
Mısır'a mâlik oldugunu diler ol

Mısır'a mâlik oluram mı söyledi
Baña tedbîrini anıñ bul didi

Remle zâr itdürdi şâhım orada
Mısır'a fâtiñ seni buldum burada

Sende devletin nişânı bulmuşam
Anı bildürmeye saña gelmişem

Feth iden sensin bu Mısır-ı kâhiri
Hâkimi sen olacaksın âhiri

1210 Çişnigîr aldanur anıñ sözüne
Ol kazâ ipin tolar bogazına

Ol iyder söyle bunıñ tedbîrini
İdelüm anı bulalum yirini

Ol didi tedbîri budur kılasın
Agu virem şâhıña yidüresin

Şâh-ı Rûm'un hattını ildürmişem
İ'timâd için saña getürmişem

Mısır'ı tevcîh eyledi anda saña
Var didi ilet bu hattımı aña

1215 Zehr ile altûnı alup söyledi
Kanı ya ol hatt-ı şâhı vir didi

Hatt-ı şâhı virdi 'ayyâr eline

Vardı andan ol karınıñ yanına

Zehri virdim key haberdâr olasın
Ol seni aglatdı âhir gülesin

Zehri virdüm diyü karıya didi
Kankısına virdiğin söylemedi

Şâh-ı Rûm'a oldı 'ayyârı revân
İrüp aña eyledi hâli beyân

1220 İtdi şâhım çişnigîre virmişem
Hîle ile anı inandurmışam

Virdi vâfir altun aña Rûmî şâh
Didi kıldın beni Mısır'a pâdişâh

Gözedür ol Şâh-ı Mısırî olmaga
Hîle ile Mısır'a sultân olmaga

Bir işi ki Hâlik anı dilemez
Halk-ı 'âlem ider olsa kılamaz

Düzdığını halk-ı 'âlem pozamaz
Pozdığını halk-ı 'âlem düzemez

1225 Vardı ol 'avrat Mısır sultânına
'Arz-ı hâl itdi anıñ dîvânına

Eylik için Şâh-ı Mısır'a söyledi
Mâl u mülkün aña ihsân eyledi

Şâhıma bir gizlü sır var söyleyim
Ol işe seni haberdâr eyleyim

Vâkîf olursan saña irmez ezâ
Diñlemezsên irüşür saña kazâ

Aldı tenhâ ‘avratı söyletdi şâh
Vasf-ı hâle anda vâkıf oldu şâh

1230 Hâtûn ile meşverete girdiler
Kankısındadır anı bilmediler

Her ikisin bend-i zindân eyleyin
İrmesin kazâ ‘ilâcın arayın

Ol Melik hâtûna zevci mâlını
Virdi mesrûr eyledi ol hâtûnı

Ol dahı maksûdına irdi hemîn
Geldi eve gussadan oldu emîn

Sâkî ile çişnigîri ol zamân
Göndürür zindâna anları hemân

1235 Girdiler anlar Mısır zindânına
İrdiler anlar da Yûsuf yanına

Fahr-i ‘âlem server-i her dü-cihân
Vir salavât rûhına sen bul amân

SÂKÎDÂR HALÂS ÇİŞNİGÎR SALB OLDUGIDUR

Ol ma‘abbırlığı Yûsuf’uñ ‘ayân
Söylenürdi halk içinde râyigân

Kim göreydi vâkı‘a gündüz gice
Ol kılur ta‘bîr olurdu eylece

Çişnigîr sâkîye iytdi yâ ahî
Bir yalan rû’yâ düzelüm biz dahı

1240 Yûsuf’a rû’yâ diyü söyleyelüm
Ta‘bîr itsün tecrîbe eyleyelüm

Sâkî didi düşde gördüm bu gice
Sıkaram üzüm şıra için nice

Yûsuf iytdi hizmetiña varasın
Yine şâhın kurbetini bulasın

Çişnigîr iytdi ki geldi dişime
Bir tabak etmek alubam başıma

Etmege kuşlar konup anı yiyer
Böyle gördüm vâkı‘amda vir haber

1245 Yûsuf anı ta‘bîr itmez ol zamân
Söylesem dir ta‘bîrin görür ziyân

Yûsuf iyder ta‘bîr itdürme bunı
Hüznün artar söylesem ta‘bîrini

Andı virdi Yûsuf’a ki söylesin
Eyyü yavuz anı i‘lâm eylesin

Andı virdin dir Yûsuf ta‘bîr idem
Hâtırın mahzûn olur ammâ n’idem

Pâdişâhın hâyin oldugun bile
‘İbret için ol seni salb eyleye

1250 Kuşlar inüp üstiña başın dide
Beyniñi yiyüp seni berbâd ide

Ol didi rü’yâda böyle görmedüm
Bir yalan efsâne düzüp söyledüm

Yûsuf iytdi togrı olup yâ yalan
Ta‘bîr oldı görmeli olduñ ziyân

Her fenâ rü’yâyı halka söyleme
Hûb olan rü’yâyı a‘lâ dime

Ol Melik Reyyân iyder varın bugün
Anların meskenlerin aran bugün

1255 Sâkîdârın meskenini ol zamân
Aradılar yok ‘alâmetden nişân

Çişnigîrin hânesin aradılar
Zehr ile ol hatt-ı şâhı buldılar

Sâkîdârın sıdkı oldu âşikâr
Çişnigîrin oldu işi teng ü dâr

Ol Melik dir sâkîdârım getirün
Çişnigîr hâyini ber-dâr itdürün

Emr ile zindân-ı Mısr’a geldiler
Çişnigîri götürüp salb itdiler

1260 Kaldı maslûben nice gün subh u şâm
Yidi kuşlar beynini aniñ tamâm

Hâ’in olan olur encâmı zelîl
Sâdıkın sıdkı çeküp ider halîl

Sâkî ıtlâk oldu varmak diledi
Sâkiye ol demde Yûsuf söyledi

Şâha varup hâlimi söyleyesin
Cürmi yok ıtlâk idiñiz diyesin

Yûsuf’a hâtifden irdi bir hitâb
Kimden istersin meded geldi ‘itâb

1265 Sâki midür seni zindâna koyan
Eyleme gaflet eyâ Yûsuf uyan

İtdi istigfârı Yûsuf ol zamân

Didi Yâ Rabbî dilimden el-amân

Sâkî varup ‘işret-i zevkî bulur
Yûsuf’uñ hâlin dimez unıdudur

Ol gerek ki yeddi yıl mahbûs ola
Takdîr-i Rabbânî’dür yirin bula

Dir Melîk Yûsuf görünmez nirdedür
Didiler hânım kodı zindândadur

1270 Yazdı fermânı anıñçün yolladı
Çıkmasın anda ebed tursın didi

Ol Züleyhâ Hânım işitdi bunı
Başına kopdı kıyâmetler günü

Didi hasret oldum o dildârıma
Yitmedim bir kerre kavl ü kârıma

Günde biñ kerre görürdüm yüzüni
İşidürdüm kand u sükker sözünü

Kâni’ olmazdı bu göñlüm bî-karâr
Ben nice olsam gerekdür intizâr

1275 Kadrini ol demlerin ben bilmedüm
Ben niçün bu işde gaflet eyledüm

‘Aklına ta‘zîri kıldı ol kibâr
Eyledin fîrkat demiyle beni zâr

Zenlerin sözine uydurduñ beni
Firkatin oduna yandurduñ beni

Nâkıs-ı ‘akla uyuban yâriñi
Viresin zindâna ol dîdârıñı

Olmısın Mecnûn uyarsın her yaña
Var dahı ansız gerekmezsın baña

1280 Zindânın yanında bir bakça satun
Sâhibinden aldı ol Zelha Hâtûn

Her sabâh olsa varurdu ol bâga
Ol dîvâr-ı zindâna turup baka

Geşt iderdi bâg içinde kendüzi
Leyki zindân-hânedede göñli gözi

Yıkılaydı âh bu zindân-hâne dir
Perde olmışdur n'idem cânâna dir

Ol Melîk virdi baña bu acıyı
Çagırın baña dir ol zindânçıyı

1285 Geldi zindânçı Zelîhâ yanına
Yir öper turur anıñ dîvânına

Âfitâbım dir niçün aldı Melîk
Zulmet-i çâha beni saldı Melîk

Yûsuf'um şimdi 'aceb ne işdedür
Göñli gam içre nice teşvîşdedür

Söyleme aña Melîk kahr eyledi
Çıkmasın anda Yûsuf kalsın didi

Sen sakın aña bu sözi söyleme
Sen bunuñla anı gamgîn eyleme

1290 Yâ yigid sen eyyü hizmet kıl aña
Ol Yûsuf benden emânetdür saña

Sen baña her hâlini anıñ digil
Habs içün hüznü görür mi söylegil

Baňa göndürsün gamı gam-hâriyam
Her dü-‘âlem yâr-ı mihnetkâriyam

Didi niçün hîç kapuya gelmez ol
‘Âleme bakup temâşâ kılmaz ol

Göstürür zindâna hüsn-i bedrini
Ol ne bilsin eyle ni‘met kadrini

1295 Bâg-ı hüsnüñ gayra ihsân eylemiş
Ol Zelîhâ yâra pünhân eylemiş

Ben anıñçün ‘âşık-ı zâr olmuşam
Zencîr-i ‘ışka giriftâr olmuşam

Var aña söyle benüm yârımdur ol
Gamlı göñlüm yâr-ı dildârımdur ol

Ansız olmasın baňa her dü-cihân
Ansız olmasın baňa cism ile cân

Söyle baňa söylesin bâri n’idem
Yüzi görünmez sadâsın işidem

1300 Vardı zindânçı didi Yûsuf saňa
Hânım iyder söylesin bâri baňa

Hüsnüni görmem sadâsın işidem
Böyle oldı hâl-i kârımız n’idem

Ol saňa ‘arz eyledi ahvâlini
Yoluña kılmış fedâ ol cânını

Gerçi bunda seni iskân eylemiş
Kendine dünyâyı zindân eylemiş

Didi ol cânım baňa lutf eylesin

Günde bir kerre benümle söylesin

1305 Yûsuf iytdi ben aña ne söyleyim
Ol idüpdür bu işi ben n'eyleyim

Ben ulü'l-emre itâ'at eyledüm
Taşra varmaga ferâgat eyledüm

Ol baña zindânı mesken eyledi
Kendine gam hânı iskân eyledi

Geldi zindânçı Züleyhâ yanına
'Arz ider bu sözleri dîvânına

Âh idüp urdı Züleyhâ başına
Kendini gark itdi gözi yaşına

1310 Didi ben itdüm ne oldıysa aña
Söylemiş bu sözleri togrı baña

Kendine zindânı ben dâd eyledüm
Adımı dünyâda bed-nâm eyledüm

Nâkıs-ı 'akla uyup yañılmışam
Ben anıñ habsine bâ'is olmışam

Hasret oldum ol rûh-ı revâna ben
Firkat ile oluram dîvâne ben

Gündüzün varup bâga devrân ider
Yûsuf'uña zindânına seyrân ider

1315 Gitdi bunuñ üzerine nice yıl
Görmedi Yûsuf'unı oldı 'alîl

Ol firâk ile za'îf oldı katı
Kalmadı varmaga bâga tâkati

Köşkünüñ üstünde bir ‘âlî binâ
Yapdurur tâ ola zindâna nümâ

Gözedür zindânı ol dâ’im bakar
Firkat ile yandurur göñlün yakar

Göndürürdi aña günde altun ol
Her ne ister göñli alsın satun ol

1320 Gice gündüz aglar idi zâr zâr
Gözleriniñ yaşı olurdu puñar

‘Âşıkın âhı ider ma‘şûka yol
Râhat olmaz ‘âşıkın âhından ol

Ol Yûsuf dahı meger râhat demi
Zelha âhından görür zindân gamı

HAZRET-İ YA‘KÛB ‘ALEYHİ’S-SELÂM YÛSUF’UNI ARAMAGA ADAM GÖNDÜRDÜGİDÜR

Ahmedî dilden bırak mahbûbı sen
Söyle hüznü çok olan Ya‘kûb’ı sen

Kandîl-i hüzn içre olmuşdı fitîl
Aglamakdan gözleri olmuş ‘alîl

1325 Yûsuf’ı añup katı aglardı ol
Firkatiyle göñlüni taglardı ol

Geldi Cebrâ’îl didi bir gün aña
Hâlik-ı ‘âlem hitâb eyler saña

Dir nice bir aglayu Yûsuf diyer
Nice bir ol Yûsuf’uñ gamgîn biler

Yûsuf’unı vird idüpdür diline
Çok diyince ol girer mi eline

Hem dahı ogulları da söyledi
Yûsuf adıyla kulak toldı didi

1330 Gel bu Yûsuf dimegı terk eyle sen
Yoksa bizi dahı evde görme sen

Ol didi dimem dahı ben adını
N'eyleyim bilmesiz ogul dadını

Ey benüm zâyi' olan yavrucugum
Adına kendine hasret oldugum

Vardı bir yol üzre bir ev itdi ol
Ol ev içre girüben uyurdu ol

Anasız oglumı dir itürmişem
Haberin almaga yola gelmişem

1335 Firkat ile yâ ogul oldum yâdın
Bârlı illerde işidelüm adın

Anı her kim göricek söyler idi
Yûsuf' uñ atasıdur dirler idi

Yûsuf adın işidüp anlar idi
Bir haber alam diyü dinler idi

Anda ebnâ'i's-sebîl gelür gider
Almadı ol Yûsuf' undan bir haber

Bir kulı kim Hak Te'âlâ gizleye
Halk-ı 'âlem bilmez anı izleye

AHVÂL-İ CEMEL-İ YÛSUF 'ALEYHİ'S-SELÂM

1340 Bir deve yavrusını Yûsuf civân
Almış anı saklar idi ol zamân

Ol küçük Yûsuf gideli başını
Egüp aglar töker gözi yaşını

Hasret ile bagrını kan eylemiş
Yimez içmez teni vîrân eylemiş

Bir ‘Arab’a virdi ücret ol Resûl
Dir süvâr ol bu deveye yûri bul

Şâm’a Mısr’a var ara sâhibini
Kes kulagımdan bunuñ bu zârını

1345 Şâyet anıñ sâhibini bulasın
Yâ bilenlerden haberin alasın

Bir dahı işitmeyem bu zârını
Hâlik’ı virsin anıñ merâmını

Bir kasîde saña virem ey takî
Var anı şinlikler içre sen okı

Añlamaz gayrı dilidür her enâm
Kavmümüz ancak bilür ider kelâm

1350 Mısr’a Şâm’a var okı her kim bilür
Yâ benüm oglumdur ol yâhud bilür

Bindi ol deveye A‘râbî gider
Varup ol Şâm illerin devrân ider

Bulmadı anı veyâ anı bilür
Şâm ilin gezdi bu dem Mısr’a gelür

Ol gezerdi şinlik olan arada
Ol kasîdeyi okurdu orada

Añlamaz gayrı velî okur hazîn

Agladur halkı sadâsıyla hemîn

1355 Geldi ol A‘râbî zindân ucuna
Deve çökdi bâb-i zindân içine

Aldı Yûsuf kokusun ister göre
Ol deve ister ki zindâna gire

Ol ‘Arab itdi kasîdeye ‘amel
Gözlerinden akıdur yaşı cemel

FUHÛM-I KASÎDE

Ey irak yollara gidenim ogul
Pîr atasını unudanım ogul

Yol bulup gelmege yok mı kudretin
Tâzece irmiş fidânım ey ogul

1360 Görmesen bir lahza turmazdın beni
İztırârî terk idenim ey ogul

Firkat-i hecr ile mehcûra iriş
Em kılan derdime Lokmân’ım ogul

Zâyi‘ olan yavrucagım nirdesin
Gel baña ey nev-civânım nirdesen

Her kime sordum seni bilmediler
Nirde olduğun haber virmediler

Gel baña sen yâ haber göndür baña
Muntazır olmuş atan ogul saña

1365 Hazret-i Yûsuf ki bunu diñledi
Bildi anı dilleridür añladı

Bildi kendini arar işbu ‘Arab

Atasına bir haber eyler taleb

Ol devesini görüp bildi nihân
Leyki bilmezdi ‘Arabı ol zamân

Ol ‘Araba eyledi Yûsuf hitâb
Niredensin yâ ‘Arab eyle cevâb

Ol didi Ken‘ân ilinden oluram
Bir işe me‘mûr olundum kıluram

1370 Yûsuf iytdi bir sü‘âlim var saña
Yâ ‘Arab anı bilürsin di baña

Var idi Ken‘ân ilinde bir agac
Dalları var idi on iki sirâc

Ol dalın biri egilmişdi ‘aceb
Ol agac turur mı şimdi yâ ‘Arab

Ol ‘Arab dir bu mu‘ammâ didigin
Ol Nebî Ya‘kûb durur söylediğin

On iki oğlu var anıñ dalları
Biri gâ‘ibdür gezerem illeri

1375 Egri dalı gitdi oğlu gurbete
Ben araram me‘mûram bu hizmete

Aña kâr itmişdür anıñ firkatı
İntizârından gidermiş râhatı

Yâ yigit bulursın anı di baña
Sıhhat ahbârı iletayim aña

Ol didi ben bunda pünhân olmuşam
Yeddi yıldur bend-i zindân olmuşam

Dir ‘Arab cürmün nedür olduñ sezâ
Bunca yıllar göresin zahmet cezâ

1380 Yûsuf iytdi ‘ayb-ı halkı söyledüm
Hak’dan özgeden i‘ânet eyledüm

İhtiyâr itdüm bu kem ef‘âli ben
Ol sebebden görürem bu hâli ben

Ol zamân Yûsuf münâcât eyledi
Hâlik’ına ‘arz-ı hâcât eyledi

Ehl-i zindânı kılupsın halka dûr
Taşra işin ehl-i zindâna tuyur

Ol sebebden ehl-i zindâna haber
Cümlesinden akdem anlara irer

1385 Yûsuf iytdi yâ ‘Arab benden yaña
Al bu altun bilezük olsun saña

Ol nebîye var du‘â kılın o hâs
Ehl-i zindâna ire Hak’dan halâs

Ol ‘Arab dir ‘ahdüm olsun ireyim
Hâneme girmezden evvel varayım

Vireyim senden selâmı ben aña
Hem du‘â itdüreyim senden yaña

Yûsuf’ı bilmezdi evvel ol ‘Arab
Tanımaz şimdi anı oldur sebab

1390 Kendini Yûsuf dahı bildürmedi
Hakkıñ emri olmaya şâyet didi

Ol deve diñlerdi Yûsuf sözüni
Zindân içinden ayırmaz gözüni

Ol kapudan ierüyi gözedür
Yaş akıdur boynunu hâ uzadur

Gitmek ister ol ‘Arab gitmez deve
Ol ‘Arab urur gidelüm dir eve

Yûsuf iytdi yâ ‘Arab urma anı
Hakkı kalur sende incitme cânı

1395 Bu deve aglar niçün anı digil
Ol ‘Arab dir bu deve benüm degil

Ya‘kûb’uñ ol gâ’ib olan oglunuñ
Devesidür yavrucukdan bu aniñ

Sâhibinden ayrulalı aglar ol
Firkat odıyla yüregın taglar ol

Atası buña süvâr itdi beni
Var didi ara bunuñ sâhibini

Mısr’ı Şâm’ı arayu gezdım yirin
Bulmadum anı ve aniñ haberin

1400 Bunca kıldum bu işe ben dikkati
Bunda vardur Hâlik’in bir hikmeti

Hak Te‘âlâ bir kulı kim gizleye
Mahlûkât-ı ‘âlem anı izleye

Arama ile bulamazlar anı
Rû-be-rû olsa tanımazlar anı

Hâl diliyle dir deve nedür bu hâl
Görmeyince gün yüzüñ gitmem mahâl

Misk ü ‘anber kokun aldum yâ perî

Bir kadem rencîde kıl görem seni

1405 Geldi Yûsuf kapuya dir yâ deve
Sırrı şây itme beni gör var eve

Atama varup bu hâli söyleme
Hüzni yiter anı gamgîn eyleme

Görelüm Hak'dan nice fermân ola
Bizlerin derdine ne dermân ola

Her ne iş itdüm devesi ol zamân
İrdi maksûda yola oldu revân

Ol 'Arab irişdi Ken'ân iline
Gitdi evvel ol nebînüñ yanına

1410 Didi gezdüm Mısır'ı Şâm'ı ser-te-ser
Görmedüm oglun ve almadum haber

Ol Mısır zindânına itdüm hırâm
Anda bir mahbûs saña itdi selâm

Ol kimesne eyledi senden recâ
Kılasın itlâkına anıñ du'â

Yeddi yılmiş ol zindânın içre ol
Pek niyâz itdi du'âyı yâ Resûl

İytdi Yâ Rabbi o zindân ehline
Vir halâsı anların her birine

1415 Çün du'âsı oldu ol peygamberin
İrdi yakınca halâsı anların

Gayrıya ider du'âyı ol Resûl
Hâlik'ı tizce kılur anı kabûl

Kendünüñ olmaz du‘âsı müstecâb
İnkisâr âhı ara yirde hicâb

Sâ‘il olmuşdur anıñ yoluna âh
Ol sebep olmaz du‘â dergâha râh

**MELÎK REYYÂN VÂKI‘A GÖRÜP YÛSUF ‘ALEYHİ‘S-
SELÂM ZİNDÂNDAN HALÂS OLMASIDUR**

Ahmedî söyle Melîk Reyyân‘ı sen
Uykusunda gördiği rü‘yâyı sen

1420 Ol Melîk uyur meger rü‘yâ görür
Nîl‘in o nehri kesilmiş bir turur

Çıkdı yirinden anıñ yeddi öküz
Tavlu kuvvetlü be-gâyet key semüz

Yeddi dahı çıkdı gâyetde za‘îf
Tenlerinde lahmı yok gâyet nahîf

Yeddi dahı sünbül ü bugda tolı
Çıkdı anda dânesi olmuş kurı

Yeddi sünbül dahı çıkdı başı hoş
İçlerinde dânesi yok başı boş

1425 Ol Melîk yanına anlar geldiler
Ol za‘îfler tavluları yidiler

Ol kalanlar birbirine sarılır
Kalkup ol yirden semâvâta varur

Bunları görüp Melîk havf eyledi
Çok mu‘abbirler getirüp söyledi

Ol mu‘abbirler tahayyür buldılar
Üç güne mühlet Melîk‘den aldılar

Varuban tâ'bîr kitâbın aldılar
Gice gündüz fikre anlar daldılar

1430 Ol dışın nebî ola mu'abbiri
Hiç bulabilsin mi anlar ta'biri

Hiç biri irişmedi ta'bîrine
'Âciz olup didiler birbirine

Cümlemiz ol pâdişâha varalum
Bu dışın ta'bîri yok söyleyelüm

Bu söz ile ittifâkı kıldılar
Ol Melik Reyyân'a anlar vardılar

Didiler şâhım kamu mu'abbiri
Cem'î kılduk yok bu dışın ta'biri

1435 Takdîr-i Yezdânî çün yirin bulur
Yûsuf' uñ habsi o gün tamâm olur

Ol zamânda sâkîdârın nâgihân
Geldi hâtırına Yûsuf ol zamân

İytdi şâhım ta'bîri Yûsuf bilür
Hûb mu'abbirdür nice dise olur

Şâh iyder zindâna anı atmışuz
Bunca yıllardur anı unutmışuz

Var sen aña vâka'amı söylegil
Gör ne söyler anı gel baña digil

1440 Varuban sâkî Yûsuf'a söyledi
Bu dışın ta'bîrini söyle didi

Ol didi on biş sene âhir öte

Soñra yeddi yıl tahıl gâyet bite

Soñra yeddi yılda tahıl bitmeye
Mısr ilinden kaht u kıtlık gitmeye

Sâkî varup şâha anı söyledi
Şâh işitdi gâyet-i havf eyledi

Didi sen var bir de anıñ yanına
Gör ne söyler bu işin tedbîrine

1445 Sâkî varup anı teblîg eyledi
Bu işin tedbîri ne söyle didi

Ol didi yeddi ucuzluk yılda siz
Ekdirin tahıl ziyâde yirde siz

Sapı ile anbara koyun anı
Yiyersiz gelince kıtlık yılları

Sâkî varup böyle şâha söyledi
Şâh o dem Yûsuf'a tahsîn eyledi

Gâyet ile ol begendi bu işi
Didi 'akl-ı kâmil imiş bu kişi

1450 Biz gerek ki bu kişiye uyalum
Biz bu hizmet üzre anı koyalum

Şâh iyder varın Yûsuf'ı getirin
Ol umûrı pâdişâha yitürin

Geldiler kullar Yûsuf'ıñ yanına
Buyurun dirler melîk dîvânına

Yûsuf iyder rûy-ı şâha bakmazam
Sıdkımı tâ bilmeyince çıkmazam

Şâha söylen hâlimi peykenleri
Katına getürsün ol biş zenleri

1455 Nice gördiler şehâdet ideler
Şâhı ol ahvâle vâkîf ideler

Olmayınca tâ ki sıdkıma güvâh
Varmazam dîvânına bilsün o şâh

Varup ol kullar Melîk'e söylemiş
Dir Melîk bu 'âkıbet endîşemiş

Ol Melîk varur Züleyhâ yanına
Çağırur ol zenleri dîvânına

Şâh o dem zenlere ibrâm eyledi
Katl iderem togrı dimezsiz didi

1460 Söyleyin ol Yûsuf'un ahvâlini
Bu Züleyhâ ile olan hâlini

Diseler togrı Züleyhâ'ya harâb
Dimeseler katl ider câna 'azâb

Girdi zenler iki taş arasına
Em nice olsun bu iş yarasına

Bakdı zenler ol Züleyhâ yüzine
Havf iderler ki görelüm sözine

Dir Zelîhâ söyleyin sizlere rây
Olmuş esrârım bu 'âlem içre şây

1465 Dahı gizlenmez bu ahvalim benüm
Dillere düşdi bu esrârım benüm

Eyledüm meydân-ı 'ışk içinde ad
Söyleyin ahvâli sizler her çi-bâd

Eyledi zenler şehâdet râ'igân
Yûsuf' uñ yog idi cürmi ol zamân

Bu Züleyhâ 'âşık idi Yûsuf'a
Kendi kıldı töhmet itdi Yûsuf'a

Cürmi yokdur Yûsuf' uñ ol işde bil
Sâdık-ı kâmil dürür bu işde bil

1470 Ol Melîk Zelhâ'ya iytdi n'eyledin
Hâ'inesin böyle işler eyledin

Lâyık olmazsın baña şimden giri
Sen baña dahı gerekmezsın yürü

Ol didi itdüm bu sır endîşesin
Yire urdum sırr-ı 'ışkın şüşesin

Ben anıñ 'ışkıyla vîrân olmışam
Ben anıñcün terk-i evtân olmışam

'Âşıkıyam Yûsuf' uñ direm saña
Töhmet-i gadri ben itmişem aña

1475 Cümle ecrâmı ben itdüm bilmiş ol
Togrudur sâdık durur gâyet o kul

Ben aña râm oldum uymadı baña
Zerrece meylini salmadı baña

Her ne didi togrıdur nâtıkdur ol
Cümle töhmet bendedür sâdıkdur ol

Oldı esrârım bu halk içre 'ayân
Eylemem şimden girü 'ışkı nihân

'Âşıkam bilsin bu 'âlem kamusı

Yire urdum câhı ‘ırzı nâmûsı

1480 Ol benüm yârimdür agyâr eylemem
Sen beni terk eylesen ‘âr eylemem

Sen kabûl itsen ger itmesen beni
İsterem ol yâri terk itmem anı

Ol hüsünde gelmedi gelmez cemâl
Anı terk itmek mahâl-ender-mahâl

Çünkü ol esrârı şâha söyledi
Ol Melik anda anı redd eyledi

Ol Zelîhâ turmayup oldu revân
Aldı başın bir eve vardı nihân

1485 Ol Melik andan gelür dîvân ider
Yûsuf’uñ itlâkına fermân ider

Yazdı aña töhmet oldu hânıma
Sıdkın izhâr oldu gel dîvânıma

Hatt-ı şâhı gördi ol Yûsuf kirâm
Eyledi zindân içinden ol hırâm

HAZRET-İ YÛSUF ZİNDÂNDAN HALÂS OLDIGIDUR

Fahr-i ‘âlem söyledi Yûsuf ahî
Sabrı benden çoğ imiş anıñ dahı

Evvelâ geldükde ol itlâkına
Ben çıkardum olsam anıñ yirine

1490 Ol Melik hammâma anı göndürür
Sevb-i fâhirinden aña geydürür

Vardı şâha İbrânca virdi selâm

Hem senâlar kıldı İbrânca kelâm

Ol Melik bilürdi gayrı dilleri
Bilmez idi ol dil-i 'İbrîleri

Söyledi Yûsuf'a bu ne dil dürür
Bu dilin yiri di nice il dürür

Yûsuf iytdi bu eb ecdâdım dili
İlimiz oldu bizim Ken'ân ili

1495 Ol Melik iytdi meger asıllısın
Kul degilsin sen meger nesillisin

Ol didi atam Benî Ya'kûb'dur bil
Ulu ecdâdımdur İbrâhîm Halîl

Mekr ile ilden ile atılmışam
Kul diyü elden ele satılmışam

Dir Melik sehven saña zulm eyledüm
Kul digilmişsin seni kul eyledüm

Çün saña gadrim olundu ileri
Tahtımı virdüm saña şimden giri

1500 Yûsuf iytdi istemem tahtıñı yok
Var seniñ hakkın benüm üstümde çok

Dilerem evvel beni şâd idesin
Ehl-i zindânı sen âzâd idesin

Ehl-i zindâna Yûsuf zâd eyledi
Cümlesini anda âzâd eyledi

O zindân ehli irdiler azâda
İrişdiler o dem anlar murâda

Yûsuf iytdi koy beni ol hizmete
Nef' ola hem halk iriŝe râhata

1505 Pâdiŝâhım kahtın ahvâlini siz
Re'y-i tedbîrini anıñ bilmesiz

Koy beni tahıla anbâr üstüne
Ben düşürem tedbîriniñ kasdına

Bildigim gibi anı derc ideyim
Müstahak olanlara harc ideyim

Her kese haddine göre 'adl ola
İntifâ'ı çok idüp hazne tola

Ol Melik gördi ki gâyet 'aklı var
Hil'ati geydürüp itdi haznedâr

1510 Her umûrı aña teslîm eyledi
Sen benüm ulu vezîrimsin didi

Hem aña virdi mükemmel bir sarây
Kul karavaş virdi vâfir hûy hây

Hîç gidermezdi yanından bir sâ'at
'Aklına fikrine iderdi pesend

Oldı on biş yıl bu hâl ile yürür
Başladı yeddi uçuzluk yıl gelür

Virdi ol yıllar re'âyâyâ katı
Tahılı ekdürdi virdi kuvveti

1515 Ekecek deñlü virürdi kalanı
Toldurur anbâra sapıyla anı

Didiler sapıyla koymak ne sebeb
Soñra döğmesi olur halka ta'ab

Ol sü'âl idenlere virdi cevâb
Dir ne deñlü çok kala olmaz harâb

Tursa bugda sünbül ile yâ ricâl
Gelmez anıñ dânesine bir zevâl

Yarın âdem dâneysi ider kifâf
Sapını hayvâna itdürür 'alâf

1520 Gördiler bilür her işin re'yini
Hep begendiler anın tedbîrini

Cümle Mısr'ın halkı anı bildiler
İl vilâyet cümle eyyi didiler

Hastelik irdi Melik'in cânına
Halkı da'vet eyledi dîvânına

Didi görün Yûsuf'ıñ tedbîrini
'Âkıl u kâmil bilür her re'yini

Anlar iytdi pür-hünerdür her demi
Görmedük biz böyle 'âkıl âdemi

1525 Şâh iyder çün yokdur evlâdım benüm
Yûsuf'a virdim bilin tahtım benim

Ben gidince tahta anı koyasız
Bey'at idüp cümle aña uyasız

İttifâk ile bu 'ahdi kurdılar
Tagılup yirlü yirine vardılar

Yûsuf iytdi acıram şâhım saña
Bir sözüm var râzı ol şâhım aña

Ol didi 'aklıña yokdur bir sözüm

Her ne disen tutaram anı gözüm

1530 İytdi ey şâhım diler misin amân
Ol müsilmân olasin ehl-i îmân

Bende var hakkın ben acıram saña
Küfr ile gitme revâ görmem saña

Ol Melik ‘arz it baña îmânı dir
Zahm-ı uhrâya uram dermânı dir

Aña telkîn itdi îmânı emân
Geldi İslâm’a Melik buldı îmân

Fahr-i ‘âlem ol Resûl-i kâ’inât
Rûh-ı pâk-i Mustafâ’ya vir salât

HAZRET-İ YÛSUF ‘ALEYHI’S-SELÂM MISR’A PÂDİŞÂH OLUP ZÛLEYHÂ YOLUNA GELÛP YALVARDIGIDUR

1535 Ahmedî sen vir Züleyhâ’dan haber
Söyle bize ‘ışk-ı sevdâdan haber

Yûsuf’uñ ‘ışkı aña zûr eyledi
‘Âleme sultân iken hûr eyledi

Eyledi mahlûkı nefis için halîl
‘İşk-ı mahlûk eyledi anı zelîl

Hâlik’ıña ‘âşık ol ‘ışkına yan
Her dü-‘âlem içre görmezsın ziyân

Her rızâsında bulun ‘ışk ile sen
Hâlik’a ‘âşık budur kıl ol hasen

1540 ‘Âşıkına fânîde virür cefâ
Âhirinde itdürür zevk u safâ

‘İşkına göre bulur ‘âşık sitem
Fânîde görmelidür derd ü elem

‘İşk-ı Hakk’ı enbiyâlar buldılar
Dîn yoluna bunca mihnet gördiler

Eylemişti anları ‘ışk isti‘âb
Her kazâ işi bilürlerdi sevâb

‘İşkın ol cüz’üne irdi evliyâ
Ol sebebden anlar oldu evliyâ

1545 Bizlerin ‘ışkı rızâsın gözlemek
Hakk’a varan yolu dâ’im izlemek

İsterüz senden eyâ Perverdigâr
Vir rızâña ‘ışkı gafletden uyar

Çün Züleyhâ’ya talâkı virdi şâh
Var baña lâyıık degilsin didi şâh

Varup ol bir hânede meks eyledi
Sûretini Yûsuf’uñ nakş eyledi

Ayaga turur aña leyl ü nehâr
Gözleriniñ yaşı olurdu puñar

1550 ‘İşk uçundan râhatı bulmazdı ol
‘Âr iderdi taşraya varmazdı ol

Dirdi ben ahvâlimi şûm eyledüm
Şem‘-i ışka kendimi mûm eyledüm

Kılmadı bir kimse böyle şây-ı ‘ışk
Bencileyin böyle bir risvây-ı ‘ışk

Şây olundum ‘âleme bu ‘ışk ile
Bulmadum germiyyeti ‘uşşâk ile

Bâri şây oldum murâd alsam idi
Vuslat-ı yâr ile dâd alsam idi

1555 Âteş-i 'ışkına yandurdum teni
Hiç sü'âl itmez ol dildârım beni

Kandîl-i 'ışkında olmuşam fitîl
Aglamakdan gözleri kıldum 'alîl

Çünkü ben aldurdum ol dildârımı
N'eylerem şimden girü bu varımı

Yûsuf'ı her kim diyerse gûşıma
Vireyim mâlımı ol sırdaşıma

Gelse biri Yûsuf'ı gördüm dise
Yâ birinden ben anı sordum dise

1560 Virem aña avuç ile sîm ü zer
Kim baña virdi Yûsuf'umdan haber

Ol Melîk Reyyân vefât itdi meger
Virdiler Zelhâ'ya mevtinden haber

Ol didi varsın baña nâfi' degil
Yûsuf'um sâg olsun ol mâni' degil

Geldi biri didi Yûsuf oldu şâh
Tahta giçdi Mısr'a oldu pâdişâh

Virdi aña hep karavaşlarını
Cümle mâl ile perîveşlerini

1565 Hizmetine koydı iki câriye
Tâkati yok hizmetine yarıya

Kaldı iki câriyesiyle putı

Kor öñüne putı görün nefreti

Didi bunca yıl saña ben taparam
Ma'bûdum diyü ayagın öperem

Sen işitmedin benüm giryânımı
Virmedin sen hîç benüm merâmımı

Bunca yıllardur beni güldürmedin
Ol visâl-i Yûsuf'a irdürmedin

1570 Virmedin bu derdime dermânı sen
Oldum âhir 'ışkınıñ risvâyı ben

Var dahı tapmam saña şimden giri
Arayım ma'bûdımı sen var yiri

Kırdı ol putı cevâhirlerini
Virdi iki câriyeye anları

Çünkü putı kıldı Zelha târ u mâr
Eyledi aña hidâyet Kirdigâr

Didi var bir hizmetim siz bitirün
Yûsuf'uß yoluna beni götürün

1575 Gözedin taşra varınca siz anı
İletin râhına ol görsün beni

Ol beni sormaz anı ben arayım
Belki bu derdime dermân urayım

Ol göre şâyet benüm giryânıma
Belki kıla derdimin dermânını

Ol benüm rü'yâm içinde söylemiş
Mısır'a şâhem gel seni alam dimiş

Bu söz ile 'ışka talan olmuşam
Bu söz ile terk-i evtân olmuşam

1580 Ben bu gün râhına anıñ varayım
Hâlimi 'arza kılup yalvarayım

Hâkim olmuş merhamet kılup baka
Gördiğim ol vâka'a şâyet çıka

Şâh olanlar sâ'ili boş yollamaz
Ol kılur ihsânı me'yûs eylemez

Gördiler kôs-i süvârî çalınur
Şâh süvâr olmuş münâdî çağırur

Câriyeler ol Zelîhâ'yı alur
Yûsuf' uñ ol râhına varup turur

1585 Korlar anı bir yüce yir üstüne
Tâ sadâsı ire Yûsuf dostuna

Oturur anda bu fikri iderek
Yûsuf' uñ Tengrisi hak olmak gerek

Kul iken Yûsuf'ı sultân eyledi
'Âlimi hükmüne fermân eyledi

Gör beni sultân iken oldum hakîr
Gitdi câh u saltanat oldum fakîr

Didiler Yûsuf yakın irdi saña
Bir cevâbın var ise eyle aña

1590 Ol nidâ kıldı ki sâdık kul olan
Nefse uymayup başı devlet bulan

Nefsine uyan 'azîz iken zelîl
Hûr olur magrûr olur gözden 'alîl

Kûşe-i mihnetde olmışam esîr
Hâkim olanlar gerek ola habîr

Devleti virdi saña Rabbü'l-kerîm
Ol bu ahvâli diler gûne hakîm

Bilmedi Yûsuf anı varın didi
Bu niçün feryâd ider sorun didi

1595 Vardı kullar Zelha'ya didi size
Kim ta'addâ eylemiş söyle bize

Ol didi şâh atınıñ lüccâmını
Tutmayınca söylemem ahvâlimi

İşidür Yûsuf aña togrı gider
Atınıñ lüccâmını teslîm ider

Tutdı Zelha didi şâhın atı mı
Şeh-süvârum Mısır'ın ol sultânı mı

Yûsuf iytdi 'arz-ı hal it diñleyem
Söyle ahvâlin Mısır sultânıyam

1600 Yûsuf anı tanımadı ol zamân
Söyledi kim eylemiş saña yaman

Ol didi gadr irecek bir kişiye
Ol gerek erden ola yâ dişiye

Dâd içün mazlûm olan şâha varur
Ol kişiden şâh anıñ dâdın alur

Şâh idince gadrı kime varayım
Dâd içün kime varup yalvarayım

Sen baña itdün cefâlar ey 'azîz

Kim bizim da‘vâmızı ide temîz

1605 Baña senden irdi ‘ışkın şerbeti
Nûşî kıldum gitmez oldu lezzeti

Düni gün sende hayâlim yâr-ı men
Bilmedin n’idem bu bârı zârı sen

Yeddi yıl oldu senüñle sohbetüm
Âteş-i ‘ışkıñla oldu ülfetüm

Hüb bilürsin hâlimi ne söyleyim
Ben saña senden şikâyet eyleyim

Bu ‘ışk odı gelmişdür baña senden
Bu zahmetler irişdi baña senden

1610 Senüñ ‘ışkın ayırdı beni ilden
Ferâgat bulmadum bu derd ü dilden

Tâc u tahtum mâl u mülkim varı hep
Yoluña kıldum fedâ anları hep

Yandurup ‘ışkın beni kül eyledi
Âñî ‘ışkın dîdeme yol eyledi

Cûş idüp gözlerimi kıldım ‘alîl
Koydı zulmetde beni kıldı zelîl

Bunca yıllardur teniñ meftûniyam
‘Âşık-ı zârem beniñ Mecnûn’ıyam

1615 Ben seniñ hüznüñle vîrân olmuşam
Tâbe-i ‘ışkında biryân olmuşam

Kandîl-i ‘ışkında olmuşam fitîl
Şem‘-i ‘ışkın yandururam bunca yıl

Hîç benüm zâr-ı nihânım bilmedin
Hâlime bir dem haberdâr olmadın

Benüm derdime dermân itmedin sen
Beni bir dem nefes şâd itmedin sen

Dâd elinden Yûsuf'um ey dâd-ı tâm
Virmedin sen 'âkıbet baña merâm

1620 Hâlini şikâyet ile agladı
Andaki halkın yüregın tagladı

Yûsuf iytdi cümle harcın göreyim
Her ne deñlü mâl dilersin vireyim

Ol Züleyhâ dir ki mâlı n'eylerem
Ben seniñ ancak visâlin dilerem

Şâh olupsın vir murâdımı baña
Yoksa rencimi halâl itmeme saña

Şâh öñünden isteyü gelmiş gedâ
Şâh olanın 'âdeti lutf u 'atâ

1625 Şâh-süvârım sen beni göndürme boş
Vir murâdum kıl benüm gönlimi hûş

Al beni bir zevcelik ad eyle sen
Cism-i vîrânımı âbâd eyle sen

Yûsuf iytdi olmsın koca karı
Dahı bundan soñra n'eylersin eri

Bu söze incindi Zelha dir aña
Eyledin kocalığı mehnâ baña

Bâr-ı 'ışkın tenimi kıldı koca
Cân ile kalbim tüvânâdur nice

- 1630 Hep güzeller şâhı idi evvelüm
Bâr-ı ‘ışkın âhiri bükdi bilim
- Tâzelıktan sevmişem cânım seni
Ten karı nice atar mı cân anı
- Ben seniñçün ‘ömrümi zây eyledüm
‘İşkın ile kendimi şây eyledüm
- Âteş-i ‘ışkın beni fevt eyledi
Yandurup cismimi fertût eyledi
- Daldı bahr-ı ‘ışka bu cân u benim
Kalmadı devrâna dermânım benim
- 1635 Yûsuf iytdi sen beni unutmadıñ
Benden ayrılalı ‘ışkı atmadıñ
- Ol didi hîç ten unuda mı cânı
Nâr-ı ‘ışkın bunca yıl yakar beni
- Yûsuf iytdi nâr-ı ‘ışkımdan nişân
İsterem göstür anı eyle beyân
- Zelha iyder tâ zübânın vir baña
Göstürem ol âteş-i ‘ışkı saña
- İnce zengiyle binerlerdi o dem
Atı kamçıyla sürerlerdi o dem
- 1640 Virdi ol kamçı ucunı tutdı ol
Agzına yakın idüp âh itdi ol
- Çıkdı agzından bir âteş ol zamân
Kamçıyı yandurdı gördiler ‘ayân
- Atdı elinden Yûsuf kamçı sapın

Ol Zelîhâ bildi anı atdugun

Ol didi niçün atarsın anı sen
Beslerem bunca senedür anı ben

Yûsuf um sensen bu ‘âlem içre er
Kanı ya sende bu erlikden hüner

1645 Âteş-i ‘ışkın gözümün ‘alevin
Taşrada bir lahza tutmadı elin

İçerimdedür seniñ ‘ışkın gözi
Yandurur cismimi gice gündüzi

Gör ki ‘avratlığım ile ben anı
Bunca yıldur saklaram yakar beni

Âteş-i ‘ışkındur anı atma sen
İncinürem aña yazuk itme sen

Atdın anı eyle bî-kes kalsın ol
Vir yirine koram anı tursın ol

1650 Bunca yıllar eylemişüz ülfeti
İstemem bir lahza andan firkati

Bislemişem anı bu âna degin
Kıymetini bilürem senden yigin

Bunca yıllardur ben aña nökerem
Gice gündüz zahmetini çekerem

‘İşk odunu yakaram dindirmezem
‘İşk ocagın âteşin söndürmezem

Sen beni ‘ışka giriftâr eyledin
Gice gündüz işimi zâr eyledin

1655 Zencîr-i 'ıŝkıña itmişsin esîr
Gezdürürsin bunca yıldur yâ emîr

Ben dahı te'dîb-i 'ışkı bulmadum
Ben 'aceb âzâda lâyıık olmadum

Gitdi 'ömrüm sen baña yâr olmadın
'Âşık-ı zârem haberdâr olmadın

Kılmadın şimdi dahı dermânı sen
Var kıyamam yoluña sag olasın

Bu imiş bahtum benüm agyâr ile
Gide 'ömrüm böyle âh-ı zâr ile

1660 Yûsuf iytdi yok izin olmaz n'idem
Âyînin âyînüme uymaz n'idem

Yalvaru Yûsuf aña dir itme zâr
Sen baña lutf eyle kılma inkisâr

Ol didi kıysam saña dil-hâh ile
Yandururdum ben seni bir âh ile

Var hemân sag ol seniñ hayrânınam
Her belâya karŝu ben kalkanınam

Virdi vâfir altun aña ol zamân
Yûsuf andan yoluna oldu revân

HAZRET-İ ZELÎHA İSLÂM'A GELÜP NİKÂH İLE YÛSUF 'ALEYHÎ'S-SELÂM ALDUGIDUR

1665 Kaldı Zelha anda gitdi ol emîr
Zelha'nın kalbi olundı münkesir

Mâ-sivâdan kat'-ı ümmid eyledi
Kendi ahvâlin tefekkür eyledi

Fikr ider oldu Zelîhâ bu işi
Atamîñ evinde gördüğüm dişi

Bu ‘aceb oldu ki nâ’il olmadum
‘Ömrüm âhir oldu aña irmedüm

Ol ümîd ile bugün geldüm aña
Key ‘aceb râm olmadı Yûsuf baña

1670 Çıkmadı ol vâka‘am oldu yalan
Gitdi ‘ömrüm boşına bunca zamân

İhtiyâr İslâm irişdi göñlüne
Hissedâr oldu hidâyet hûnına

Geldi ol vakit aña bir infi‘âl
Söyledi Yûsuf baña nükte makâl

Ol baña ‘arz eyledi togrı dîni
Bende göñli olmasa dimez bunı

Âyînin âyînüme uymaz didi
Ol baña bu kavli nükte söyledi

1675 Kendinin dîninde olaydum eger
Belki pîrligime itmezdi nazar

Yûsuf’uñ Tengrisine yâr olayım
Hâlimi aña diyüp yalvarayım

Kim Yûsuf andan izinsiz bir işi
İtmez imiş indirem aña başı

Mâ-sivâdan kat‘-ı ümmîd eyledüm
Yûsuf’uñ Tengrisine meyl eyledüm

Putı atdum bâtil imiş kamusı

Saňa döndüm Yûsuf'ũ ey Tengri'si

1680 Sıdk ile ma'bûdum illa'llâh didi
Hak Te'âlâ anı makbûl eyledi

Hakk'a meyl itdi hidâyet buldı ol
Hisse-i îmâna nâ'il oldu ol

İtdi Yâ Rabbi benüm vir cismimi
Hem tüvânâlıgımı Yûsufumı

Sen keremler kânısın eyle kerem
Derdime dermânı senden dilerem

Derdime dermânı kimse kılmadı
Gayrılardan hiç ümîdim kalmadı

1685 Âteş-i 'ışka beni mûm eyleme
Vir murâdım beni mahrûm eyleme

Sen kerem eyle baňa dermânı kıl
Yûsuf'ũ vaslına sen fermânı kıl

Hâlik'ı Yûsuf'a fermân eyledi
Zelha'nıñ derdine dermân eyledi

Getürin eve Zelîhâ'mı didi
Biz saňa virdük nikâh eyle didi

Biz seniñ virdük mahabbetiñ aňa
Âşinâdur seni görmeden yaňa

1690 Biz aňa rü'yâda aňa söyledük
Şimdi Mısr'a gelesin alam didük

Ol seniñçün Mısr'a geldi yâ emîr
Bunca zahmetler görüp oldu hakîr

Bunca yıllar çekdi 'ıŝkıñ bârını
Gayrıdan isterdi ol dildârını

Ŗimdiye dek ol bizi bilmez idi
Ol sebebden yârına irmez idi

Ol henüz bildi bizi olundı yâr
Görmenüz lâyıık biz aña intizâr

1695 İrdi vakti var sen anı alasın
İntizârından anı kurtarasın

Ol Zelîhâ'yı Yûsuf ive ive
Bindirüp kuçına göndürür eve

Hâlik'ı Cebrâ'îl'e emr eyledi
Var Zelîhâ'mı sığa tiz söyledi

Vardı mess itdi gözüne irdi nûr
Bir kız oğlan oldu güya misl-i hûr

Yüziniñ nûrı ziyâsı tal'ati
Bakmaga kimse götürmez tâkati

1700 Âşinâ oldu Hak'a irdi nidâ
Yâ Zelîhâ sen bize kıldın sadâ

Bunca yıllar bilmez idin sen bizi
Biz dahı hizlâna salmışduk sizi

Çağırırdın dâ'imâ sen ol putı
Virmedi saña merâm ol nekbeti

Bizi bildin bir kere kıldın nidâ
Yûsuf'ı virdim ve zînet hüsniña

Sen eger bilseydin evvelden bizi
Çağıraydın bir nefes adımızı

1705 Yûsuf'ı saña virürdüm ol zamân
Görmez idin bunca yılları yaman

Mahrûm olmaz bizi her kim çağırur
Ol murâdına irüp âhir bulur

Çün Zelîhâ bu nidâyı diñledi
Heybet irdi 'ışk-ı Yûsuf oynadı

'İşk-ı Yûsuf taşra kâra buldı yol
'İşk-ı Bârî eyledi kalbe nüzûl

'İşk-ı Yûsuf eyledi anda firâr
Kul ider mi şâh önünde hiç karâr

1710 Taht-ı kalbe 'ışk-ı Hak itdi cülûs
Eyledi kalb anı kendine 'urûs

Çünkü 'ışk-ı Hâlik'a oldu nöker
'İşk-ı gayra hiç olunur mı nazar

Ne kerem kıldı aña ol lutfi bol
İtdi müstagrak anı 'ışkına ol

Ol nidâyı sırra vâkîf eyledi
Ol vilâyet rütbesiyle toyladı

Ahmedî bunlar işâretdür bize
Diñle cânım hûb beşâretdür bize

1715 Bilmedi evvel Züleyhâ ol Hak'ı
Bilmedi bir kez çağırdı Hâlik'ı

İstedi ol nefsinin murâdını
Kıldı arzû andı Hakk'ın adını

Bir nidâ ile gözüne irdi nûr

Bir nidâdan cismini kıldı tahûr

Her ‘acûzeligını aldı mu‘în
Yûsuf’unı virdi hem hüsn-i güzîn

Bir bilişde bunca ikrâm eyledi
Bir nidâdan bunca in‘âm eyledi

1720 Mecnûn’ın virdi hemân Leylâ idi
Bir kerre yañıldı Yâ Mevlâ didi

Anun ile vâsıl oldu rif‘ate
Bir nidâ ile irişdi vuslata

Yâ ki mü’minler anı bunca zamân
Çagırup secde kılur gizlü ‘ayân

Gice gündüz çağırılar adını
Ol nice virmez anıñ murâdını

Eylemiş Ahmed seni zenbin ‘acûz
Gözlerin gafletten olmuşdur gamûz

1725 Olmısın emrâz-ı nefse mübtelâ
Rahmeti bâbından iste kıl nidâ

Cümle hikmet bileniñ sultânıdır
Rahmeti derdimizin dermânıdır

Kapusında kulıyuz dilenciyüz
Rahmetini umaruz muhtâciyuz

Ol ganîdür virgisi çokdur anın
Cümlesinden rahmi artukdur anın

Hâşâ ki mahrûm ide mü’minleri
Kapusından boş göndürmez anları

1730 Kalb-i mü'min tolıdur îmân ile
Nöker olmışdur Hudâ'ya cân ile

İtdüğü işe peşîmân ola ol
Rabbenâ estagfiru'llâh diye ol

Her du'âsında kıla hoş 'âdeti
İsteye ol rahmet ile Cennet'i

Virür anı cümle 'âlem şâhı ol
Eylemez mahrûm anı va'llâhi ol

Girelüm ol bâg-ı nahlistâna biz
Zevk idelüm temri dâne dâne biz

1735 Yûsuf'a irdi nidâ Hak'dan aña
Var Züleyhâ'mı nikâh eyle saña

Çün Zelîhâ âşinâ oldu bize
Var aña anı bağışladım size

Tutdı fermân-ı Hudâ'yı ol hemân
Döndi andan yirine oldu revân

Ol harâm bâbına irişdi girer
Câriyeler virdi Zelhâ'dan haber

Hânedânın nûrı irmiş didiler
Hûriler sultânı gelmiş didiler

1740 Ancılayın görmedi kimse güzel
Bu cihân içre aña yokdur bedel

Ol saña lâyıık sezâdur yâ emîr
Biz aña lâyııkdur olalım esîr

Meclisine varup itdi feth-i bâb
Gördi inmiş eve gökden âfitâb

Gördi anı Rabb'den fermân ile
'Âşık oldu biñ gönül bir cân ile

Çeşmini Zelhâ'dan ayırmaz bakar
Âteş-i 'ışk anı kablayu yakar

1745 Yûsuf'una gör Hudâ'sı n'eyledi
Ma'sûk iken anı 'âşık eyledi

Ol Zelîhâ'daki 'ışkı aldı ol
Yûsuf'ıñ kalbine anı saldı ol

Bilmez idi görsün anıñ dârını
Bilsin ol 'âşıkların fermânını

Bunda var hûbâna 'ibret Ahmedî
Hüsnüne magrûr olunmaya katı

Kılduğı ol şîveler meftûnına
'Âkıbet anlar geliser yolına

1750 İrdi Yûsuf Zelha'nın sevdâsına
Düşdi bu kez 'ışkıñıñ gavgasına

İytdi yâ Zelhâ izin virin aña
Hak seni virdi nikâh itdüm baña

Yalvaru dir yâ Zelîhâ söylegil
Ol iyder biñ nâz ile vakti degil

Yûsuf aña yalvaruban zâr ider
Zelha aña dürlü dürlü nâz ider

Dir nikâha yâ Züleyhâ vir izin
Ol iyder kırk gün gerek saña hazîn

1755 Kırk sene gördüm ki 'ışkıñ zahmetin

Sende kırk gün gör bu şerbet lezzetin

Zelha'nın kırk yıldaki zahmetleri
Gördi Yûsuf kırk gün içre anları

Şöyle Zelhâ habsini ol zü'n-tikâm
Aldı kırk günde Yûsuf'dan intikâm

Gördi Zelhâ râm olunmaz n'eyledi
Yûsuf anda Hakk'a zârın eyledi

Rabbenâ sensin Mukallibe'l-kulûb
Kalb-i Zelhâ'ya beni sen eyle hûb

1760 Ol Züleyhâ'yı baña râm eyle sen
Anî ile vuslat-ı kâm eyle sen

Çün tamâm oldu Yûsuf'ın kırk günü
İrdi ol vakt-i nikâhın düğünü

Nâr-ı 'ışkı gördi Zelha kırk sene
Oldı bu kırk gün Yûsuf'a kırk sene

Bir nidâ irdi Zelîhâ'ya o gün
Vir nikâhıña izin olsun düğün

Eyledi şekvâ bize Yûsuf nidâ
İntizâr-ı hüznü kıldı ol edâ

1765 Gördüğün kırk yıldaki zahmetleri
Yûsuf'a kırk günde göstürdüm anı

Dir Züleyhâ Yâ İlâhe'l-'âlemîn
Cümle esrârı bilen sensin hemîn

Kalbime 'ışkıñ tolıdur eylece
Kalmadı gayrıya bir yir zerrece

Yol bulamaz ‘ışk-ı Yûsuf izlene
Yir bulamaz anda varup gizlene

Bir dahı geldi nidâ Yûsuf’ı sen
Taktîr itmişem anı almalısın

1770 Ol seniñ dişin yalan eylemenüz
Virmişüz seni hilâf eylemenüz

Var seni virdim aña râm olasın
İznim ile var aña kâm alasın

Ol didi varup aña râm olayım
İntizârından anı kurtarayım

Leyki vadur bir murâdım Yâ Ganî
İsterem ol Yûsuf’a bildür anı

Sıdkımı bildürmeyince ol emîn
Çıkmadı zindân içinden ol hemîn

1775 Yâ benim de sıdkımı ol bilmeye
Eyle bilsin kâmi benden almaya

Şimdi eyle zann ider ki kendiye
İtdüğim meyli iderdüm gayrıya

Tâ şehâdet kılmayınca sen baña
Virmezem izn-i nikâhı çün aña

Yûsuf’a irdi Hudâ’sından hitâb
Ol Zelîhâ hakkına geldi cevâb

Bâkiredür pâk-dâmen ol hâtûn
Sâdıkadur kâmile ‘ırzı bütün

1780 Olmadı gayrılara meyli anıñ
Hâlâ mihri üzredür ‘ırzı anıñ

Degmedi gayrıların desti aña
Saklamışuz mihr ile anı saña

Şâd olup Yûsuf Zelîhâ'ya didi
Hakkıña Rabbüm şehâdet eyledi

Ol Zelîhâ Yûsuf'a dir yâ emîr
Hamdü li'llâh olduñ ahvâle habîr

Kâfire zenler lehüña söyledi
Hakkıña anlar şehâdet eyledi

1785 Ol seniñ câhil şehâdin mi kavî
Yâ benim 'âdil şehâdim mi kavî

Gerçi ol dem saña kıldım töhmeti
Eyle imiş ol cehâlet 'âdeti

Ol cehâlet vakti ki işleri ben
İtdüğüme hiç ta'ab eyleme sen

Tâze 'avrat oluban er görmeye
'Âşık ola sevdiği râm olmaya

Yeddi yıl bir hâne içre olalar
Gice gündüz birbirini göreler

1790 Bâ husûsâ sencileyin dil-beri
Göre 'avrat olmaya anıñ eri

Saña meyl itdüm 'aceb midür baña
Levm iderdin 'âkıbet geldi saña

Kırk sene sevdüm seni yâd itmedüm
Vaslın için kimseye dâd itmedüm

Sen bu kırk gün 'ışkî 'âdet eyledin

Hâlik'a benden şikâyet eyledin

Kulum iken baña kıldın nâzı sen
Yâ nice kıldum tahammül anı ben

1800 Bunca yıllar sen baña virdin melâl
İntikâmım senden aldı zü'l-celâl

Sen de gördün mi bu 'ışkîñ dâdını
Añladın mı 'âşıkîñ feryâdını

Sende idi ol zamân gönlüm benüm
Bir mecâzî 'ışk imiş meylim benüm

Bilmez idim ol zamân ma'bûdumı
Gitdi 'ömrüm bilmedüm mescûdumı

Hâlik'ı bildim seni ben n'eylerem
'İşk-ı Hakk'ı buldum ülfet eylerem

1805 Şerbet-i 'ışk-ı Hak'ı nûş eyledüm
Yûsuf'um 'ışkîñ ferâmûş eyledüm

Mâ-sivâya kalmadı meylim şehâ
Leyki n'idem Hak beni virdi saña

Lâyık oldu ki beni râm bulasın
Vaslım ile tâ ki bir kâm alasın

Var nikâh eyle beni sen kâma gir
İzn-i Hakk ile bugün merâma ir

Yûsuf ol dem içre fermân eyledi
Hak yoluna nice kurbân eyledi

1810 'Akd olup kıldılar anlar zifâf
Oldılar ol gice anlar sîne sâf

Yâ İlâhî hürmetine anların
Nâ'il eyle maksûda yârânların

Ahmedî'nin 'aybını eyle sitâr
Her dü-'âlem kılma anı şermesâr

Rabbenâ senden umaruz rahmeti
Vir bize râhat cinânı rü'yeti

Sohbet ister Zelha ile ol imâm
Zelha girmez eline anıñ müdâm

1815 Ol Hudâ'nın hizmetine kul idi
Gice gündüz tâ'ate meşgûl idi

Yalvarur Zelha ile halvet ider
Birgün anıñla olup sohbet ider

Ol Zelfhâ dir beni çok egledin
Tâ'at-i Hak'dan beni alıkodın

Gitmek itdi savmagaya ol zamân
Tutdı Yûsuf gömlegini ol zamân

Pârelendi gömlegi Zelha anı
Gördi dir itdin bedel baña bunı

1820 Gömlegin yırttum ol vakit ey begim
Bedel için pâre kıldın gömlegim

Böyle 'işret eyleyüp görüşdiler
Ol rızâ-yı Bârî'de sevişdiler

Gitdi bir yıl geldi bir oğlu anıñ
Adını virdiler Efrâyim anıñ

Geldi Cebrâ'îl aña yarın didi
Subh irince taşraya varın didi

Karşuña bir kimse gelür yâ emîr
Aña ikrâm eyle saña kıl vezîr

1825 Uyanup varur kapu taşrasına
Bir kişi irer anıñ karşusına

Sevbi eski setri ‘üryân eylemiş
Fakr odı bagrını biryân eylemiş

Bu mesel sözdür dimiş anı beşer
Kepenek altında yanur didi er

Bakmaz anda mû libâsa ol kerîm
Ol kulu ister ola kalb-i selîm

Ol eri Yûsuf bulup itdi vezîr
Re’y ü tedbîrin begendi ol emîr

1830 Arzulardı hükmi ol anı bulur
Ol dahı maksûdına nâ’il olur

Geldi Cebrâ’îl didi Yûsuf aña
Bu vezîrim kim dürür bildür baña

Ol didi bu ol uşakdur yâ ‘azîz
Ol beşikde kıldı ef’âlin temîz

Sıdkıña ol gün şehâdet eyledi
Ol Melîk Reyyân’a anı söyledi

Ol Melîk’in kardaşınıñ oğlu bu
Aslı pâk olanda olur eyyü hû

1835 Hâlik’a şükr eyledi anda emîr
Kim bu kâmil âdemi virdi vezîr

İ’tibâr iderdi aña ol Resûl

Virdi aña mâl u mülk ü nice kul

Pek dörenlü yıl emînlikde sürûr
Eyledi on biş sene böyle mürûr

Geldi irişdi ucuzluk yılları
İzdiyâd ekdiler ol tahılları

Bir eken yüz deñlü andan biçdiler
Agniyâsı yıgdı fakrı şaşdılar

1840 Yeddi yıl buldı ucuz vakt-i kemâl
Her kemâlin âhiri olur zevâl

Ni‘metiniñ kadrini bilmeşe kul
Bulur encâm-ı zevâli aña yol

Ol cezâsıdur anı lâbüdd bulur
Fânide görmezse uhrâda olur

Fahr-i ‘âlem ol Resûl-ı kâ’inât
Ol Muhammed Mustafâ’ya vir salât

HAZRET-İ YÛSUF’UN KARDAŞLARI MISIR’A TAHİL İÇÜN GELDÜKLERİDÜR

Kaht-ı Mısr’ı Ahmedî söyle bize
Yûsuf’uñ ihvânımı getür söze

1845 Söyle anlar nice Mısr’a geldiler
Hâk-i pây-ı Yûsuf’a yüz sürdiler

Eylik iden kişiler eylik bulur
Kemlik iden âhiri nâdim olur

Mısr’ın ehli ni‘meti çok buldılar
Her ferûmâye zî-ni‘met oldılar

Yohsuluna eylemez oldu 'atâ
Eyle âdemden umulur mı sehâ

İrdi zillet kârı ehl-i sâyeye
Şân-ı rif'at irdi ferûmâyeye

1850 Ni'metin kadrini anlar bilmedi
Ol viren Rezzâk'a şükri kılmadı

Saymaz oldu ata beglerin gedâ
Her kafadan gelür oldu bir sadâ

Gördiler çün kesret ile ni'meti
Ni'metin kalmadı kadr ü kıymeti

Her fezâhat kârı anlar itdiler
Râh-ı isrâf ile anlar gitdiler

Cümle ni'metler ser-i nân-ı 'azîz
Mezbelelerde olunmazdı temîz

1855 Eylediler ni'met-i Rahmân'ı hor
Eyledi Rezzâk'ın ol kahrı zuhûr

Başladı kıtlık senesi gelmeye
Hak anı dârü'l-emâna virmeye

Kıldı fermân ol sene Yûsuf 'ayân
Ekmeyin tahıl eken kılur ziyân

Ekmediler ba'zı ekdi anların
Bitmedi ekinleri ekenlerin

Gördiler anı ferâgat kıldılar
Mısır ili terk-i zirâ'at itdiler

1860 Oldı darlık Mısır'ın ili sû-be-sû
Düşdi halkıñ arasına güft ü gû

Ayak altında yatan ni‘met kanı
Şimdi baş üzre bulamazlar anı

Cümle defter kıldı Mısır’ın halkını
Bildi anların ganîsin fakrını

Kıymet almazdı fakîrden ol ‘azîz
Bugda virürdi gıdâ ide lezîz

Açları unutmayım dir ol imâm
Karnı toyınca yimezdi ol ta‘âm

1865 Aç yaturmadı fakîr olanları
Üç sene böyle yürüdi hâlleri

Agnyâda kalmadı tahıl gıdâ
İstediler mîriden anlar gıdâ

Akça aldı agnyâdan ol emîr
Anlara virürdi bugda hem şa‘îr

Ol kadar hazne yığıldı ‘addi yok
Sıgmaz oldu deftere ne hattı çok

Hep derâhîm sîm ü zerden ne ki var
Hazne-i Yûsuf’ dan mahbûs oldılar

1870 Kalmadı akça virürlerdi metâ‘
Aldı tahıl virüp itdi intifâ‘

Yûsuf’ un bâyi‘i geldi ileri
Zu‘reoglu Mâlik ol didükleri

Virdi ol tavk ile misk-i ‘anberi
Virdi tahıl Yûsuf aldı anları

Kalmadı eşyâ kamusun virdiler

Mülkümüzi bey' idelüm didiler

Virdiler emlâkı tahıl yirine
Mâlik oldu şehir-i Mısır'ın yirine

1875 Ol bahâ-yı mülki dahı yidiler
Mısır'ın ehli cümle şâha geldiler

Didiler kul tek satılalım size
Ol bahâmıza tahıl virin bize

Cümlesi nefr ü 'ayâlin satdılar
Hep bahâlarına tahıl aldılar

Şehr-i Mısır'ın halkı cümle oldu kul
Yûsuf'ın kullugunu itdi kabûl

Hak bunu dârü'l-emâna virmeye
Mü'min ihvânlar giriftâr olmaya

1880 Mâlik İbn Zu're geldi Yûsuf'a
Hep 'ayâliyle kul oldu Yûsuf'a

Ol iki kulları Büşrâ ü Beşîr
Kıldı âzâd anları Yûsuf emîr

Çok kerem anlara kıldı ol kibâr
Bende didi sizlerin eyligi var

Siz irişdiñiz kapuda dâdıma
Siz sebep olmışsınız âzâdıma

Ol Beşîr'in 'aklını begendi ol
Virdi ana mâl u emlâk ile kul

1885 Kullanırdı anı hizmetinde ol
Südi pâk olanlar olur zî-'ukûl

Bundan akdem Yûsuf'ũn dört biñ kulu
Kapasında kullar idi her biri

Şehr-i Mısr'ın viridi her kapusına
Nice kullar koydı her birisine

Ol fikir eylerdi kim kardaşları
Mısr'a gelürler tükense aşları

Kullara dir taşradan her kim gelür
Göstürün baña tahıl her kim alur

1890 Ol sene Ken'ân iliniñ tahılı
Dükenür zahmet görür Ken'ân ili

Bildiler kalmadı tahıl bir yirde
Şehri Mısr'ın hâkiminden gayrıda

Ol Melik halka tahıl satar imiş
İbrâhîm Halîl dîni tutar imiş

Ya'kûb ogullarına dir yâ benûn
Ol Melîk'den siz varın bugda alın

Ol Melîk ecdâdımızm dînini
Tutar imiş ol Halîl âyînini

1895 Bildirin aslıñızı tahıl vire
İ'tibâr idüben sizi göndüre

Mısr'a yakın varıcak dağılasız
Her ikiñiz bir kapudan giresiz

Sizlere tâ kim nazar ugramaya
Bu hüzünli bagrımı togramaya

Göz degermiş gizle mâlı yâ hoca

Enbiyâ andan hazer kılmış nice

Aldılar dört yüz fülûrî gitdiler
Dâr-ı Mısır'a her dü-kardaş yitdiler

1900 Şâh-ı kullar anları alup gider
Ol dîvân-ı Yûsuf'a anlar irer

Girdi kardaşlar anıñ dîvânına
Heybet irdi her biriniñ cânına

Yüzine urmuş nikâbı ol imâm
Anlara eyle göründi ol kirâm

Gördi kardaşlarını bildi nihân
Bilmedi kardaşlar anı ol zamân

Yûsuf iytdi siz ne işe gelmisin
Bu diyârın âdemi degil misin

1905 Anlar iytdi ey şehâ Ken'ânîyüz
Ol Nebî Ya'kûb'un ogullarıyuz

Kaht ile bizler perîşân olmuşuz
Eyyü adın işidüben gelmişüz

Ceddiniñ dîninde ol bildi sizi
Tahıl için saña göndürdi bizi

Bildi Yûsuf atası sıhhat-neşîn
Bilmek ister İbn Yâmen kardaşın

Dir kamuñız oglu mı ol atanıñ
Dahı var mı sizden özgesi anıñ

1910 İytdi anlar bir küçük de oğlu var
İbn Yâmen dirler aña yâdigâr

Ol didi ol dahı gelseydi bize
Bir yük artuk bugda virürdüm size

Anlar iytdi atamız virmez anı
Bir sâ'at yanından ayırmaz anı

Ol küçük kardaşımızuñ yâ kişi
Anasından var idi bir kardaşı

Gâyet ile 'âkıl kâmil hûb idi
Cümlemüzden ataya mergûb idi

1915 Anaları öldi öksüz oldılar
Boynı buruk vâlidesiz kaldılar

Yidi ol ma'sûmı kurdlar gitdi ol
Ol sebebden kardaşını ol Resûl

Bir sâ'at yanından ayırmaz anı
Salmış ana meylini ister cânı

Pek severdi ol uşagı atamız
Hüsn-i hulki hûb idi gâyet temiz

Yûsuf iytdi ol küçük kardaşınız
Bir de gelince anı getiriniz

1920 Bir yük aña bugda biz dahı ziyâd
Virelüm bugdañız olur izdiyâd

Anlar iytdi atamız anı bize
İnanup virmez getürelüm size

Yûsuf iytdi gâlibâ kardaşına
Mekriñizle bir iş irmiş başına

Ol sebebden kardaşını ol Resûl
Havf ider anı inanmaz size ol

Anlar iytdi zâyi'ine biz sebab
Oldugumuzçün inanmaz anı eb

1925 Biz koyunlar yanına varınca ol
İstedi koşdı bize anı Resûl

Biz giyik avına meşgûl olmuşuz
Kurd anı yimiş meger tuymamışuz

Gömlegi boyanmış anıñ kanına
Anı iletdük atamız yanına

Tâ ki kanlı gömlegini görsün ol
Sun'umuz yokdur bu işde bilsin ol

Gördi kanlı gömlegini ol kibâr
Aglar ol kardaşın imiş yâdigâr

1930 Yûsuf iytdi girmedi 'akla bu söz
Zannım oldur var bu işde sun'uñuz

Mekriñizle bir iş irmiş başına
Ol inanmaz kardaşı kardaşına

Bu sizin akvâliñiz sâdık ise
Bir dahı gelince ol gelür bize

Tâ getürmeyince siz bile anı
Bugda virilmez size bilin bunı

Yûsuf'ı kardaşları medh eyledi
Gaybetinde eyyüdüz bizden didi

1935 Çünkü anlardan işitdi bu sözi
Dir severmiş ihvânım gâyet bizi

Ger ne deñlü baña kemlik itdiler
Gaybetimde baña eyyü didiler

Kullarına söyledi kim bunların
Kaplarına toldurun bugdaların

Bir kulına gizlü anı söylemiş
Akçaların bir yüke koyın dimiş

Altını bir yüke itdiler nihân
Niyyeti bu idi anıñ ol zamân

Yirleri köylükdür akça olmaya
Akça olmayınca belki gelmeye

Görelere akçaların getüreler
İbn Yâmen kardaşum yitüreler

Bunlara lâyık giyeler hil'atim
Söylediler eyyü baña gaybetim

Anlara iytdi peygamber-zâdesiz
Çün dîvân-ı pâdişâha iresiz

Sizlere lâyık hil'at geydürem
Ol ferah birle kapudan göndürem

Kalbi içre kıldı anlara halâl
Kalmadı göñlünde anlardan melâl

Var bize bundan beşâret mü'minân
Eyle cânım Ahmedî anı beyân

Hak Te'âlâ didi Yûsuf kul iken
'Aff ide ihvânını kinli iken

Hil'at ile kapusından göndüre
Anları ferah mükerrerrem döndüre

Gaybetinde aña eyyü didiler
Ol sebebden bu keremi buldılar

1950 Yâ ki ben ‘âlemlerin sultânıyam
Medh ide uma kerem bile beni

Gele ecrâm ile anlar kapuma
‘Affı me’ mûl ide ire tapuma

Ben nice anları magfûr eylemem
Hil‘at ile cennetime yollamam

Bâ husûsâ ol îmânî hil‘ati
Geymiş anlar bulmalıdur rahmeti

1955 Hamd ü şükr olsun bizi nâs eyledi
Rahmeti mü’minlere hâs eyledi

Mü’min itdün hil‘at-i îmân ile
Kıl ferah haşrimizi cinân ile

Yûsuf’uñ kardaşları çün gitdiler
Varuban Ya‘kûb ataya yetdiler

Yüklerini boşadırlar ol zamân
Altını yükde bulurlar nâgihân

Gelüben Ya‘kûb ataya didiler
Ne sahî sultân imiş söylediler

1960 Bizlere ikrâm u ‘izzet eyledi
Hil‘at-i in‘âm u hürmet eyledi

Hem selâm itdi saña ol pâdişâh
Hâtırın sordı seniñ ol ulu şâh

Ol yine altunmuzı virmiş bize

Gizlüce koymış anı yükümüze

Belki almanuz anı diyü ‘ayân
Virmiş anı gizlüce bize nihân

Ya‘kûb iytdi n’eyleyim böyle sözi
İmtihân itmiş ola şâyet sizi

1965 Bir dahı aña varınca götürüñ
Yâhud unudulmuş anı yitürüñ

Hakkıdur teslîm idiñiz anı siz
Yarın oddan kurtarasız cânı siz

HAZRET-İ İBN YÂMEN’İ KARDAŞINA GETÜRDÜKLERİDÜR

Ahmedî vir İbn Yâmen’den haber
Nice vardı kardaşına mu‘teber

Nice Ya‘kûb anı irsâl eyledi
Kardaşı Yûsuf nice el eyledi

Bir nice gün ol tahılı yidiler
Bir dahı Mısr’a varalım didiler

1970 Anlar iytdi yâ ebî diler misin
Şâh bize tahıl vire ister misin

Virem âdem başına bir yük tahıl
Virmez artuk nâzırını eyler bahîl

İbn Yâmen’i eger virsen bize
İki yük bugda getürelim size

Şâh sü’âl itdi bize kardaşıñız
Var mıdur dahı sizin yoldaşıñız

Bir küçük kardeşimiz var söyledük
Andan anı biz haberdâr eyledük

1975 Ol didi bir dahı gelince bize
Getürün anı virem bugda size

Ol gelürse bir yük artuk virürem
Gelmese sizi tehî döndürürem

Ya‘kûb iytdi yine fikre dalmısız
Hîle ile aña mekri bulmısız

Kardaşını zâyi‘ itdünüz ‘ayân
Bunı dahı itmek istersiz nihân

Siz varınız size anı virmezem
Size anı inanup göndürmezem

1980 Kardaşınıñ yâdigâridur baña
İstemem ire ziyân işler aña

Anlar iytdi şâha ansız varmanız
Varsak ansız tahıl andan bulmanız

Gitmediler ansız anlar bir zamân
Açlıg ile hâlleri oldı yaman

Gördi Ya‘kûb gitmez anlar söyledi
İbn Yâmen’i alup varın didi

Leyki anı virürem şimdi size
Va‘de idin getürün anı bize

1985 Anlar iytdi vir getürelüm bile
‘Ahdimiz olsun getürelüm yine

İnşâ’a’llâh dimediler bu işe
İktizâ itdi düşeler teşvîşe

Ya'kûb iyder ceddimin 'ammâmesin
Virem anı şâha benden viresin

Ol gelen altunı aña yitürüñ
Tahıl içün kiçe kilim götürüñ

Aluban anları yola düşdiler
Şehr-i Mısr'a varuban irişdiler

1990 Vardı kullar Yûsuf'a virdi haber
Yine Ken'ânî yigitler geldiler

Ol didi varın getürün indirin
Her ikisin bir odaya kondırın

Vardı kullar anları getürdiler
Yûsuf'uß dîvânna yitürdiler

İrdiler Yûsuf ile görüşdiler
Virdiler 'ammâmeyi buluşdılar

Aldı ol 'ammâmeyi dir buluram
Bu beşâretdür peygamber oluram

1995 Virdiler altunları söylediler
Bu yanış gelmiş bizimle didiler

Yûsuf iytdi çünkü yanış olmuş ol
Ol sizin olsun yirini bulmuş ol

Anlar iytdi hâk-i pâya irmişüz
Kem hedâyâ ile saña gelmişüz

Tahıla lâyıık degil ki virelüm
Altunı al tahıl içün n'idelüm

Ol didi bu söz revâ olmaz yiri

Şâh olan virdigini almaz giri

2000 Gayrı her ne ki getürmişsiz bize
'Arza kılın virelüm tahıl size

Tahıla dirler bahâmuz yok durur
Bilürüz seniñ 'atiyyen çok durur

Biz kilim kiçe getürdük kıl kabûl
Al anı tahıl vir ey ihsânı bol

Ol didi kim şey'-i ednâ alalum
Hâtır içün şey'-i a'lâ virelüm

Almasam anları bugda virürem
Leyki hâtırlar hoş olmaz bilürem

2005 Kullarına anda fermân eyledi
Kondurun bunları varın söyledi

Her iki kardaş bile kondı o gün
İbn Yâmen yalañızca kaldı çün

Aglayu ol demde bir âh eyledi
Ol sadâsı Yûsuf'a râh eyledi

Yûsuf iytdi ne sadâ aglar biri
Didiler Ken'ânlı kardaşın biri

Getürüp katına aña söyledi
Ne sebep aglarsın ey uşak didi

2010 Ol didi vardur firâkım aglaram
Ol firâk odıyla bagrım daglaram

Kondılar her iki kardaş bir eve
Ünsiyet ülfet kılur anlar bile

Ben tehî kaldım benüm yok kardaşım
Ol sebeddendür akar gözüm yaşım

Yalañuz kaldım firâk aldı beni
Ol firâkı âteşi yakdı beni

Şimdi kardaşım olaydı bu gice
Konup anuñla olurdu bilece

2015 Yûsuf iytdi var mı ana kardaşın
Böyle aglarsan iner gözden yaşın

Ol didi kim var idi bir kardaşım
Bir anadan bir babadan sırdaşım

Ben sabiyken zâyi‘ olmuş bilmedim
Anıñ ahvâline vâkıf olmadım

Bilmezem ne hîle kılmışlar aña
Anı kurdlar yidi söylerler baña

Atam inanmaz buña söyler katı
Firkat ile kaldırupdur râhatı

2020 Kanlu gömlegini bulmuşuz anıñ
Bulmaduk nâm u nişânıñ biz anıñ

Olmadı andan bize bir feth-i bâb
Firkat ile bagrımız olmuş kebâb

Kardaşımdan beni mahrûm itdiler
Firkat-i şem‘a beni mûm itdiler

Ben itürdüm ata ana kardaşım
Gice gündüz aglaram dinmez yaşım

Yûsuf iytdi sen burada aglama
Bizleri mahzûn idersin eyleme

- 2025 Sen ferah ol ki ferah biz bulalum
Tâ müsâfir hakkını biz kılalum
- Er olan mihmânı mahzûn eylemez
Yidirür a'lâ fenâ hûn eylemez
- Bil seni biz bunda mahzûn itmenüz
Yalañuz bir hânedeyaturmanuz
- Kardaşın yirine saña biz ahî
Göstürelüm var anıñla ol ahî
- Ben seni virdüm müsâfir ogluma
İletin mihmân idin Efrâyim'e
- 2030 İbn Yâmen'i alup götürdiler
Meclis-i şâh-zâdeye yitürdiler
- İçerü girüp aña virdi selâm
Merhabâ geldin diyü itdi kıyâm
- Kaynadı gönülü o dem Efrâyim'e
Didi beñzersin benüm kardaşıma
- Kıldı sohbet şerbet oldı cânına
Vardı Efrâyîm atası yanına
- Dir ebî göndürdügün mihmân-ı hân
Dir karındaşıma beñzersin hemân
- 2035 Yûsuf iytdi hak dimişdür ey ogul
Ata ana togma kardaşımdur ol
- Vardı Yûsuf İbn Yâmen yanına
Havf irişdi İbn Yâmen cânına
- Bildi Yûsuf havfını söyler aña

Göstürem Yûsuf karındaşın saña

Açdı yüzünden nikâbı ol hemîn
Ben Yûsuf kardaşınam dir ol emîn

İrdiler anlar o demde vuslata
İrdiler anlar diyâr-ı hayrete

2040 Birbirine sarulup agladılar
Hem ta'âm irdi bilece yidiler

Yâ İlâhî işbu vuslat hürmeti
Vir bize râhatlıg ile Cennet'i

Yûsuf iytdi sen beni kardaşlara
Söyleme bu sırrı cânım anlara

Görelüm Hak'dan nice fermân olur
Bizlere ne yol ile dermân olur

Bir iş itdürem saña gitmeyesin
Bildürem anı ki havf itmeyesin

2045 Yarın ol bugda virilecek yire
Sen dahı kardaşlar ile var bile

Anda bir hîle iderler anı bil
Tâ ki yanımda turasın iki yıl

Anlar iytdi hîle itdi kardaşı
Hîle iden bulmalı hîle işi

Bir hayâlet göstürelüm anlara
Sen bil ammâ söyleme ihvânlara

Subh irüp anlar dîvâna geldiler
Ol kilim kiçeleri getürdiler

- 2050 Didiler ednâ şeyimiz çok degil
Tahıla kıymetlığa lâyıık degil
- Sen kerem kıl olmışuz muhtâc-ı kût
Şey'imiz azdur velâkin çoga tut
- Aldı ednâ şeyleri ol Mısr-ı hân
Virdi a'lâ bugda anlara o cân
- Aldı azı çoğı ikrâm eyledi
Müstahak olana in'âm eyledi
- Var bize bunda beşâret Ahmedî
Söyle mü'min kardaşa vir râhatı
- 2055 Yarın ol mahşer yirine varıla
Ol dîvân-ı Kibriyâ'da turula
- Bir bölük mü'mine oluna hitâb
Siz ne için gelmişsiz virin cevâb
- İydeler hûr-ı cinânın var seniñ
Tâlibiyüz râgıbyuz biz anıñ
- Bir nidâ ire 'amel ister erü
Kimde var hâlis 'amel gelsin berü
- Müşterîsiz kanı kıymet görelüm
Siz dahı hûr-ı cinânı virelüm
- 2060 Bu hitâbı işide ol mü'minün
Şermesâr olup turalar ser-nigün
- Söyleyin diyü ire bir de hitâb
Virile ruhsat ide anlar cevâb
- Anlar ide Cennet'e lâyıık bahâ
Kulda bulunmaz n'idelim ey sehâ

Ger kula olsa ‘amel cenâna dal
Bî-‘amel kullar cinân almak mahâl

Cümle zî-kıymet cihân-ı mâ-fihâ
Cennet’in bir kasrına olmaz bahâ

2065 Kıymeti yokdur cinânın bilmişüz
Fazl-ı ihsânıyla uma gelmişüz

Var ‘amel azdan dahı noxsânı çok
Arasan yarar size bir dâne yok

Cümle noxsân ile gelmişüz size
Urma noxsânımızı yüzümüze

Sen keremler kânısın eyle kerem
Kapuña geldük tehî virme elem

Bizde yok kıymet cinânı alalum
Gelmişüz fazluña anı bulalum

2070 Hak Te‘âlâ iyde ki yâ kullarum
Ey benî ‘ârif olan mü’minlerüm

Gelmisiz ednâ şey ile çün bize
Biz gerek a‘lâ şey’i virem size

Yûsuf ihvânından aldı kem şey’i
Virdi ol kem şeylerine ol eyi

Aldığıçün oldı hâtırları hûş
Anların göndürmedi hamlini boş

Kendine kemlik idenden kem şeyi
Aldı anıñ yirine virdi eyi

2075 Kul iken kullarıma lutf işledi

Aldı ednâ âlî şey bağışladı

Yâ ki ben ‘âlemlerin sultâniyam
Müznibîn kullarımıñ rahmâniyam

Ben nice dostum olan mü’minleri
Kılmayım makbûle kem tâ‘atleri

Hep kabûl oldu ‘ameliñiz bize
Fazlım ile cennetim virdüm size

Cümlesi magfûr-ı makbûl olalar
Ol bölük varup cinâna gireler

2080 Yâ İlâhî hürmet-i âl-i Habîb
Sen bu in‘âmı bize eyle nasîb

Biz geledüm Yûsuf’uñ destânına
Seyr idelüm bâğına bostânına

Yûsuf ihvânına dir anbâra siz
Cümleñiz varın ki bugda alasız

Bir yük artuk bugda vîrsünler size
İletin mahsûs anı atañıza

Varuban anbâra anlar girdiler
Bir kızıl altundan ölçek gördiler

2085 Ol Melîk Reyyân anı kılmış idi
Yûsuf’uñ zabtına ol girmiş idi

İbn Yâmen yüküni son dutdılar
Ölçeği ol yüke pünhân itdiler

Yüklediler yola oldılar revân
Kapudan taşra varınca ber-yabân

Gördiler kulları şâhin yürüşür
Ensedden anlara gelüp irişür

Didiler yok 'ulbe-i zer bir görün
Sizde midür arayın anı virin

2090 Anlar iytdi biz peygamber-zâdeyüz
Ol harâm ugruluk işi bilmenüz

Kullar iyder hamliñize bakaruz
Bakmayınca şâhımızdan korkaruz

Yükleri indirüben aradılar
İbn Yâmen'in yükünde buldılar

Gör ne kıldı Yûsuf'um ol hanlara
Bir hacâlet irdi ol dem anlara

Kullar aldı İbn Yâmen'i gider
Gitmedi anlar dahı şâha döner

2095 Vardılar ol pâdişâhın yanına
Turdılar mahzûn anıñ dîvânına

Yûsuf'ı gör ne letâfet eyledi
Anlara gör ne zarâfet eyledi

Dürr-i yek-tâyı nice rengi boyar
Togrı ugrıya diyü alıkoyar

İytdi bizlerden ne kemlik gördiñiz
Ne sebep böyle hıyânet kıldıñız

Sizlere lâzım ki togrı olasız
Hiç düşer mi sizler ugrı olasız

2100 Anlar iytdi hâşâ ugrı olmaduk
Bir uşagın mekrine biz ugraduk

Biz eger ugrı olayduk ey şehâ
Dört yüz altını getürmezdük saña

Şâh iyder kim ki mekre ulaşur
‘Âkıbet ol dahı mekre tolaşur

Gâlibâ sizler de mekkâr oldıñuz
Ol sebebden mekri sizler buldıñuz

Anlar iytdi bir sabîdür n’idelüm
Eylemiş bağışla anı gidelüm

2105 Yûsuf iytdi ugrılık gâyet yaman
Sâhib olmaz ugrıya ‘âkıl olan

Ugrıya sizler ki sâhib olasız
Gâlibâ siz de aña yataksıñız

Siz de anıñ kardaşısız eylece
Aldığın zâhir bulursız biylece

Cümle kardaşlar süriñiz bir dürür
Sizlerin re’yi bu kârı kıldurur

Anlar iytdi ol bize ey şâhımız
Ana ayrı ata bir kardaşımız

2110 Zâyi‘ olan kardaşından buldı yol
‘Ammetesiniñ kuşagın çaldı ol

Bu da anıñ kardaşı bir atadan
Kılsa bu kârı buña ‘ayb neden

İbn Yâmen hâna ta‘zîz itdiler
Sen niçün bu kârı kıldın didiler

Zann ider şâh ki bizler dimişüz

Ugruluk iyle diyü söylemişüz

Adımız eyyü iken oldı harâb
Bu hacâlet odına olduk kebâb

2115 Şâhımız bizlere ikrâm eyledi
Haddimizden artuk ihsân eyledi

Sen niçün bu kâr-ı ugrı eyledin
Togrı adımızı ugrı eyledin

İbn Yâmen didi bi'llâh itmedüm
Ugrılık râhına aslâ gitmedüm

Anlar iytdi yâ kim itmişdür bunı
Hod seniñ yükünde buldılar anı

Ol didi altûnı yükündüm nihân
Eyleyen kılmış bu ef'âli yegân

1120 Anı iden bunı dahı eyledi
Sizlerin mekriydi baña ugradı

Ger hıyânet var ise sizlerde var
Kardaşıma mekriñiz hod âşikâr

Bilmedüm kardaşım ile ben size
N'eylemişem hâ'in olduñız bize

Kıldıñız bunda beni âvâre siz
Atanın yanına nice varasız

Yûsuf iytdi çün bu kıldı töhmeti
Söyledin icrâ idem şerî'ati

2125 Yâ bunun zâyi' olan kardaşı
'Ammetesine kılınca ol işi

Ol şerî‘at üzre aña n’etdiñiz
Anı icrâ idelüm buña diñiz

Anlar iytdi ugrı mâl eyesine
Hizmet ider tâ aña iki sene

İş bunuñ kardaşı ‘ammetesine
Eyledi hizmet aña iki sene

Yûsuf iyder ben hükümde kâzıyam
Bu sizin ahkâma ben de râzıyam

2130 Bu gerek iki sene hizmet ide
Hakkını itmâm idüp soñra gide

Anlar iytdi kıl kerem ey şâhımız
İdelüm yirine kulluk birimiz

Olmayınca ol eve varamanız
Atamızı biz inanduramanız

Yûsuf iytdi ben o zulmi eylemem
Kul yirine âhiri kul eylemem

Virmezem anı size varın didi
Turmayın râha girin varın didi

2135 Vardılar taşra didiler n’idelüm
Ne yüz ile biz ataya gidelüm

Meşveret kıldılar anlar varalum
İbn Yâmen’i zûr ile alalum

Kimseniñ bunda güci yitmez bize
Pehlivân olsa yine birimize

Böyle tedbîr ittifâkı itdiler
Dönüben andan dîvâna gitdiler

Hazret-i Yûsuf o dem fikre varur
Gelse bunlar zûr ile benden alur

2140 Şehr-i Mısr içre bulunsa bir kaç
Anlara yitmez şehir ehlin güci

Nesl-i İbrâhîm'den olmasa biliñ
Urmasa arkasına el Revbil'iñ

Şehr-i Mısr'ın halkına karşı koyar
Na'rasıyla cümleñiñ ödün yarar

Oglı Efrâyim'e Yûsuf söyledi
Ol kişiler baña gelince didi

Anlar irüp karşı turınca dîvân
Sag elin arkalarına sür nihân

2145 Öyle olsa anların giçer ahı
Kalmaz anda kuvvet-i zûrî dahı

Şol 'amâme ceddîm ol İbrâhîm'iñ
Başına sardırır ol Efrâyim'iñ

Bir oda içre anı kıldı nihân
Geldiler anlar dîvâna nâgihân

Geldiler anlar dîvâna turdılar
Arkaların gizlü Efrâyim sıgar

Didiler şâhım kerem idin bize
Ol uşaksız varmanuz atamıza

2150 Kıl kerem vir oglunı götürelüm
Va'dimiz vardır anı yitürelüm

Ol didi nesl-i peygamber olasız

Siz niçün şer‘iñize uymayasız

Virmezem ben anı size biliñüz
Kat‘-ı ümmîd eyleyüben varıñuz

Didiler şâhım telef itme cânı
Biz diriz eylik ile virin anı

Yoksa kemlik ile senden aluruz
Şehriñi vîrâne kılup varuruz

2155 Revbil iytdi vir karındaşım baña
Yoksa bir na‘ra kılurum bil saña

Hep helâk olur işidenler gider
Hem saña yazuk olur cânıñ gider

Yûsuf iytdi virmem anı biliñiz
Her ne cebrîñiz var ise kılıñız

Şâh olan ancak Hudâ’dan havfı çok
Mâ-sivâdan zerre deñlü havfı yok

Ol şecâ‘at rûzigârın esdirin
Var ise bir erligiñiz göstürin

2160 İstedi Revbil kıla na‘ra yaman
Çıkmadı anda sadâsı ol zamân

Revbil iytdi bilmezem n’oldı baña
Nesl-i İbrâhîm’den el urdı baña

Didiler anlar dahı n’oldı bize
Bilmenüz ne irdi bu zûrımıza

Yûsuf iytdi erlik idersiz ere
Heybet ile ayagın urdı yire

Zelzele irdi sarâya gördiler
Heybet aldı anları gaşy oldılar

2165 Heybet ile söyledi zann itdiñiz
Bu şehirde yok mıdur er bildiñiz

Nirde erler var ise şâha gelür
Şâh işiginde dilâverler olur

Hîç bilürsiz sizlere ben n'eylerem
K'ın cihâmı sizlere teng eylerem

Turmayın bu şehir içinden gidiñiz
Yoksa kemlik ile olur kaydıñız

Korkup anlar şehir içinde vardılar
Atamıza nice varak didiler

2170 Ol Yehûzâ dir ataya varmazam
İbn Yâmensiz aña görünmezem

'Ahdimiz vardı anıñ oğlanını
Kim selâmet götürelüm biz anı

İki sene ben burada kaluram
İbn Yâmen'i aluban varuram

Anlar iytdiler gel imdi gidelüm
Oğlı itdi ugrulığı n'idelüm

Biz aña 'ahd eyledük togrulığı
Biz ne bildük oğlunuñ ugrulığı

2175 Bizlere ata inanmazsa mahâl
Kârubânıñ halkına itsün sü'âl

Tâ biline oğlunuñ ugrulığı
Mâ-cerâ işde bizim togrulığı

Ol Yehûzâ kaldı anlar gıtdiler
Varuban Ya'kûb'a hâli didiler

Sen eger dırsen yalandur bu makâl
Kârubânıñ halkına eyle sü'âl

Ol didi kim yâ ogullar n'etdiñiz
Yaram üzre zehr-i mârı atdıñız

2180 Bakar idüm zâyi' oglum râhına
Şimdi düşdüm o kuzumuñ âhına

Hîç bu âhım size te'sîr eylemez
Ol katı göñlüñizi nerm eylemez

Siz ki bir kardaşa idersiz ziyân
Acısı gelmez size ider yegân

Zahm idince bir kişiniñ cânına
Acısı gelmez anıñ ihvânına

Bu misâle bak iriş me'âline
Ata ana ile kardaş hâline

2185 Câna olmışdur bu barmaklar ogul
Birbiriyle kardaş oldu cümle ol

İRse agrı barmagın birisine
Hisse yok ol acıdan gayrısına

Müşterekdür cân acınıñ dârına
Böyledür ata ana evlâdına

Ogul acısın görür ata ana
Ol cigeri pârelenür hem yana

İki ciger-pâreden ayrılmışam

Âteş-i firkatle biryân olmuşam

2190 Eylemiş firkat odı bagrımı kut
Sizlere te'sîr idebilmez bu od

Siz benüm zâr-ı nihânım bilmesiz
Hâlîme aslâ haberdâr olmasız

Zâyi' oglum vâka'asın dilerem
Ta'bîrini Hâlik'imdan umaram

Anlar iytdi bilmenüz n'itsen gerek
Âhiri Yûsuf diyü gitsen gerek

Ahmedî bildür bize sen bu işi
Sevmez ata ile kardaş kardaşı

2195 Fevt olunca ata birbirin sever
Bunlara bâ'is nedür söyle haber

Şefkat-i ataya iderler hased
Ol hased kardaş mahabbetine sed

Fevt olunca ata ref' olur hased
Şefkat-i ihvân olur arada sed

En büyük kardaş ata yirin bulur
Birbiriniñ yoluna varın virür

Fahr-i 'âlem ol Resûl-i kâ'inât
Ol Muhammed Mustafâ'ya vir salât

HAZRET-İ YA'KÛB 'ALEYHİ'S-SELÂM NÂME-İ İBN YÂMEN'İ İSTEDİGİDÜR

2200 Yidiler çün ol gelen tahılları
Yok gıdâ Ya'kûb'a dir ogulları

Ya‘kûb iyder yâ ogullar varıñız
Şâh-ı Mısr’a yine bugda alıñız

Bal ile yag aña vâfir götürün
Tahıl alup bize tizce yitürün

Benden aña nâme iletin göre
İbn Yâmen oglumı şâyet vire

Aña varınca mülâyim söyleyin
Hem du‘âmı aña teblîg eyleyin

2205 Hâkim olan mülâyim söz yiyer
Yâ koya meydâna ser yâ sîm ü zer

Nâme ile balı yagı aldılar
Vakt irince şehr-i Mısr’a irdiler

Cû‘ elinden tenleri olmuş zebûn
Girdiler dîvân-ı şâha ser-nigûn

Evveli toh şâha karşı koydılar
Aç olunca gör ne magbûn oldılar

Eylemez nefsi zebûn illâ ki cû‘
Eyyüler cû‘ ile buldılar huşû‘

2210 Didiler ey şâhımız sultanımız
Cû‘ ile irdi helâke cânımız

Biz kalîlce şey ile geldük size
Saña lâyük olanı eyle bize

Olmışuz akdem mugâyir söziña
Biz utanuruz bakalı yüziña

Biz şefî‘ itdük atamız nâmesin
‘Aff idüp bizleri hâtır sayasın

Nâmeyi ol demde virdiler aña
Yûsuf aluban kıyâm itdi aña

2215 Aluban tenhâya vardı anı ol
Gözlerinden yaşını akıtdı ol

Evveli besmeleyi yâd eylemiş
Hamd ile ahvâli îrâd eylemiş

Hak selâmı üstüña olsun melîk
Her dü-‘âlem devletin olsun melîk

Tutdı kıtlık ilimiz gâyet katı
Halkımızın gitdi tâb u tâkatı

Saña göndürdüm ogullarımı ben
Bakma noxsân işlerin ‘aff eyle sen

2220 Ben seni ehl-i keremden bilmişem
Ol sebebden yanıña göndürmişem

Ol benüm yavrumı alıkomısın
Ugrı diyü hâ’in anı bilmisin

Ol peygamber-zâdedür ugrı degil
Aña kemlik eyleyen togrı degil

Ol işi bir gayrı kimse eylemiş
Ol anıñ mekrine şâyet ugramış

Bil gözüm nûrı bir oglum var idi
Anası yog idi baña yâr idi

2225 Ol benüm oglumu zâyi‘ itmişem
Hayli demlerdür anı itürmişem

Bu kuzum ol oglumuñ kardaşıdur

Bir anadan sırrınıñ yoldaşıdur

Ben bunı anıñ yirine bagrıma
Basuban em eylemişdüm agrıma

Sen beni andan dahı dūr eyledün
Firkatiyle beni mehcūr eyledün

Olmaz ugrı ol benüm yavrı kuzum
İnkisârım alma şâhım ey gözüm

2230 Sen kerem eyle anı göndür baña
Devlet-i dâreyni Hak virsin saña

Bildi Yûsuf nâmeniñ mefhûmını
Yazdı ol dahı anıñ ma‘lûmını

Eyledi havf inkisârından anıñ
Gözleri toldı firâkıdan anıñ

Yazdı oglun istemişsin yâ Resûl
Hüznün encâmı ferahdur bilmiş ol

Ceddin İbrâhîm’i Nemrûd oduna
Atdılar irişdi Rabbüñ dâdına

2235 Âteşi aña gülüstân eyledi
Sabrı içün aña ihsân eyledi

Sen dahı sabr it ecirler alasın
Âhir encâmı ferahlar bulasın

Hak seniñ ogulların dūr eylemiş
Rahmetiyle seni ma‘mûr eylemiş

İtdi Yûsuf al bu mektûbı size
Eyletin tizce anı atañıza

Aldı biri irdi Ken'ân iline
Varuban virdi anı atasına

2240 Okudup mefhûmını bildi anıñ
Göñli andan şübheye vardı anıñ

Yûsuf'um bu olmaya itdi gümân
Bu anıñ akvâline beñzer hemân

Gör ne hoş sözler baña yazmış durur
Derdimiñ dermânını bulmış durur

Hoş tesellîler virüp dâd eylemiş
Kalb-i mahzûnımı âbâd eylemiş

Rabbüm anı hakka mâ'il eylesin
Anı maksûdına nâ'îl eylesin

2245 Ol baña virdi bunuñla teşvîşi
Bunda vardur hikmet-i Yezdân işi

Sabr idelüm görem encâmı n'ola
Belki oglumdan baña bir yol ola

HİKÂYET-İ BEŞİR VE GÖMLEG-İ ŞİFÂ

Ahmedî virdin cefâlardan haber
Vir bize dahı vefâlardan haber

Hazret-i Yûsuf şifâ pîrâheni
Nice göndürdi atasına anı

Gördi Yûsuf atasınıñ nâmesin
Açlığına açdı akar abasın

2250 İytdi Yâ Rabbi dilerem vir izin
Kendimi keşf ideyim yiter hüzn

Bunca yıllar atamı benden ırak
Eyleyü virdin bize bunca firâk

Atamı sen bunca mahzûn eyledin
Bagrını hicrân ile hûn eyledin

Hüzn odından sen anı âzâd kıl
Kalb-i mahzûnını Yâ Rabb şâd kıl

Kıldı makbûl o du‘âyı Kirdigâr
Bir sadâ geldi seni kıl âşikâr

2255 Yâhud Cebrâ‘îl didi bildür seni
Böyle fermân eyledi Rabbü’l-ganî

Arka gömlegin Beşîr eyle öte
Göndür anı gözüne sürsin ata

Kanlı gömlek ile yumdı ‘aynını
Bu şifâ gömlegidür açar anı

Ol Beşîr’i yâ Yûsuf bilür misen
Diñle anı bildürem saña hasen

Ol kuyuda yitdi seniñ dârıña
Ol sebep oldı seniñ âzâdıña

2260 Ol sebebden kul olup satıldığın
Ol sebebden ilden ile atıldığın

Anasıydı ol atan câriyesi
Tâyen idi ol zamânda anası

Bu Beşîr atan kulıydı ol zamân
Ol seniñ süd kardaşındur bil ‘ayân

Emzürürdi anası bir gün anı
Bir güneş yirde yaturmışdı seni

Geldi atan gördi çün oldı hazîn
Kahrı kıldı câriyesine hemîn

2265 Aldı elinden Beşîr'i satdı ol
Ol zamân bu işi yanış itdi ol

Bir puñar üzre Beşîr'i bir kişi
Satun alup aldı gitdi gör işi

Geldi atan ol karavaş yanına
Firkatin odını saldı cânına

Gelmedi bu işi atan Hakk'a hûş
Ol sebeddendür firâka oldı tûş

Didi ayırdı uşagı anadan
Böyle ma'sûm uşaga kahrı neden

2270 Ben dahı anı Yûsuf'dan ayıram
Âteş-i firkat nicedür duyuram

Ol sebedden atadan dûr olmasın
Firkat-i hecr ile mehcûr olmasın

Ol Beşîr'in anası vardı o dem
Ol puñar üstüne basmışdur kadem

Hâlini 'arza kılur Yezdân'ına
Râgıb olmuş derdiniñ dermânına

Dir esîrem varamam bilmem n'idem
Ol kuzumuñ düşüp ardınca gidem

2275 Zâyi' oldı bunda oglum ey ganî
İsterem senden görem bunda anı

Aldı oglumı elimden ol Resûl

Satup anı ilden ile virdi ol

Ol beni ayırdı andan yâ Gafûr
Sen de anı Yûsuf'undan eyle dûr

Ol benüm evlâdımı itdi hakîr
Sen de anıñ Yûsuf'uñ eyle esîr

Firkate saldı beni İbn Halîl
Anı dahı sal firâka kıl 'alîl

2280 Virmeyince oglumı yâ Rab baña
Virme yâ Rabbi anıñ oglun aña

Böyle dir aglar kamu leyl ü nehâr
Gözleriniñ yaşını kılmış puñar

Hüzn-i firkat eylemiş anı zelîl
Aglamakdan gözleri olmuş 'alîl

İnkisâr eyler ataña ol karı
Ol sebeddendür ata bulmaz seni

Bunca yıllardur ol su üzre turur
Her gelen gidenlere sudan virür

2285 Al Beşîr'im vir Beşîr'im söyler ol
Şâyet oglum ola me'mûl eyler ol

Ol atan ile Beşîr'in atası
Yolları gözler ogul âvâresi

Eylemiş buña kasem Rabbü'l-ganî
Görmeyince tâ karı ol oglunı

Yûsuf'unı Ya'kûb'a götürmezem
Ol murâda anları irdürmezem

Ol Beşîr'i göndürünce yâ emîr
Varsın evvel anasına ol Beşîr

2290 Gömlegin sürsin anası gözüne
Nûrı gelüp tâkat irsin dizine

Anasından soñra varsın ataña
Böyle fermân eyledi Rabbin saña

Yûsuf iytdi ol Beşîr'e sen dahı
Baña süd kardaş mısın sen yâ ahî

Mâcerâyı söyledi aña emîr
Vâlidesin bildi şâd oldı Beşîr

Gömlegini ana teslîm eyledi
Var saña bir kardaşım koşam didi

2295 İbn Yâmen'i oturdur yanına
Fâhir esvâb geydürür hem kendine

Göndürür kardaşlarına kulları
Çagırın gelsün dîvâna anları

Geldi kardaşlar dîvâna turdılar
İbn Yâmen'i mukârin gördiler

Birbirine söyledi anlar nihân
Bu melîk ne hürmet idüpdür aña

Bunca 'izzet kılmaga nedür sebep
Yûsuf' uñ kardaşı olmasın 'aceb

2300 Bakdı Yûsuf anlara sâkin dirâz
İster ide anlara izhâr-ı râz

N'itdiñiz dir kardaşñız Yûsuf'ı
Saldıñız ol çâh-ı zulmete hafî

Siz niçün ol kardaşa kahr itdiñiz
Kul idüben ilden ile atdıñız

Hak Te‘âlâ kıldı aña merhamet
Virdi aña ‘izz ü câh u saltanat

Görin aña ne keremler eyledi
Âhir anı Mısır’a sultân eyledi

2305 Bir hacâlet irdi anlara hemîn
Ser-nigûn olup tururlar key hazîn

Yûsuf iytdi görmeyin sizler hicâb
Sizlerin kahrı baña oldu savâb

Gördiler Yûsuf mülâyim söyledi
Yûsuf’a anlar da ‘özrin diledi

Didiler Yûsuf mısın ey hânımız
Şermesâr itdin bizi sultânımız

Ol didi ben Yûsuf’um havf itmeyin
Hem hacâlet görüben hüzn itmeyin

2310 Siz baña kemligi eylik itdiñiz
Hem gıyâbımda beni medh itdiñiz

Ol zamân kardaşlar anı bildiler
Yalvaru ayagina sarıldılar

Kemlik itdük saña Rabb’ün n’eyledi
‘Âlem üzre seni sultân eyledi

Gerçi bizler saña kemlik kılmışuz
Leyki devletiña bâ‘is olmuşuz

Gel keremler kıl bizi ‘aff eyle sen

Urma cürmümüz yüze mahv eyle sen

2315 Hakkıña biz kılmışuz cürm ü hatâ
Şâh olanın işidür ‘aff u ‘atâ

Ne hakâret itsen idersin bize
İntikâmı görmenüz lâyıık size

Ol didi kemlige kemlik kılmanuz
Kayd-ı intikâma zâhib olmanuz

İntikâm-ı kaydı hâkim eylemez
Yârine a‘dâsına kem söylemez

Kalbiñiz tolsun tesellî sözleri
Yarlıgasın Hak sizi hem bizleri

2320 Ataya gömlegim irsâl eylerem
Biriñiz varın bilece dilerem

Sürsün anı gözlerine açıla
Vara hüznü gönli pası açıla

Ol Yehûzâ dir baña vir götürüm
İşbu hizmeti baña vir bitürem

Kanlı gömlegi ben eyletdüm aña
Bu şifâ gömlegi ihsân it baña

Ol didi anı gerek Beşîr göre
İntizârı var gerek evvel ire

2325 Sen dahı anıñla bile var götür
Müjdemî vir ataya yalvaragör

Ol Beşîr ile Yehûzâ vardılar
Şehr-i Mısr’ın taşrasına irdiler

Gömlegin kokusun aldı rûzigâr
Vardı Ya‘kûb’un dimâgına salar

Kızlarıyla otururdu ol Resûl
Yûsuf’uñ kokusu geldi didi ol

Kızları iytdi unutamazsın anı
Gıtdi ‘ömrüñ dahı ararsın anı

2330 Ol didi ol vâka‘anıñ ta‘bîri
Olmalıdur görmeliyem ben anı

Kat‘-ı ümmîd eylemem Yezdân’ıma
İrmeliyem âhir ol dermânıma

Ol Beşîr ile Yehûzâ geldiler
Anası oldugı suya irdiler

Ol Beşîr anda kalur anasına
Ol Yehûzâ varur ol atasına

Anda gördi ol Beşîr anasını
Hüzn içinde tutar oğlı yasını

2335 Bir su kabı elde halka su virür
Al Beşîr’üm vir Beşîr’üm çağırur

Aldı elinden su içdi ol Beşîr
Gördi a‘mâ gözleri hüznü kesîr

İytdi aña söyle ahvâlin ana
Böyle aglarsın niçün yana yana

Ol didi ben oglumu itürmişem
Bunca yıl bu yiri mesken kılmışam

Oglumu bu yirde zâyi‘ eyledüm
Ne diyâra gıtdi anı bilmedüm

2340 Baña böyle Rabbüm ilhâm eylemiş
Oglun ol yol üzere ara dimiş

Beklerem bunda garîb oglum bulam
Yâ bilenlerden haber alup soram

Sen ‘aceb ol oglumı bilür misin
Sıhhatinden bir haber virür misin

Gelişin nirden soraram ben saña
Nireye varırsın haber vir baña

Ol didi Ya‘kûb’a geldim ireyim
Yûsuf oğlunuñ haberin vireyim

2345 Yûsuf oğlu Mısır’ın ol sultânıdır
Mısır iliniñ derdiniñ dermânıdır

Ol karı iytdi İlâhî ne ‘aceb
Yûsuf’unu göre Ya‘kûb ne sebeb

Va‘de kılmışdın İlâhî sen baña
Andan evvel irmelisin oğluña

Benden evvel Yûsuf’unu ol Resûl
Kılmadı zâyî‘ ki evvel bula ol

Sen benüm oglumı evvel vir baña
Soñra anıñ oğlunu göstür aña

2350 Ol Beşîr sürer kamîsı yüzüne
Nûr iner ol anasınıñ gözüne

İytdi ey ana Beşîr oglun benem
Görme bundan soñra sen hüzn-i elem

Baña emir oldı ki evvel saña

Soñra ire Ya‘kûb oglundan yaña

Bilişüp birbirine sarıldılar
İrdiler maksûda nâ’il oldılar

Ol Yehûzâ çün atasına varur
Yûsuf’unuñ müjde haberin virür

2355 Ya‘kûb iytdi Yûsuf’um ne dîndedür
Söyle sen ol anı ne âyîndedür

Ol ‘aceb ma‘bûduna olmış mı yâr
Ben anıñ fikrindeyim leyl ü nehâr

Bunca yıllar havf-ı esrârım budur
Agladugım hüzn-i efkârım budur

Ol Yehûzâ söyledi ki yâ ebî
Ceddimin dînin tutar gâyet kavî

Hamd ü şükr itdi Hudâ’ya ol Resûl
Secde-i şükrâne kıldı anda ol

2360 Bir nice gündür aluram kokusın
Söylemezdüm görmeyim tâ korkusın

Ol Yehûzâ atasına söyledi
Ol Beşîr’in hâlin i‘lâm eyledi

Ol Beşîr ile anası geldiler
Meclis-i Ya‘kûb’a hâzır oldılar

Gömlegi Ya‘kûb’a virdiler hemân
Gözlerine sürüp açıldı ‘ayân

Gördi Ya‘kûb anları dir el-amân
Kılmışam ben sizlere ol dem yaman

2365 Ol zamânda sizi tefrîk eyledüm
Hâlik'a hûş gelmedigin bilmedüm

Nâdim oldum ol işe idin halâl
Virmeyin bir dahı siz baña melâl

İytdiler anlar halâl olsun size
Siz dahı idin senâ habrı bize

Birbirine kıldılar anlar halâl
Kalmadı anlar arasında melâl

Ya'kûb iytdi Rabbenâ kıldım hatâ
'Affi kıl bağışla cürmüm kıl 'atâ

2370 Bilmezem bilmezlik ile eyledüm
Şimdi bildüm aña tevbe eyledüm

Ey bürâder gör takî mü'minleri
Ne sever Hallâk-ı 'âlem anları

Bir esîre inkisârından hemîn
Bunca mihnet gördi ol mukarrebîn

HAZRET-İ YA'KÛB 'ALEYHİ'S-SELÂM MISR'A GELDÜGİDÜR

Söyle Ahmed râh-ı Ya'kûb'ı bize
Vir ferah mahzûn olan kalbimize

Şehr-i Mısr'a nice vardı ol Resûl
Nice buldı Yûsufi Ken'ân'a yol

2375 Hazret-i Yûsuf didi ihvânına
Cümleñiz varın atanıñ yanına

Akça virem kırk yük aña götürün
Dahı biñ yük tahıl aña yetürün

Anları cümle tasadduk eylesün
Müstahak olanlara bezm eylesün

Akrabâ olanları söylen aña
Cümlesini aluban gelsin baña

Tahılı altunı alup gıtdiler
Hazret-i Ya‘kûb’a varup yıtdiler

2380 Didiler kılduk hıyânet yâ ebî
Zâhir oldı şermesâr olduk hepi

Yâ ebâ kizb oldı cümle sözimiz
Kalmadı bakmaga saña yüzümüz

Bizleri ‘aff itdi Yûsuf yâ ata
Sen de ‘afv it kılma şekvâ hazrete

Hak Te‘âlâ hazretinden dile sen
Bizlerin ‘afvını recâ eyle sen

Ol bizi ‘afv eylemezse yâ ata
Bizler için hasretâ vâveyletâ

2385 Gördüğün hüzn-i firâkı bunca gün
Cümle gördük bir hacâletde bugün

Aglayu aglayu çok yalvardılar
Gözleri yaşıyla yir suladılar

Ya‘kûb iytdi vakti vardur ivmenüz
Vakt-i makbûle irince dilerüz

Altun ile tahılı kısım itdiler
Halk-ı Ken‘ân’a anı bezm itdiler

Ehl-i Ken‘ânî merâma irdiler

Kaht içinde rızk-ı vâfir buldılar

2390 Ol Nebî evlâdı ehl-i beytini
Akrabâsıyla ta'allukâtını

Yüklediler cümlesi oldu revân
Râh-ı Mısır'a girdi ulu kârübân

Hazret-i Yûsuf atası yoluna
Yürüyüben vardı istikbâline

İrişüp birbirine sarıldılar
Ol ferah büka'sını agladılar

Nâ'il-i maksûd olup gitdi tarah
Cümle hüznüñ âhiri olur ferah

2395 Yâ İlâhî hürmetine anların
Nâ'il eyle maksûda yârânların

Kıl selîm îmân ile dünyâmuzu
Her dü-âlemde utandırma bizi

Atasıyla halasın Yûsuf alur
Anlar ile tahta varup oturur

Geldiler kardaşları tahta yakın
'İzzet ü bûs itdiler anlar zemîn

Yûsuf iytdi yâ ebâ evde iken
Gördüğim rü'yâ sabî hâlde iken

2400 Söyledüm ta'bîrini kıldın o gün
Ta'bîri çıkdı henüz aniñ bugün

Ehl-i târîh Yûsuf'ıñ vâka'ası
Didiler kırk sene oldu arası

Ya'kûb iytdi Yûsuf'a söyle baña
Nice mekr itdiler ihvânıñ saña

Didi sorma anların itdüğini
Anları 'aff eyle sen gitdi günü

Yâ ebâ anları kıldım ben halâl
İsterem sen dahı kıl virme melâl

2405 Bir hacâlet gördiler bu işde kim
Virmedi bir kimseye anı hakîm

Uydılar şeytâna anlar ol zamân
Gördiler andan hacâletle ziyân

Baña eylik oldu anlar kemligi
Ol sebebdür olmışam 'âlem begi

Anların hakkına senden umaram
Kıl halâl anlara ihsân-ı kerem

Cümlesi birbirine itdi halâl
Kalmadı aralarında bir melâl

2410 Yûsuf iytdi yâ ebî sorun baña
Hikmet-i Yezdân'ı vasf idem saña

Gör benüm hakkımda ki fazl-ı Bârî
Gör neler ihsân idüpdür Tengri

Ol beni ma'sûm iken kul eyledi
Devlet ü 'izzetde makbûl eyledi

Virdi hüsni eyledi ahsen beni
'Âleme toldurdu hüsnum medhini

Yeddi yılda bend-i zindân eyledi
Soñra Mısr'a beni sultân eyledi

- 2415 Viridi aña saltanat-ı ‘âlî ol
Deftere sıgmaz virüpdür mâlı ol
- Nice dürlü irdi mihnetler baña
Vasfa gelmez söylesem cümle saña
- Ol didi ogul fenânî devleti
Bulmaz âdem görmeyince zahmeti
- Yûsuf iytdi yâ ebâ çok agladın
Firkat-i fâniyle gönli tagladın
- Âhiretde hod görürdîñiz beni
Firkat-i dünyâ niçün yakdı seni
- 2420 Ya‘kûb iytdi firkat-i dünyâ için
Yanmadum illâ ogul ukbâ için
- Sen uşag iken itürdüm ben seni
Aldı ol ma‘ûmlık efkârın beni
- Ben saña hak dîni tâ‘lîm itmedim
İ‘tikâd-ı Hakk’ı tefhîm itmedim
- Korkar idüm seni agyâr ideler
İ‘tikâd-ı fâsidi öğredeler
- Ol sebebden eyler idim Hakk’a zâr
Gözlerüm yaşını itmişdüm puñar
- 2425 Yûsuf iytdi ‘avn-i Hakk’a irmişem
Anî ile râh-ı Hakk’ı bulmuşam
- Hâlik’ım kıldı ‘inâyetler baña
Eyledi fazlen hidâyetler baña
- Yâ ebâ irdi bize vuslat demi

Aramuzdan gitdi ol firkat gamı

Çün bize irdi Hudâ'dan dâd u şâd
Halk-ı Mısır'ı ben gerek idem âzâd

Emr ider kılsın münâdîler nidâ
Şehr-i Mısır'ın halkına idin sadâ

2430 Bu Mısır halkı kamu küçük ulu
Taşra varsunlar yarın cümle kamu

Böyledür fermân-ı sultânî size
İriser lutfıyla ihsânı size

Subh olunca taşra cümle vardılar
Ulu meydân içre varup turdılar

Gördiler ki Yûsuf'ın nûrî zuhûr
Eyledi irdi o meydâna bûdür

Bir yüce yire çıkup itdi karâr
Geldiler dîvânına halk ne ki var

2435 Ol didi kim bir sü'âlüm var size
Şimdiki hâlde sizler nesiz bize

Anlar iytdi cümlemüz cem'-i gafîr
Satun alma kullarınız yâ emîr

Çünkü bunlar kulluk ikrâr eyledi
Yûsuf anlara acıyup söyledi

Didi Yûsuf ey cemâ'at biliñiz
Cümlemüz bizler Hudâ kullarıyuz

Ben dahı sizcileyin Hakk'a kulam
'Abd-i Hâlik'a nice mâlik olam

2440 Cümleñiz mâlımdan âzâd oluñız
Hem size olsun kamu emlâkiñiz

Ol gün anda cümle âzâd oldılar
Cümlesi ‘îd eyledi şâd oldılar

Geldi herkes mülkini zabt eyledi
Yûsuf’a cümlesi du‘â eyledi

Bunda vardur mü’mine müjde nihân
Ahmedî söyle anı eyle beyân

Yarın ol mahşer yirine varalar
Bir bölük kavmi tamuya süreler

2445 Ol zebânîlere teslîm ideler
Var dimezden nâra anlar gideler

Ol zebânîler ta‘accüb eyleye
Havfiñiz yok mı cehennemden diye

Böyle segirdüp gidersiz nâra siz
Key ta‘accüb iderüz bu hâle biz

Anlar iyde biz nice idek karâr
Nâra emr itdi bizi Perverdigâr

Hâlik’îñ kullarıyuz emr eyledi
Cürmüñiz var tamuya varın didi

2450 Kullarına hâkim-i ‘âdil dürür
Kullarıyuz tamusına göndürür

Emrini sındık ezel irdi melâl
İdelüm emrine bugün imtisâl

Varalum emrine bugün nârına
İlticâmuz var durur gufrânına

Ol zebânîler iyde ki havfîñiz
Yog idi dünyâda emri sındıñız

Bizler ile mücrim olan sohbeti
Eylemez illâ Muhammed ümmeti

2455 İzn olundu bizlere söyleyesiz
Siz Muhammed ümmeti olmayasız

İdeler anlar nedâmetdür bize
Ne yüz ile diyelüm anı size

Biz Hudâ kulu Muhammed ümmeti
Eyledük ‘isyânı bulduk zahmeti

Nefsimiz meyl itdi dünyâ işine
Uydı şeytân-ı la‘îniñ pîşine

Meyl ider olduk la‘îniñ sözüne
Bizleri eyletdi ‘isyân izine

2460 Var idi havf u recâ ahvâlîmiz
Geldi gâlib ol recâ ikbâlîmiz

Bilmeyüp nefsimize uyduk o gün
Kullarıyuz emre münkaduz bugün

Bir nidâ ire iydin kullarıma
Çün varurlar emrim ile nârıma

Sındılar emrimi anlar bunca gün
Çünkü münkâd oldılar emre bugün

Gerçi anlar cürm-i nisyân eyledi
Leyki anlar kulluk ikrâr eyledi

2465 Ben gerek ki anlara lutf işleyem

Cümle 'isyân işlerin bağışlayam

Göndürün cennete siz kullarımı
Yitürüñ sohbeta ol yârânımı

Yûsuf'ı ben Mısr'a sultân eyledüm
Halk-ı Mısr'ı kendine kul eyledüm

Atası geldi yanına oldu şâd
Halk-ı Mısr'ı eyledi anda âzâd

Alduğı emlâki virdi anlara
Bunca in'âm eyledi ol cânlara

2470 Ol kul iken bunca ikrâm eyledi
Atam irdi diyü in'âm eyledi

Bir diyâra şâh idi iytdi o gün
Cümle 'âlemler ilâhıyam bugün

Hem keremim çokdur ikrâmım benüm
Cümlesinden artuk in'âmum benüm

Geldi mahbûbum bugün dîvânıma
Hâtıryüçün ümmeti kullarıma

Ben gerek anları âzâd eyleyim
Ol habîbüm gönîlîni şâd eyleyim

2475 Ol habîbüm hâtıryüçün bunları
Tamudan âzâdî kıldum anları

Rahmetim erzânî kıldum anlara
Cennetüm mülkini virdüm anlara

Ol bölük varup cinâna gireler
Cennet-i rıdvâna nâ'il olalar

Yâ İlâhî hürmetine ol habîb
Bî-sü'âl eyle bize cennet nasîb

Bizde yokdur bir 'amel lâyıık size
Sen saña lâyıık olanı kıl bize

VEFÂT-I HAZRET-İ YA'KÛB 'ALEYHİ'S-SELÂM

2480 Altı yıl azlık yılı itdi hırâm
Geldi yidinci sene oldı tamâm

Ol sene tahılı virdi halka bol
Almadı hiç birisinden nesne ol

Ol tahılın ekserini ekdiler
Ba'zını gıdâ için ekl itdiler

Kaldı kırk gün yengi bugda hâsılı
Kalmadı halkıñ da mîrî tahılı

Şehr-i Mısr'ın halkı cümle geldiler
Yûsuf'a biz aç diyü 'arz itdiler

2485 Senden alurduk be-her rûzî gıda
Şimdi yok biz n'idelüm açık saña

Anlara âhir Yûsuf itdi du'â
Didi ey Rezzâk-ı 'âlem ey Hudâ

Beni kassâm eyledin bu kullara
Ben seniñ rızkıñı virdüm anlara

Kalmadı bende ki rızkıñ kısm idem
Zâr iderler acıram bilmem n'idem

Saña kullar cümlesi muhtâc tâm
Sen toyur bunları Rezzâk-ı 'âm

2490 Çünki Yûsuf anlara acır nihân
Geldi Cebrâ'îl Hudâ'dan nâgihân

Söyledi Rabbüñ saña itdi selâm
Kullaruma çün acır ol hüsn-i tâm

Anlara 'arz-ı cemâl etsin 'ayân
Toyuram anıñla halkımı nihân

Kaldurur yüzden nikâbı gördiler
Hüsn-i hûnından gıdâlar buldılar

Her görenler toydı vardı işine
Böyle sürdi halkıñ işi kırk güne

2495 Gör Hudâ'nıñ kudretiyle sun'unı
Hüsn-i Yûsufı toyurdu halkını

Ahmedî bunda beşâret bulunur
'Ârif-i bi'llâh olan anı bilür

Ol kıyâmetde benî âdem tura
Ac u muhtâc Hak dîvânına vara

Cû' elinden hâlleri ola yaman
Zâr-ı giryân ideler pîr ü civân

Leyki takvâ ehl-i mü'minler ide
Rabbenâ rızkıñ yiyerdük fânide

2500 Mutbah-ı hânıñ bize itdin karîb
Cümle rızk ehli alurlardı nasîb

Ni'met-i mutbahda idi gözümüz
Subh u şâm andan gelürdi rızkımız

Biz ezelden seni bilür kullaruz

Mutbahiñ dilencisi yohsullaruz

Evvel âhir rızkı senden bilmişüz
Saña muhtâcuz kapuña gelmişüz

Virdi bu açlık bize zahmet tamâm
Bizleri toyur yâ Rezzâk-ı ‘âm

2505 Olmayınca senden ol rızk-ı vefâ
Bir karınca toyuramaz mâ-sivâ

Bir nidâ ire ki rızkım yidiñiz
Benden özge râzıkı bilmediñiz

Çün ezelden rızkı benden bilmisiz
Aç olup bugün kapuma gelmisiz

Ol habîbim Ahmed’imiñ yârısız
Sırr-ı vahdet-kârımıñ ahbâbısız

Ol habîbimiñ cemâlin gördiñiz
Anıñ ile kuvvet-i fer buldıñız

2510 Ben gerek sizi konaklayım bugün
Hûn-ı dîdâr ile toylayım bugün

Ol Mısır halkı Yûsuf’umdan yaña
Varuban zâr itdiler andan yaña

Didiler biz kûtı senden almışuz
Aç olup bugün kapuña gelmişüz

Açar oldı anlara dîdârını
Halk-ı Mısır’a eyledi gıdâsını

Kul iken acıdı ol kullarıma
Ben nice acıamazam yârânıma

2515 Şâd idem bugün Muhammed yârımı
Göstürem ahbâbına dîdârımı

Da‘veti olur dîvânımdur bugün
Gelsin anlar ki konagımdur bugün

Hûnî dîdârıyla bugün anları
Toylayalum râhat olsun cânları

Ol bi-lâ-keyfi görüne lâ-mekân
Göstüre yârâna dîdârı ‘ayân

Her kaçan dîdâr-ı Hakk’ı göreler
Lezzet-i ‘uzmâya nâ’il olalar

2520 Lezzet-i hûnî dîdârı dadalar
Ekli şürbi bilmeyüp unudalar

Cümle lezzetler kemâli andadur
Cümle hasretler zevâli andadur

Olmaya bu firkaya sü’âl cevâb
Cennet ola anlara dârü’l-me’âb

Rabbenâ kıl bizlere bunı nasîb
Hürmetine ki anı kıldın habîb

Zulm ile bir kimse ki mahbûs ola
Ol diyârın halkı ‘usretler bula

2525 Yeddi yıl çün habs olundu ol ricâl
Gördi kıtlık il vilâyet yeddi sâl

Yetdi tahıl geldi râhat yılları
Tahıl ile toldı Mısır’ın illeri

‘Âdet-i dünyâ budur olur bu hâl
Her kemâlin var önünde bir zevâl

Yûsuf ile yeddi yıl kaldı hayât
Atası Ya'kûb ider âhir vefât

Yeddi yıl irdi tamâm oldu gıdâ
Rızkını bast eyledi halka Hudâ

2530 Yûsuf'ı kıldı vasî didi idin
Beni ecdâdım yanına defn idin

Tabut ile anı Ken'ân iline
Götürüp korlar atası yanına

Yûsuf'a geldi peygamberlık 'ayân
Dîne da'vet itdi halkı ol zamân

Ol Zelfhâ Hânımıñ 'ömri tamâm
Oluban uhrâya kıldılar hırâm

Ya'kûb'uñ fevti yigirmi üç sene
Oldı Yûsuf dahı gitdi ol sene

2535 Sohbetinde ol vasiyyet eyledi
Nîl'e koyun tabutum yüce didi

Defnine geldi kamu bay u gedâ
İtmediler ol vasiyyeti edâ

Ol şehr içre anı defn itdiler
Kaht irişdi şehre anı gördiler

Böyle olmaz diyü tedbîr itdiler
Ol vasiyyeti kılalum didiler

Tabutı mermere ânî basdılar
Zencîr ile Nîl içinde asdılar

2540 Yirden yüce suyun içinde nihân

Eylediler kimse görmesiz ‘ayân

Ref‘ olundu kaht kıtlık gördiler
Ni‘met irdi halka râhat oldılar

Hem bunı dahı vasiyyet eyledi
Âl ü evlâdına Yûsuf söyledi

Silsilemüzden cihâna togısar
Mûsâ adından peygamber olısar

Mısr içinde ol Benî İsrâ’il’i
Aluban Ken‘ân’a gide anları

2545 Ol zamânda tabutum çıkaralar
Cism-i pâkim biylece aparalar

İleteler Ya‘kûb atam yanına
Defn ideler ravza-i cinânına

Bir zamân itdi mürûr irdi hemîn
Mısr’a mâlik oldu Fir‘avn-ı la‘în

Yûsuf’uñ neslinden irdi âniye
Geldi İmrân oğlu Mûsâ fâniye

İrdi ol devletlü kâmil yaşına
Ol nübüvvet tâcı kondı başına

2550 Âyini Fir‘avn’a viridi çok yire
Kıldı Fir‘avn ile bunca mâ-cerâ

Âhiri gark oldu Fir‘avn-ı la‘în
‘Askeriyle nâ-bedîd oldu hemîn

Hazret-i Mûsâ Benî İsrâ’il’i
Başına cem‘ eyledi kabâ’ili

Yûsuf' uñ tabutunu almadılar
Taşra varınca yolu bulmadılar

Bildiler tabut olunmasa bile
Feth-i bâb olup giremezler yola

2555 İletelüm tabutı söylediler
Nirdedür Nîl' de anı bilmediler

Geldi bir karı didi Mûsâ saña
Göstürem şâfi' olur mısın baña

Va' de kıldı karı anı göstürür
Alup anı vardı Ken'ân'ı bulur

Anı dahı anasının yanına
Defn iderler ravza-i cinânına

Bu fenâ bâzârına gelen gider
Müşterîdür zehr-i mevtini dadar

2560 Böyledür 'âdet döner dehrî medâr
Küllü nefis ölüm mezâkını dadar

Her konan göçüp gider olur revân
Âhret yurduna yürür kârubân

Bunda var cevr-i cefâ hüzn-i 'anâ
Âhir encâmı olur dünyâ fenâ

Ger bu 'âlemde bulunaydı vefâ
Bunda kalurdu Muhammed Mustafâ

İ'tibâr itmediler bu fâniye
Gıtdiler âbâd olan ol bâkiye

2565 Meclis-i yârân-ı sohbet andadur
Lezzet-i sultân-ı 'işret andadur

Andadur zevk u safâ hürrem ebed
Andadur bâkî ni‘am yokdur hased

Gitdi yârân biz dahı gitmeliyüz
Bu yir altına girüp yatmalıyuz

Yatmayınca bu türâb içinde biz
Cîfe-i dünyâdan olmanız temiz

Kıl ‘amel sâlih anı göndür öte
Varıcak makbûl olasin hazrete

2570 Âhiretde olmak istersin ma‘âf
Şer‘i tut olma yolunda ihtirâf

Ahmedî kıldır bu nazma ihtimâm
İtmedin biñ cüzden bir cüz’i tamâm

Kim bu kıssayı Hudâ medh eylemiş
Hakkına ahsen hikâyet söylemiş

Ger bunuñ meddâhı olsa hâs u ‘âm
Söyleyebilmez kemâlince tamâm

Rabbenâ nazmımda noksânım katı
‘Aklıma virdin bu deñlü kuvveti

2575 Yazıda hod eger noksân eyledüm
Bilmedim bilmezlik ile söyledüm

Ger hatâ kıldımsa eylerem recâ
Perde-i ‘affi idindüm ilticâ

Anı kim hakka muvâfık söyledüm
Rahmet-i gufrânı me’ mül eyledüm

Anı ki sehv eyleyüp didim zarâr

Perde-i ‘affiñla anı kıl sitâr

Olmuşam ecrâm ile bend-i muhît
Rahmetiñden kesmezem aslâ ümîd

2580 Korkaruz gâyet umaruz cenneti
Söyledin *lâ-taknetû min rahmetî*

Rabbenâ esrârımız şây eyleme
Her dü-‘âlem bizi risvây eyleme

‘Afv kıl ‘isyânımız gufrân ile
Mevtümüzü kıl selîm îmân ile

Cümle mü’min mü’minâtı yâ Halîm
Rahmetiñle yarlığa Yâze’l-kerîm

Fahr-i ‘âlem ol Resûl-i kâ’inât
Hürmetine vir îmân ile necât

2585 Vir salavât ol habîbiñ zâtına
Âline evlâdına ashâbına

Okuyanı diñleyeni yazanı
Yarlığa rahmetler ile yâ Ganî

Ahmed-i Âmidi’ye her kim du‘â
Eylese Hak derdine virsin devâ

Kâtibine her kim iderse du‘â
Âhiretde şâfi‘ olsun Mustafâ

Fâtihayla kim bizi yâd eyleye
Hâlik’ı nârından âzâd eyleye

2590 Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilât
Vir Muhammed Mustafâ’ya salavât